

HU

HU

HU

EURÓPAI BIZOTTSÁG

Brüsszel, 2010.11.9
COM(2010) 660 végleges

**A BIZOTTSÁG KÖZLEMÉNYE
AZ EURÓPAI PARLAMENTNEK ÉS A TANÁCSNAK**

Bővítési stratégia és a legfontosabb kihívások 2010-2011

{SEC(2010) 1326}
{SEC(2010) 1327}
{SEC(2010) 1328}
{SEC(2010) 1329}
{SEC(2010) 1330}
{SEC(2010) 1331}
{SEC(2010) 1332}
{SEC(2010) 1334}
{SEC(2010) 1335}

A BIZOTTSÁG KÖZLEMÉNYE AZ EURÓPAI PARLAMENTNEK ÉS A TANÁCSNAK

Bővítési stratégia és a legfontosabb kihívások 2010-2011

1. BEVEZETÉS

Az Unió előtt álló számos más kihívás ellenére az EU bővítési folyamata új lendületet kapott azóta, hogy a Bizottság elfogadta az elért haladásról szóló legutóbbi jelentéseit. A Lisszaboni Szerződés hatálybalépése biztosítja, hogy az EU folytathatja bővítési programját az európai integráció lendületének fenntartása mellett.

A Horvátországgal folytatott tárgyalások utolsó szakaszukba értek, ami nyilvánvalóvá teszi az összes többi bővítési ország számára, hogy a csatlakozás realitássá válhat, ha teljesítik az ehhez szükséges feltételeket. Szerbia tagsági kérelmet nyújtott be. A Bizottság ma teszi közzé véleményét Montenegró és Albánia tagsági kérelméről. Izlanddal júliusban megkezdődtek a csatlakozási tárgyalások. A Törökországgal folytatott tárgyalások folyamán új fejezeteket nyitottak meg, és az ország hozzákezdett az alkotmány alapos felülvizsgálatához, hogy közelebb kerüljön az európai normákhoz. Haladás történt a vízumliberalizáció terén a Nyugat-Balkán országaival. Jelentős áttörésekre került sor a Szlovénia és Horvátország között régóta elhúzódó kétoldalú nézeteltérések terén, a Szerbia és Koszovó¹ közötti párbeszéd pedig előkészítés alatt áll. Haladás történt a konfliktust követő megbékélési folyamatban, és maguk az országok is kezdenek nagyobb felelősséget vállalni a regionális együttműködéssel kapcsolatban.

Ennek ellenére továbbra is számos kihívás áll a bővítési folyamat előtt. Néhány bővítési országban visszaesett a reformok lendülete. Valamennyi országnak szem előtt kell tartania a felelősségteljes kormányzást, a jogállamiság javítását, a gazdasági reformok felgyorsítását, valamint az uniós vívmányok átvételéhez és végrehajtásához szükséges kapacitásaik javítását. A véleménynyilvánítás szabadságának fenntartása problémát jelent a legtöbb országban. Továbbra is számos összetett probléma vár még megoldásra, köztük Bosznia-Hercegovina kormányzása és a Macedónia Volt Jugoszláv Köztársaság elnevezésének kérdése. Továbbra is vannak nyitott bilaterális kérdések, és a Koszovó státuszával kapcsolatos nézeteltérések a regionális együttműködés útjában álltak. Ami a ciprusi kérdést illeti, az átfogó megoldásról szóló tárgyalások tovább haladtak, de még nem sikerült lezárni őket.

Az EU bővítési folyamat melletti elkötelezettsége a tagállamok azon meggyőződését tükrözi, hogy ez a folyamat az Unió és a tagságért folyamodó országok kölcsönös érdeke. Ezt az egyértelmű üzenetet világosan kell bemutatni és elmagyarázni a közvélemény számára annak érdekében, hogy az emberek jobban megértsék és támogassák a bővítést. Az EU bővítési folyamata hozzájárul Európa stabilitásához, valamint polgárainak biztonságához és jólétéhez. A bővítési országokban egyedülálló módon ösztönzi a politikai és gazdasági reformot. Az EU és a bővítési országok kölcsönös érdeke, hogy a nehéz tárgyalási fejezetekről szóló tárgyalásokat már a folyamat elején megnyissák. E folyamat célja, hogy a bővítési országokat az európai normák szintjére hozza az uniós szerződések által érintett valamennyi területen, és

---

¹ Az ENSZ BT 1244/99. határozatában foglaltak szerint.

ezáltal az EU-t is segítse saját céljai elérésében. E célkitűzések közé ma a következők tartoznak: a gazdasági válság és a kormányzás kérdésének kezelése, a foglalkoztatást célzó növekedés visszaállítása a 2020 reformmenetrend útján, az EU biztonságosabb helyé tétele, valamint az EU nemzetközi tekintélyének növelése. A Bizottság 2011. évi munkaprogramja számos olyan kezdeményezést tartalmaz, amelyek ezeket a célokat tartják szem előtt.

A bővítési folyamat hiteles kell hogy maradjon az összes érintett szemében. A tagságért folyamodó országoknak és állampolgáraiknak egyértelmű csatlakozási perspektívát kell adni, amint teljesítik a feltételeket, és a folyamat során is látniuk kell annak kézzelfogható előnyeit. A tagállamokat és az EU közvéleményét biztosítani kell arról, hogy az új csatlakozási fordulókat szigorú feltételek mentén, jól előkészítjük. A bővítés sikerre viteléhez az összes érintett szilárd politikai elkötelezettségére van szükség. Továbbra is a 2006. decemberi Európai Tanács által elfogadott megújított bővítési konszenzus képezi a keretet e célkitűzések megvalósításához. Ez a szakpolitika a kötelezettségvállalások megerősítése, a tisztességes és szigorú feltételek alkalmazása és a közvéleménnyel folytatott hatékony kommunikáció elvein, valamint az EU új tagállamok befogadására vonatkozó képességén alapul.

A bővítési folyamat a tagságban kicsúcsosodó olyan mechanizmusokat és ösztönzőket kínál, amelyek az EU-val való együttműködésre ösztönzik a bővítési országokat a közös célkitűzések megvalósítása során. Mivel erősödik az EU-n belüli gazdasági kormányzás, intenzívebbé fog válni a bővítési országokkal folytatott gazdasági párbeszéd is, ami lehetővé teszi, hogy közösen koncentráljunk a válság leküzdésére és a munkahelyteremtésre. Az EU globális versenyképessége is javul, ha olyan országokkal lép szorosabb integrációra, amelyek számos területen komparatív előnyökkel rendelkeznek. Ez az egyik tartós előnye az ötödik bővítésnek is, melynek során az EU tagállamainak száma 15-ről 27-re nőtt 2004 és 2007 között. A „rég” és az „új” tagállamok közti kereskedelem mintegy 150 milliárd EUR-ról 450 milliárd EUR-ra nőtt a 2008-ig tartó évtizedben. A bővítési folyamat megadta a pénzügyi eszközöket az EU számára ahhoz, hogy szükség esetén a nemzetközi pénzügyi szervezetekkel közösen beavatkozhasson a gazdasági stabilitás fenntartása érdekében válság idején. A kis- és középvállalkozások, amelyek a magánszektor munkahelyeinek kétharmadát adják az EU-ban, és az innováció legfontosabb ösztönzőinek számítanak, a kibővült belső piac előnyeit élvezhetik, és az előcsatlakozási támogatások fontos célpontját képezik.

A bővítési folyamat keretében megvalósuló szorosabb integráció segít az EU-nak abban, hogy számos, a gazdaság helyreállítása és a fenntartható növekedés szempontjából kulcsfontosságú területen megvalósíthassa célkitűzéseit, ide értve az energiaügyet, a közlekedést, a környezetvédelmet és az éghajlatváltozás hatásainak kezelésére irányuló erőfeszítéseket. A Nyugat-Balkán országait teljes mértékben tagállamok veszik körül. Törökország szárazföldi és tengeri szomszédja az Európai Uniónak. A transzeurópai közlekedési folyosók kialakítása, az energiaforrások diverzifikálása, az éghajlatváltozás hatásainak csillapítása és az alkalmazkodás, valamint a határokon átnyúló levegő- és vízszennyezés csökkentése mind olyan uniós célok, amelyek teljesítéséhez a bővítési országok teljes mértékű elkötelezettségére van szükség.

Számukra is előnyös, ha előrelépés történik ezeken a területeken; a csatlakozás perspektívája arra ösztönzi őket, hogy elsőbbséget adjanak az EU-val közös célkitűzéseknek. A támogatás gyakorlati eszközeit az előcsatlakozási támogatási eszköz (IPA) vissza nem térítendő támogatásai és az Európai Beruházási Bank és más nemzetközi pénzügyi szervezetek kölcsönei képezik, mely utóbbiak mobilizálását is segíti az IPA. Izland, a csatlakozási

tárgyalásokat legutóbb megkezdő tagjelölt ország, a megújuló energiaforrások különböző formáinak területén világelső, és nagyon sokkal hozzájárulhat az EU innovációs erőfeszítésehez ezen és a többi fejlett területen.

Az EU napirendjén nagyon fontos pozíciót tölt be Európa biztonságosabbá tétele a Stockholmi Programban meghatározottak szerint. A bővítési országoknak át kell venniük az uniós vívmányokat és bizonyítaniuk kell, hogy képesek teljes mértékben végrehajtani őket. Ez az oka annak, hogy a Bizottság megduplázta erőfeszítéseit a bővítési országoknak a szervezett bűnözés és a korrupció megelőzésében és kezelésében való támogatására, valamint bűnüldözési képességeik megerősítésére. Uniós ügyészek, bírók és más bűnüldözési, határigazgatási és migrációs szakértők segítik ma bővítési országbeli kollégáikat tapasztalataik átadásával és a haladás ellenőrzésével. A tagjelölt országnak a csatlakozási tárgyalások során az uniós tagsághoz való közeledési ütemét meghatározó referenciaértékek eléréséhez meggyőző eredményeket kell felmutatni a független és hatékony igazságszolgáltatási eljárások terén.

A Nyugat-Balkán vízumliberalizációs tapasztalatai megmutatták, hogy mennyi mindent lehet elérni a szigorú feltételeknek az olyan specifikus előnyökkel való kombinálásával, amelyek az uniós tagság irányába történő haladáshoz kapcsolódnak. Ezek a tapasztalatok rámutattak arra is, milyen fontosak az érintett kormányok arra irányuló folyamatos erőfeszítései, hogy biztosítsák a személyek szabadabb mozgásához kapcsolódó korlátozások és feltételek tiszteletben tartását.

A Lisszaboni Szerződés hatályba lépésével az EU megteremtette magának az eszközt ahhoz, hogy növelje súlyát a globális szinten. Jó példa erre az EU által játszott szerep az ENSZ Közgyűlése Koszovóról szóló határozatának elfogadásában. Mai világunkban, melyben a feltörekvő hatalmak egyre nagyobb szerepet játszanak, a bővítés nagyobb súlyt ad az EU-nak és erősíti hangját a nemzetközi fórumokon. Az ötödik bővítés új lendületet adott az EU keleti és déli szomszédaihoz fűződő kapcsolatainak, és új kezdeményezések lehetőségének feltérképezéséhez vezetett a Balti-tenger és a Fekete-tenger régióinak vonatkozásában. A Nyugat-Balkán országai és Törökország csatlakozási folyamata kapcsán az EU-nak még több érdeke és befolyása lesz a Földközi-tenger és a Fekete-tenger régióiban, valamint a Duna medencéjében. Amennyiben a csatlakozási folyamat mellett Törökország szerepe saját régiójában is erősödik, az mindkét fél súlyát növelheti a világpolitikában, nem utolsósorban a Közel-Keleten és a Dél-Kaukázusban. Közös fellépéssel az EU és Törökország erősíthetik energiabiztonságukat, kezelhetik a regionális konfliktusokat és megelőzhetik, hogy etnikai vagy vallási különbségek mentén törésvonalak alakuljanak ki. Izland és az EU együtt fontos szerepet játszhatnak az Északi-sarkvidék energiával, környezetvédelemmel, tengeri ügyekkel és biztonsággal kapcsolatos kérdéseiben. Az ilyen szinergiákban rejlő lehetőségek teljessége csak a hiteles bővítési stratégia melletti kölcsönös elkötelezettséggel valósulhat meg.

Az EU-nak a világban betöltött szerepének súlya jelentős mértékben függ attól is, hogy mennyire vonzó a szabályozási modellje. A belső piac vitalitása, valamint az EU normáinak és előírásainak a világ számos országa általi átvétele jelentősen ösztönzi a kereskedelmet, a beruházásokat és a növekedést. A Bizottság által benyújtott egységes piacról szóló jogszabály célja, hogy megszüntessen számos még meglévő szűk keresztmetszetet, és új növekedési potenciálokat szabadítson fel. A bővítési folyamat során a bővítési országok fokozatosan átveszik az uniós vívmányokat, így bővül az a térség, melyben az egységes normák alkalmazandók. Ez valószínűleg ösztönzi az új beruházásokat, az innovációt és a társadalmi

kohéziót, és erősíti az EU szabályozási modelljének vonzerejét a szomszédos országokban és a szélesebb nemzetközi környezetben.

Az EU és a tagságért folyamodó országok szempontjából egyaránt sok múlik a bővítési folyamaton. A nyilvánosság fogadtatását a bővítéssel kapcsolatban azonban napi problémák befolyásolják, amelyek gyakran sürgetőbbnek tűnnek. Az idei jelentéscsomag, a kísérő következtetések és ajánlások megmutatják azonban, hogy a bővítési folyamat részben megoldást jelent polgárainkat foglalkoztató számos problémára, legyen szó akár a szervezett bűnözés és a korrupció megelőzéséről és leküzdéséről vagy a növekedés és a munkahelyteremtés előmozdításáról. Az EU intézményeinek és a tagállamoknak vállvetve együtt kell dolgozniuk azon, hogy az emberek jobban értsék és támogassák a bővítési folyamatot, és hogy bemutassák, hogyan járulhat hozzá a bővítés közös célkitűzéseink megvalósításához. A további bővítés sikerre vitelével az EU jobb helyzetben lesz ahhoz, hogy megoldjon számos más, előtte álló kihívást.

2. FŐ KIHÍVÁSOK

2.1. A gazdasági válság leküzdése

A gazdasági válság az összes bővítés országot érintette. Hatása azonban az egyes országok gazdasági szerkezetétől függően eltérő volt. Albániát, Koszovót és Macedónia Volt Jugoszláv Köztársaságát érintette a legkevésbé, mivel ezek az országok kevésbé függenek az exporttól, és hazai piacaik jól tartották magukat. Horvátország, Szerbia és Törökország sokkal jobban integrálódott a globális piacba, ezért őket súlyosan érintette a válság. Montenegró gazdaságát komoly csapás érte, mivel nagyon függ a külső finanszírozástól és kevés ágazatra támaszkodik. A válság Bosznia-Hercegovinára gyakorolt hatását a prociklikus fiskális politikák, valamint a támogatásoknak és szociális transzfereknek a költségvetésben képviselt magas aránya súlyosította.

2010-ben a talpra állás szerény jeleit tapasztalhattuk a Nyugat-Balkánon. A hazai kereslet még mindig gyenge, ami a szigorú hitelfeltételeket és a tartós munkanélküliséget tükrözi. Az erőteljes növekedési ütemmel párosuló helyreállítás jól halad Törökországban, ahol előnyt jelentett az évtized elején végrehajtott államháztartási konszolidáció és a bankszektor szerkezetátalakítása. Izland még mindig szenved a globális pénzügyi zavar és bankrendszere összeomlásának hatásaitól.

Számos országban továbbra is nyomás nehezedik a költségvetésre. A viszonylag alacsony átlagos államadósság ellenére a költségvetési expanzió a gazdasági fellendülés szakaszában Törökország kivételével növelte a bővítési országok globális pénzügyi válsággal szembeni sebezhetőségét és kitettségét. A Nyugat-Balkán legtöbb országának nem volt költségvetési mozgástere és kapacitása ahhoz, hogy a válságra adott válaszként a költségvetési ösztönzőket helyezze előtérbe közkiadásaiiban. A költségvetés egyensúlyának visszaállítására is kiterjedő költségvetési megszorító intézkedéseket hajtottak végre a Nyugat-Balkánon. Ez azonban nem volt elegendő ahhoz, hogy megakadályozza a költségvetési hiány emelkedését. Izland, Szerbia, Koszovó és Bosznia-Hercegovina igénybe vették az IMF támogatását..

Az EU – a nemzetközi pénzügyi szervezetekkel együtt – segített enyhíteni a válság hatásait. Az IPA támogatásait újraprogramozták, hogy az infrastrukturális és versenyképességi beruházásokat támogassa. Néhány ország számára költségvetés-támogatást és makroszintű

pénzügyi támogatást tettek lehetővé. A nyugat-balkáni beruházási keret fontos szerepet játszik a finanszírozás mozgósításában nagy infrastrukturális projektek számára *(lásd lent a 3. szakaszt)*.

A fenntartható növekedési ráták és valós konvergencia megvalósításához további strukturális reformokra és körültekintő költségvetési politikára lesz szükség. A növekedés hazai forrásait hatékonyabban ki kell meríteni annak érdekében, hogy javuljon a termelési kapacitás, a munkahelyteremtés és a versenyképesség. Most nagyobb mértékű hazai és külföldi zöldmezős beruházásokra van szükség, különös tekintettel az export-orientált tevékenységekre. Ez hozzá fog járulni az előállított termékmennyiség és a termelékenység növeléséhez, ami pedig magasabb foglalkoztatottságot és fenntarthatóbb kereskedelmi mérleget eredményez. Segíteni fog a térség sürgős szociális problémáinak megoldásában is.

A külföldi és hazai beruházások növelése érdekében a kormányoknak javítaniuk kell az üzleti környezetet. Ez azt jelenti, hogy javítani kell a közigazgatás hatékonyságát és az igazságszolgáltatás függetlenségét, le kell bontani a kereskedelem előtt álló informális akadályokat, és meg kell erősíteni a jogállamiságot. A beruházások vonzása szempontjából fontos a Közép-európai Szabadkereskedelmi Megállapodás (CEFTA) keretében működő regionális piac és az uniós vívmányok átvételének folytatása. A régió növekedési potenciálját tovább javítja majd a mezőgazdasági termékek és szolgáltatások kereskedelmének régióon belül tervezett liberalizálása, valamint a közbeszerzési piacok megnyitása.

A szilárd és fenntartható államháztartás biztosítása elengedhetetlen a bővítési országok számára. Ez az uniós tagságra való felkészülésnek is kulcskérdése. A közelmúlt tapasztalatai megmutatták, mennyire függenek egymástól az európai gazdaságok, és mekkora destabilizáló potenciál rejlik még a kis gazdaságok nagy egyensúlytalanságaiban is.

A Bizottság továbbra is teljes mértékben ki fogja használni az előcsatlakozási eszközöket és a gazdasági felügyeletet a bővítési országok gazdasági és költségvetési teljesítményeinek nyomon követésére. Az EU rendszeres párbeszédet folytat a tagjelölt országokkal, és bevezeti őket az EU-n belüli gazdaságpolitikai koordináció és felügyelet rendszerébe. Hasonló eljárást alakítottak ki a potenciális tagjelölt országokkal is. A Bizottság és a bővítési országok között a társulási megállapodások keretében folyó gazdasági párbeszédet szintén felhasználják a gazdaságpolitikai felügyelet céljaira.

Olyan lépések vannak jelenleg folyamatban, amelyek az EU-n belüli gazdasági irányítást javítják. Amint teljes mértékben meghatározásra és formalizálásra kerül ez a megerősített koordináció a makrogazdasági, költségvetési és strukturális reformok terén, a Bizottság meg fogja vizsgálni, hogy miként lehetne annak bizonyos rendelkezéseit a bővítési országokra is kiterjeszteni.

A párbeszédén és a felügyeleten túl az EU aktívan támogatja a bővítési országok gazdasági helyreállításra, makrogazdasági stabilizációra és államháztartási konszolidációra irányuló törekvéseit. Jelentős IPA-támogatások célozzák az államháztartás-irányítás javítását, a statisztikai adatok minőségének javítását és a bankszektor felügyeletének erősítését.

A bővítési folyamat azzal járul hozzá az Európa 2020 stratégia célkitűzéseéhez, hogy kiterjeszti az EU szabályozási keretének térségét és új kereskedelmi lehetőségeket teremt. A

Bizottság üdvözli számos bővítési ország azon szándékát, hogy nemzeti reformprioritásaik tükrözzék az Európa 2020 stratégiát. A Bizottság lehetőséget fog teremteni a bővítési országokat arra, hogy társuljanak az uniós szintű, intelligens, fenntartható és inkluzív növekedés céljának megvalósítására irányuló kezdeményezésekhez, amelyek magas foglalkoztatási szintet, termelékenységet és társadalmi kohéziót eredményeznek. Az oktatás terén a Bizottság fel fogja tárni a lehetőségeit annak, hogyan lehetne valamennyi bővítési országot felvenni az „oktatás és szakképzés 2020” keretbe, és bevonni őket a társaktól való tanulási tevékenységekbe².

A bővítési országok regionális csoportokban kezdeményezésekbe fogtak, melyek keretében közösen értékelhetik az előrelépést, és régióspecifikus célokat tűzhetnek ki. Az európai kisvállalkozói intézkedéscsomag, amely a kkv-k üzleti környezetének javítására irányul, jól példázza az ilyen kezdeményezéseket. A Bizottság javasolni fogja a Regionális Együttműködési Tanács számára, hogy az Európa 2020 stratégia prioritásaival összhangban más területeken is alakítson ki kereteket a párbeszéd és a kölcsönös értékelések számára. Az IPA-támogatások programozásánál az Bizottság figyelembe fogja venni az Európa 2020 stratégia prioritásait.

2.2. Társadalmi befogadás

A gazdasági válság negatív hatást gyakorolt a szociális jólétre a bővítési országokban. Különösen a sérülékeny csoportokat, köztük a kisebbséget, a hátrányos helyzetű közösségeket és a fogyatékossgal élő személyeket érintette. A régió egészére jellemző a munkanélküliség magas szintje, különösen a fiatalok munkanélkülisége, az alacsony aktivitási ráta és a szegénység. A romák különösen sebezhető kisebbségnek számítanak; szegénység, az oktatáshoz, foglalkoztatáshoz, lakhatáshoz és szociális szolgáltatásokhoz, köztük az egészségügyi ellátáshoz való hozzáférésnél diszkrimináció és szegregáció sújtja őket. Jelentős számú roma továbbra sem szerepel a népszámlálásban és nem rendelkezik személyes okmányokkal. A közelmúlt háborúi következtében sokuk még mindig lakóhelyét elhagyni kényszerült személyként táborokban él.

A Bizottság elkötelezett amellett, hogy segítsen a bővítési országoknak javítani a sérülékeny csoportok helyzetén, ide értve a romák társadalmi és gazdasági befogadását is. A Bizottság jelentős IPA-támogatást nyújt a sérülékeny csoportoknak oktatás, valamint a szociális és foglalkoztatási szolgáltatások erősítése révén azzal a céllal, hogy integrálja a hátrányos helyzetű személyeket a munkaerőpiacba. Roma települések infrastruktúráinak javítását is finanszírozza. Ezt a támogatást meg fogja erősíteni az életfeltételeknek a leginkább érintett országokban való javítása céljából azáltal, hogy segít nekik átfogó megközelítést kidolgozni a társadalmi befogadás problémáira. Horvátország esetében már megkötötték a társadalmi befogadásról szóló együttes memorandumot, amely szakpolitikai keretet alakít ki ezen a területen. A bővítési országok végrehajtottak bizonyos intézkedéseket a fent felsorolt kihívások kezelésére, de még többre lenne szükség. A Bizottság arra bátorítja őket, hogy dolgozzanak a szegénység és a társadalmi kirekesztettség csökkentésén az Európa 2020 stratégia prioritásainak megfelelően, hogy jobban kihasználhatók legyenek a „Roma integráció évtizede” kínálati lehetőségek. A bővítési országoknak fontolóra kell venniük, hogy konkrét és ambiciózus célokat tűzzenek ki a hátrányos helyzetű közösségek, különösen a romák foglalkoztatásával, oktatásával és szegénységcsökkentésével kapcsolatban.

---

² Horvátország, Törökország és Izland már részt vesznek az „oktatás és szakképzés 2020” keretben.

2.3. A jogállamiság és a közigazgatás megerősítése

A jogállamiság, különösen az igazságszolgáltatás, valamint a szervezett bűnözés és a korrupció elleni küzdelem megerősítése nagyon komoly kihívás a bővítési folyamatban résztvevő legtöbb ország számára. A jogállamiság fenntartható javulásához vezető, kézzelfogható eredmények fontos elemnek számítanak az uniós csatlakozási folyamat következő szakaszába lépés szempontjából.

A 2006-ban elfogadott megújított bővítési konszenzus szerint a csatlakozási folyamat korai szakaszában kell kezelni a jogállamisággal kapcsolatos kérdéseket. A Bizottság elsőbbséget adott e kérdések kezelésének és az összes rendelkezésre álló eszköz felhasználásának. A teljesítménymérő referenciaértékek használata a csatlakozási tárgyalások során fontos katalizátora a reformoknak, és azt a világos üzenetet közvetíti, hogy a jogállamisággal kapcsolatos kérdéseket komolyan kezelni kell a csatlakozás előtt. A vízumliberalizációs folyamat megmutatta annak a megközelítésnek a hatékonyságát, amelyik konkrét, specifikus reformkövetelményeket támasztott, és ezzel lehetővé tette az országok számára, hogy jobban koncentrálhassanak az erőfeszítéseikre. Intenzívebbé váltak a kölcsönös értékelések és az egyéb olyan interakciók, amelyek közvetlen kapcsolatot teremtenek a tagállamok bírói, ügyészei és más bűnüldözési, határigazgatási és migrációs szakértői, valamint bővítési országbeli kollégáik között. A régión belüli, a tagállamokkal, valamint az Europollal, az Eurojusttal és a Frontexszel folytatott intenzívebb igazságügyi és rendőri együttműködés eszközként szolgál a transznacionális bűnözés kezelésére az előcsatlakozási időszakban.

E tapasztalatok fényében a Bizottság további lépéseket fog tenni annak érdekében, hogy javítsa munkáját és intenzívebbé tegye a tagjelölt és potenciális tagjelölt országokkal a jogállamiságról folytatott párbeszédét. A bővítési országoknak azon kell dolgozniuk, hogy konkrét, fenntartható eredményeket érjenek el, valamint meggyőző és hiteles teljesítményt nyújtsanak a szervezett bűnözés és a korrupció elleni küzdelemben, valamint az igazságszolgáltatási reform terén. Alapvető kérdés, hogy stabil jogszabályi keret alakuljon ki, és hogy azt végre is hajtsák. A kölcsönös értékelések és a teljesítménymérő referenciaértékek használatát ki fogják terjeszteni. A Bizottság véleménye Montenegró és Albánia tagsági kérelméről prioritásokat határoz meg a jogállamiság területén.

A Bizottság fokozott figyelemmel követi az előrehaladást, különösen a stabilizációs és társulási megállapodások illetve az ideiglenes megállapodások keretében működő közös szerveken és értékelő küldetéseken keresztül. E párbeszéd eredményeit az elért haladásról szóló jelentések tükrözik. Az IPA-támogatások jelentős hangsúlyt fektetnek a jogállamiságra. A TAIEX keretében évente több mint 100 jogállamisággal kapcsolatos képzési rendezvényre kerül sor a bővítési országokban.

A Nyugat-Balkán több országában pozitív fejlemények történtek a közelmúltban az igazságügyi együttműködés terén. Új kétoldalú egyezményeket kötöttek, konkrétan Szerbia és Albánia között a rendőri együttműködésről, a kölcsönös jogsegélyről, valamint a büntetőügyekben hozott ítéletek kölcsönös végrehajtásáról. Horvátország és Szerbia még ennél is tovább ment, és megállapodást írt alá állampolgáraik egymásnak történő kiadásáról büntetőeljárások lefolytatása vagy a szabadságvesztéssel járó büntetések végrehajtása céljából a szervezett bűnözéssel és korrupcióval kapcsolatos ügyekben. A Bizottság arra bátorítja a régió többi országát, hogy kövessék ezt a példát. Az igazságügyi együttműködés tovább javulna, ha az állampolgárok kiadatásának lehetőségét kiterjesztenék az összes súlyos

bűncselekményre, köztük a háborús bűncselekmények eseteire is. A Regionális Együttműködési Tanács arra törekszik, hogy javítsa az együttműködést a rendőrség, az ügyészégi szolgálatok és a bírói kar között.

A professzionális és nem átpolitizált közszolgálat nagyon lényeges a jogállamiság és a kormányzás javítása szempontjából. A közigazgatás reformja prioritásnak számít a bővítési országokban, amelyek legtöbbje az államépítés valamelyik szakaszában tart. A fenntarthatóság érdekében a reformokat be kell ágyazni a meglévő állami struktúrákba, és figyelembe kell venni az adott szociális és kormányzási összefüggéseket. A Bizottság továbbra is támogatni fogja az államigazgatás reformját a bővítési országokban, a SIGMA³-val szoros együttműködésben.

2.4. A véleménynyilvánítás és a média szabadsága

A véleménynyilvánítás és a média szabadsága, melyek bármely demokratikus rendszer integráns részét képezik, továbbra is aggályokat vetnek fel a legtöbb bővítési országban. Törökországban a jogszabályi keret még mindig nem biztosítja megfelelően a véleménynyilvánítás szabadságát. A Nyugat-Balkán számos országában folytatódtak az újságírók ellen irányuló fenyegetések és fizikai támadások. Néhány országban a rágalmazás továbbra is bűncselekménynek számít, vagy aránytalanul magas bírsággal sújtják. Problémát jelent a politika befolyása számos országban a média függetlenségére, köztük a közszolgálati műsorszolgáltatókéra is. A szerkesztői függetlenséget indokolatlan politikai és gazdasági nyomásgyakorlás ássa alá. Ezeket a kérdéseket sürgősséggel kell kezelniük az országoknak.

A Bizottság szorosan figyelemmel fogja kísérni az előrehaladást ezen a területen. A fő fókusz olyan területekre irányul majd, mint például a jogszabályi keret és annak európai normákkal való összhangja, különös tekintettel a rágalmazásra; a hatóságok felelőssége abban, hogy megfelelően szankcionálják az újságírók elleni támadások valamennyi esetét; önszabályozó szervek létrehozása és ezek hozzájárulása a professzionalizmus növeléséhez; a közszolgálati műsorszolgáltatók szerepe a plurális demokráciákban; határon átnyúló hálózatok a régió átívelő jelentőségének fokozása érdekében, hozzájárulva ezáltal a jobb kölcsönös megértéshez. A Bizottság 2011 tavaszán konferenciát szervez a véleménynyilvánítás és a média szabadságáról a bővítési országokban, ami lehetőséget teremt majd arra, hogy számba vegyünk a e területen elért előrelépéseket. Adott esetben a konferencia nyomán követését IPA-támogatással segítik majd.

2.5. Megbékélés, regionális együttműködés és bilaterális kérdések a Nyugat-Balkánon

Az elmúlt évtizedben a Nyugat-Balkán jelentős előrelépéseket tett a stabilitás és a regionális együttműködés irányába. Ugyanakkor a régióban lezajlott konfliktus nyomán még számos kérdés áll nyitva, amelyek egyaránt befolyásolják az államok belső működését és egymás közötti kapcsolataikat. Az EU együttműködik a régióban a felekkel annak érdekében, hogy túlléphessenek a múlt eme örökségén.

---

³ A SIGMA (Support for Improvement of Governance and Management) rövid távú támogatást nyújt horizontális kormányzati kérdésekben és a közigazgatási reformot illetően. A SIGMA az OECD programja, melyet a bővítés tükrében a Bizottság is támogat.

A megbékélési folyamat kulcselem Koszovó stabilitása szempontjából, melynek új szakasza kezdődött a Nemzetközi Bíróság tanácsadó véleménye óta. Az ENSZ Közgyűlés határozatának elfogadását követően az EU készen áll arra, hogy közvetítsen a Pristina és Belgrád közötti párbeszéd folyamatában az együttműködés ösztönzése, az EU-ba vezető úton való előrelépés megvalósítása és az emberek életének javítása céljából. A megbékélés előrehaladása Bosznia-Hercegovina szempontjából is alapvető, nem utolsósorban az állam működése szempontjából. Az Ohridi Megállapodás teljes körű végrehajtása Macedónia Volt Jugoszláv Köztársaságban, az etnikai kisebbségek tiszteletben tartása és védelme az egész régióban, a menekültek visszatérése és a volt Jugoszláviával foglalkozó nemzetközi büntetőtörvényszékkel (ICTY) való együttműködés, valamint a háborús bűncselekményekkel foglalkozó hazai perek megfelelő lefolytatása mind fontos a megbékélés érdekében.

A tartós megbékéléshez minden szinten erőfeszítésre van szükség – a kormányok, az igazságszolgáltatás és a civil társadalom szintjén egyaránt. Szükséges hozzá a szegénység és a társadalmi kirekesztés kezelése is. A közelmúltban számos pozitív jelet tapasztalhattunk. A szerb parlament nyilatkozatot fogadott el, melyben elítéli a Szrebrenicában elkövetett bűncselekményeket és utal a Nemzetközi Bíróság Szerbiáról szóló ítéletére. NGO-k kezdeményezést hoztak létre egy olyan regionális bizottság felállítására, amely az igazságot keresi, és ahol el lehet mondani az igazságot. Ezt az úgynevezett RECOM kezdeményezést Horvátország és Szerbia elnöke, a montenegrói parlament és vallási közösségek támogatják. Szélesebb regionális támogatása hozzájárulna a megbékéléshez. Az Igmani kezdeményezés 2010. májusi szarajevói csúcstalálkozóján részt vett Szerbia, Bosznia-Hercegovina, Horvátország és Montenegró elnöke; több mint 140 NGO vesz részt a kezdeményezésben, melynek célja a helyi és regionális együttműködés ösztönzése és megkönnyítése. Ezeket a erőfeszítéseket a háborús bűncselekmények bíróság elé kerülésének kell kísérnie az ICTY-vel való teljes mértékű együttműködés mellett, valamint a háborús bűncselekményekkel kapcsolatos ügyek megfelelő és gyors feldolgozásának a hazai bíróságokon. Továbbra is alapvető az ICTY-vel való teljes mértékű együttműködés, különösen Szerbia és Horvátország részéről.

Pozitív fejlemények történtek a menekültek visszatérésének terén, a szarajevói folyamat kezdeményezési alapján. A márciusban Belgrádban megtartott miniszteri konferencia újraindította az érintett kormányok közötti párbeszédet. A Bizottság kész arra, hogy e folyamathoz további uniós pénzügyi hozzájárulást vegyen fontolóra, valamint hogy donorkonferenciát rendezzen, amint az országok megállapodásra jutottak a még fennálló problémák megoldására irányuló konkrét fellépéseket illetően. Még mindig 14 631 (2010. augusztusi adat) személyt tartanak eltűntként számon a régióban lezajlott fegyveres konfliktusok óta, és nagyon lassan halad a még megoldatlan ügyek felderítése. Az érintett országoknak fokozniuk kell erőfeszítéseiket annak érdekében, hogy ésszerű határidőn belül megoldják a még nyitott ügyeket.

A regionális együttműködés hozzájárul a megbékéléshez, a jószomszédi kapcsolatokhoz, valamint a még nyitott bilaterális kérdések rendezéséhez szükséges légkör megteremtéséhez. A Nyugat-Balkánon a regionális együttműködés a gazdasági fejlődés szempontjából is kritikus, ahogy az olyan közös problémák kezeléséhez is, mint például a szervezett bűnözés, a határigazgatás, az éghajlatváltozás vagy a környezetszennyezés. A regionális együttműködés alapvető az EU-integrációs menetrendben történő előrehaladás szempontjából is olyan területeken, mint a polgárok biztonsága, az energiaügy vagy a közlekedés.

A régió előrelépést tett a regionális felelősségű struktúrák megerősítésében. A Regionális Együtműködési Tanács (RCC) kulcsszerepet játszott a regionális együttműködés irányításában és nyomon követésében. Az RCC ambiciózus stratégiát és munkaprogramot fogadott el 2011–2013-ra, amelyet most végre kell hajtani olyan eredményorientált tevékenységekre fókuszálva, amelyekhez az RCC valós értéket adhat hozzá. A Közép-európai Szabadkereskedelmi Megállapodás (CEFTA) jelentősége alapvető a regionális szabadkereskedelmi térség megvalósítása szempontjából. A Energiaközösség regionális energiapiac kialakításán, valamint az EU energiapiacába való integráció előkészítésén dolgozik. Az európai közös légtér létrehozásáról szóló megállapodás szigorítja majd az előírásokat a biztonság, a védelem és a légiforgalmi szolgáltatás területén, és a légi utasok számára kedvezően fokozza majd a versenyfeltételeket.

A Bizottság jelentős pénzügyi támogatást nyújt a regionális együttműködéshez. 2011-ben az IPA-forrásokat arra is használják majd, hogy előmozdítsák a térség részvételét az olyan legfontosabb nemzetközi megállapodásokban, mint például a közlekedésügyi szerződés. A Regionális Közigazgatási Képzési Központ (ReSPA) működése teljes mértékben beindult, és jelenleg évente mintegy 2 500 napnyi képzést nyújt. 2010. júliusban megerősítették a jogi személyiséget megteremtő nemzetközi megállapodást. Danilovgradi (Montenegró) épületeinek hivatalos átadására várhatóan 2010. november 11-én kerül majd sor.

A Bizottság továbbra is támogatni fogja a kulturális örökségek helyreállítását a ljubljanai folyamat keretében. Az RCC kultúra és társadalom munkacsoportot fog létrehozni, amelyet uniós előcsatlakozási pénzügyi támogatást élvező állandó titkárság fog támogatni. Feladata a ljubljanai folyamat igazgatása lesz, az Európa Tanáccsal és a Bizottsággal együttműködésben.

A Bizottság véglegesítése alatt áll az a Duna stratégia, amely tagállamokat, bővítési országokat és a keleti partnerség országait fogja majd össze. A Duna-medencén uniós szomszédakkal osztozó nyugat-balkáni országok bevonása és aktív részvétele elengedhetetlen a stratégia sikere érdekében. A stratégia lehetőséget kínál kölcsönösen előnyös beruházások megvalósításához a közlekedés, az energia és a környezetvédelem ágazata, valamint a társadalmi-gazdasági fejlődés területén.

A regionális együttműködést hátráltatták a Koszovóval kapcsolatos nézeteltérések. Ez a megoldatlan kérdés különösen a CEFTA működése, a páneurópai-mediterrán diagonális kumulációs rendszer kiterjesztése, valamint a közlekedési közösségről szóló megállapodás aláírása terén éreztette hatását. Néhányszor lehetetlennek bizonyult olyan találkozót tartani, amelyen a régió összes szereplője részt vett volna. A Bizottság erőteljesen arra bátorít minden érintett felet, hogy keressenek olyan gyakorlati és pragmatikus megoldásokat, amelyek biztosítják a regionális együttműködés inkluzivitását, a Koszovó státuszával kapcsolatos eltérő álláspontok sérelme nélkül.

Szlovénia és Horvátország választottbírósi szerződés írt alá és erősített meg a határokkal kapcsolatban, ami által megnyílik az út a végleges rendezés előtt. Ez a szerződés megmutatja, hogy a jó szomszédság szellemében hogyan lehet megoldani a bilaterális kérdéseket. Macedónia Volt Jugoszláv Köztársaság és Koszovó lezárták közös határuk kijelölését. Ennek ellenére számos bilaterális kérdés – különösen a határok tekintetében – továbbra is megoldatlan, úgy, mint ahogy a Görögország és Macedónia Volt Jugoszláv Köztársaság közötti elnevezési vita.

A nyitott bilaterális kérdéseket, köztük a határvitákat, a jó szomszédság szellemében kell megoldaniuk az érintett feleknek, az általános uniós érdeket szem előtt tartva. Ezek a közös érdekek az érintett felek politikai akaratának megújítását teszik szükségessé. A Bizottság azt várja az érintettektől, hogy tegyenek meg minden erőfeszítést a még nyitott határviták megoldása érdekében, a viták békés megoldásának elvével összhangban az ENSZ Alapokmánya szerint, szükség esetén a Nemzetközi Bíróság ítélete alapján. Nem szabad, hogy bilaterális kérdések hátráltassák a csatlakozási folyamatot. Az EU ugyanakkor kész arra, hogy hozzájáruljon a megoldás kereséséhez szükséges politikai légkör megteremtéséhez, és hogy támogassa a kapcsolódó kezdeményezéseket.

3. A BŐVÍTÉSI POLITIKA SZOLGÁLATÁBAN ÁLLÓ ELŐCSATLAKOZÁSI ESZKÖZÖK

Pénzügyi támogatás – stratégiai megközelítés

Az előcsatlakozási támogatási eszköz (IPA) keretében nyújtott pénzügyi támogatást úgy tervezték, hogy segítse a tagjelölt és potenciális tagjelölt országok csatlakozási feltételek teljesítésére, az uniós szakpolitikákhoz és normákhoz való igazodásra, valamint a társadalmi-gazdasági fejlődés ösztönzésére irányuló erőfeszítéseit. Az EU költségvetéséből finanszírozott ilyen jellegű támogatások egyértelműek hozzáadott értéket képviselnek. A bővítési országoknak nyújtott támogatás beruházás az EU jövőjébe; azáltal, hogy támogatja jövőbeli tagjait a csatlakozásra való megfelelő felkészülésben, maga az EU lesz jobb helyzetben ahhoz, hogy végrehajtsa stratégiai célkitűzéseit. Az IPA keretében 2007–2013 között 11,6 milliárd EUR áll rendelkezésre a bővítési országok csatlakozásra való felkészülésének támogatására. Ezen összeg indikatív bontását a 2011–2013-ra vonatkozó felülvizsgált indikatív pénzügyi keret tartalmazza.

Az IPA-t úgy alakították ki, hogy három évre szóló többéves indikatív tervezési dokumentumok (MIPD) révén lehetővé tegye a támogatások stratégiai tervezését. Ezek a dokumentumok a támogatások legfontosabb prioritásait határozzák meg az elkövetkező évekre, és az éves vagy többéves programozás alapját képezik. E dokumentumok alapjául a partnerségek és az elért haladásról szóló jelentések során azonosított szükségletek szolgálnak.

A Bizottság számos lépést tett e folyamat stratégiai jellegének erősítése érdekében, valamint erősíteni próbálta a csatlakozási vagy európai partnerségekben és az elért haladásról szóló jelentésekben rögzített prioritások és a támogatás programozása közötti kapcsolatot. Ennek eredményeképpen nagyobb hangsúlyt kaptak olyan kulcsfontosságú alapvető területek, mint a felelősségteljes kormányzás és a jogállamiság. E hangsúly jobb illusztrálása érdekében, valamint hogy a kedvezményezett országok felelősségvállalása erősödjön, a Bizottság egyre inkább ágazati alapú megközelítést fog alkalmazni az előcsatlakozási támogatások tervezése során.

A bővítési országokat ezért arra bátorítja, hogy dolgozzanak ki részletes stratégiai programokat azon ágazatok vonatkozásában, amelyeket lényegesként azonosítottak az EU-hoz való közeledés szempontjából. A csatlakozási prioritásokat teljes mértékben integrálni kell ezekbe az országok felelőssége alá tartozó programokba. A következő, 2011–2013-ra vonatkozó többéves indikatív tervezési dokumentum fogja meghatározni az IPA-támogatások célkitűzéseit ezen ágazatokon belül.

A többéves indikatív tervezési dokumentumban még azok a folyamatosan bővülő területek fognak prioritásként szerepelni – különösen a tagjelölt országok esetében –, amelyek a regionális fejlesztéssel, a humán erőforrás-fejlesztéssel és a vidékfejlesztéssel kapcsolatosak. Azzal, hogy megtanulják az előcsatlakozási támogatások hatékony igazgatását a hatékony és eredményes pénzgazdálkodás elvei szerint, a bővítési országok kormányai arra is felkészülnek, hogy jövőbeni tagállamokként hogyan kezeljék majd az uniós alapokat.

Néhány ország számára azonban még mindig kihívást jelent az IPA-programok hatékony végrehajtása. A kedvezményezett országoknak növelniük kell erőfeszítéseiket annak érdekében, hogy elegendő igazgatási kapacitás és szakértelem álljon rendelkezésre a fenntartható, eredményorientált projektek kialakításához és végrehajtásához a rendelkezésre álló előcsatlakozási alapok felvételének optimalizálása érdekében. A Bizottság támogatni fogja a kedvezményezetteket kapacitásaik fejlesztésében, és nyomon fogja követni az IPA pénzügyi ciklusát, hogy korai szakaszban azonosítsa a hiányosságokat.

A Bizottság is egyre gyakrabban több évre programozza majd a támogatásokat, hogy a tervezett intézkedések között jobban lehessen prioritásokat meghatározni, és az intézkedéseket jobban lehessen ütemezni, valamint hogy a kedvezményezett országok számára kiszámíthatóbbá váljanak a pénzügyi támogatások.

Az ágazati megközelítés könnyebbé teszi majd a donorok és a kedvezményezettek közötti együttműködést, kiküszöböli az párhuzamos erőfeszítéseket és nagyobb hatékonysághoz és eredményességhez vezet. Ez viszont lehetővé teszi majd valamennyi szereplő számára, hogy egyre inkább a várt eredményekre és közös erőfeszítéseink hatására koncentráljon.

A bővítési országokban a tagságra való felkészüléshez és az igazi konvergenciához szükséges beruházások nagyságrendje jelentős hozzájárulást követel meg a nemzeti költségvetésektől, támogatást a többi donortól, a nemzetközi pénzügyi szervezetektől, valamint a magánberuházók mozgósítását. A köz- és magánszféra partnersége különösen értékes az állami költségvetések vissza nem térítendő támogatásai és a magánbankoktól származó kölcsönök összekapcsolásában. A nyugat-balkáni beruházási keret (WBIF), a Dél-kelet Európa Európai Alap (EFSE) és a „Green for Growth Fund” alap jó példái annak, hogyan lehet korlátozott állami erőforrásokkal magas szintű tőkebeáramlást kiváltani.

A WBIF-et 2009 decemberében hozták létre a Bizottság és a partner nemzetközi pénzügyi szervezetek közös kezdeményezéséeként. A keret alapvető eszköz ahhoz, hogy a beruházásokat a régió infrastruktúráiba irányítsa. Jelentős kölcsönöket kapcsol a nemzetközi pénzügyi szervezetektől az IPA vissza nem fizetendő támogatásaihoz. 137 millió EUR vissza nem fizetendő támogatás felett rendelkezik, ami becslések szerint összesen 6,6 milliárd EUR értékű beruházást vonzhat a térségbe. A WBIF arra koncentrál majd, hogy növelje a vízzel és szennyvízzel kapcsolatos projektek számát a régióban, ösztönözze az energiahatékonyság támogatását, felgyorsítsa a közlekedési főhálózatba irányuló beruházásokat, valamint támogassa a kkv-k fejlesztését és az olyan mechanizmusokét, amelyek a pénzügyi válság csillapodásával előmozdítják a gazdasági növekedést. A WBIF alá tartozó projektek számos országot érintenek a Nyugat-Balkánon, és erősítik a regionális együttműködést. A WBIF előnyben fogja részesíteni az olyan regionális fontosságú nagyberuházásokat, mint például a délkelet-európai regionális közlekedési főhálózat, amely a jövőbeni transzeurópai közlekedési hálózat (TEN-T) régióbeli előfutárának tekinthető.

Az IPA keretében nyújtott pénzügyi támogatás célja, hogy biztosítsa a regionális stabilitást, növelje a régió belüli kereskedelmi áramlásokat, és támogassa a Nyugat-Balkán regionális együttműködési kezdeményezéseit és struktúráit, köztük a Regionális Együttműködési Tanácsot és a Regionális Közigazgatási Képzési Központot. A Regionális Együttműködési Tanácsnak fontos szerepe van annak nyomon követésében, hogy az IPA és a többi donor finanszírozása tükrözi-e a regionális együttműködés prioritásait.

Részvétel az EU programjaiban és ügynökségeiben

A bővítési országok uniós programokban és ügynökségekben való részvételének célja, hogy fokozza a tagállamokkal való együttműködést, és megismertesse a részt vevő országokkal a EU szakpolitikáit is munkamódszereit. A tagjelölt és potenciális tagjelölt országok keretmegállapodások alapján vehetnek részt az uniós programokban, és eseti alapon részt vehetnek az EU ügynökségeinek munkájában is. A részvétel részben finanszírozható az IPA pénzügyi támogatásaiból. Az országokat arra bátorítjuk, hogy olyan programokra és ügynökségekre koncentrálják részvételüket, ahol bevonásukkal a reformok szempontjából fontos ágazatok kapnak támogatást, és ahol a legnagyobb előnyökre tehetnek szert.

Információ és kommunikáció

A sikeres bővítési politikához a közvélemény szilárd támogatására van szükség. A tagállamoknak és a bővítési országoknak központi szerepe van az olyan információs és kommunikációs erőfeszítésekben, amelyek fenntarthatják ezt a támogatást. A Bizottság elkötelezett amellett, hogy javítsa a bővítési folyamatról szóló objektív, felhasználóbarát formátumú információk áramlását a ma elérhető különböző kommunikációs médiumokon keresztül. Különösen fontos, hogy ezek az információk eljussanak a fiatalokhoz is, akiknek az élettapasztalata talán nem érezte annak fontosságát, hogy megerősítsük Európa biztonságát és stabilitását. Az uniós, nemzeti, regionális és helyi szintű politikai vezetők feladata, hogy olyan módon használják ezeket az információkat, hogy a lehető legjobban megszólítsák velük saját polgáraikat.

Az ötödik bővítés tapasztalatai azt mutatják, hogy a kommunikációs hézagokat gyorsan félrevezető információk töltik ki. A hézagokat ingyenesen hozzáférhető és pontos információknak kell betölteniük. Ez alapvető ahhoz, hogy a közvélemény teljes mértékben megértse, mi forog kockán. 2010-ben az Unió olyan új kihívásokkal szembesül, amelyek a gazdasági válsághoz, a környezetvédelemhez, a munkahelyekhez, a polgárok biztonságához, az éghajlatváltozáshoz és a migrációhoz kapcsolódnak. Ezek a kérdések a tagállamokban és a bővítési országokban egyaránt foglalkoztatják a közvéleményt. A vezetők számára az jelenti a kihívást, hogy elmagyarázzák, a bővítési menetrend végrehajtása hogyan segítheti az EU-t ezen alapvető területekkel kapcsolatos célkitűzéseinek megvalósításában, és hogyan gyorsíthatja fel a reformokat és javíthatja az életkörülményeket a bővítési országokban. A folyamat kézzelfogható és valós eredményei jelentik a legjobb reklámot a bővítés számára. Ezek között a Nyugat-Balkánnak biztosított vízumliberalizáció meggyőző példa lehet.

A civil társadalom fejlesztése

A civil társadalom tevékenységei alapvetően fontosak az érett demokrácia, az emberi jogok tiszteletben tartása és a jogállamiság szempontjából. Az ilyen tevékenységek növelik a

politika elszámoltathatóságát, ösztönzik és teret adnak a társadalmi döntésekről folyó vitáknak, és erősítik a plurális társadalom iránti konszenzust. Mivel nyitottabb, részvételi és dinamikusabb demokrácia kialakulásához járul hozzá, az élénk és lüktető civil társadalom a toleranciát és a megbékélést is segíti. A civil társadalmi szervezetek bevonása az előcsatlakozási folyamatba a csatlakozáshoz kapcsolódó reformok minőségéhez és társadalmi támogatottságához is hozzátesz.

Elfogadási kultúra és a civil társadalom szerepének elismerése szükséges ahhoz, hogy a civil társadalmi szervezetek hatékony szakpolitikai párbeszédben vehessenek részt. Általános elvvé kell válnia a szakpolitikai kezdeményezésekről és a jogszabálytervezetekről folytatott nyilvános konzultációnak. A civil társadalom kormányzati támogatásokhoz való hozzáférést gyakran gátolja az, hogy nincs átláthatóság, és az elosztási feltételek nem megfelelően kidolgozottak.

A civil társadalmi eszköz segíti a civil társadalmi szervezeteket kapacitásaik és professzionalizmusuk erősítésében, lehetővé téve számukra, hogy hatékony párbeszédet folytassanak állami és magánszereplőkkel, és nyomon kövessék az olyan területek fejleményeit, mint például a jogállamiság és az alapvető jogok tiszteletben tartása. Az eszköz helyi szintű kezdeményezéseket, regionális hálózatépítést, és az EU-ba irányuló rövid távú látogatásokat finanszíroz.

A Bizottság felülvizsgálta az eszközt, hogy jobban elérhessen a helyi közösségeken alapuló szervezetekhez, a civil társadalmi szervezetek visszajelzéseit figyelembe véve. A Bizottság célzottabban foglalkozik majd az egyes országok szükségleteivel, és hosszabb távú finanszírozást biztosít majd a nem kormányzati szervezetek részére. Az erősebb, stabilabb alapokon álló szervezetek a kisebb szervezetek mentoraivá és segítőivé válhatnak.

4. A BŐVÍTÉSI ORSZÁGOK ELŐREHALADÁSA ÉS A 2010-2011-ES MENETREND

4.1. A Nyugat-Balkán EU-tagság felé vezetése

A 2010. június 2-i szarajevói EU–Nyugat-Balkán miniszteri találkozón az EU megismételte egyértelmű elkötelezettségét a Nyugat-Balkán európai perspektívája mellett. A Nyugat-Balkán országainak a jövője az Európai Unióban van.

Az elmúlt évben a Nyugat-Balkán közelebb került az EU-hoz, mivel a térség előrelépéseket tett – bár egyenetlen módon – a reformok végrehajtása, valamint a megállapított kritériumok és feltételek teljesítése terén. Horvátország előrehaladása igazolja, hogy a Nyugat-Balkán stabilizációs és társulási folyamata olyan szakpolitika, amely EU-csatlakozáshoz vezet. A Nyugat-Balkán többi országának EU-tagság irányába tett előrehaladása hasonlóképpen politikai és gazdasági reformjaik tempójától függ.

Jelentős haladás történt a vízumliberalizáció irányába. Az elmúlt év során az EU eltörölte a vízumkövetelményt Szerbia, Montenegró és Macedónia Volt Jugoszláv Köztársaság számára, amint bizonyították, hogy megfelelő kapacitások állnak rendelkezésükre a teljesítménymérő referenciaértékek teljesítéséhez, amelyek olyan területekhez kapcsolódnak, mint az úti okmányok biztonsága, a határigazgatás, a migráció, a menekültügy, a közrend és közbiztonság, valamint az emberi jogok tiszteletben tartása. A vízumkövetelményt rövidesen eltörlik Bosznia-Hercegovina és Albánia vonatkozásában is, amint egyértelmű bizonyítékok

mutatják majd, hogy e két ország megfelel a vonatkozó referenciaértékeknek. Fontos, hogy az érintett országok fokozzák polgáraik tájékoztatására irányuló erőfeszítéseiket a vízummentesség hatályáról és korlátairól. Koszovó jogszabályt fogadott el a visszafogadásról, és fokozta erőfeszítéseit a visszatelepült személyek integrálása érdekében, megnyitva ezzel az utat a vízumliberalizációról szóló párbeszéd előtt.

Horvátország

Horvátország tartós fejlődést mutatott a tagsági kritériumok teljesítésében a csatlakozási tárgyalások 2005. októberi megkezdése óta. Horvátország teljesíti a koppenhágai politikai kritériumokat. A gazdasági kritériumokat illetően Horvátország működő piacgazdaság. Várhatóan képes lesz arra, hogy megbirkózzon az Unión belüli verseny okozta nyomással és piaci erőkkel, feltéve, hogy elszántan végrehajtja a strukturális hiányosságok csökkentésére irányuló átfogó reformprogramot.

Az uniós vívmányokkal kapcsolatos kritériumok tekintetében Horvátország jól haladt a csatlakozási tárgyalások során. 33 fejezetet nyitottak meg, és 25-öt ideiglenesen lezártak. Horvátország jól haladt a pénzügyi vonatkozású tárgyalási fejezetek lezárásához szükséges feltételek teljesítésében (*mezőgazdaság és vidékfejlesztés; regionális politika és a strukturális eszközök koordinációja; pénzügyi és költségvetési rendelkezések*). Horvátországnak fenn kell tartania erőfeszítéseit az EU támogatások igazgatásához és ellenőrzéséhez szükséges adminisztratív struktúrák teljes mértékű kialakításához.

Horvátországnak teljesítenie kell a még hátralevő, a fejezetek lezárásához szükséges mutatókat az *igazságszolgáltatás és az alapvető jogok* területén, különös tekintettel az igazságszolgáltatás függetlenségével és hatékonyságával, a korrupció és a szervezett bűnözés elleni küzdelemmel, a kisebbségek tiszteletben tartásával és védelmével – ide értve a menekültek visszatérését is, a háborús bűncselekmények bünvádi eljárásaival, valamint az ICTY-vel való teljes mértékű együttműködéssel, többek közt az ICTY dokumentumokhoz való hozzáféréseinek megoldásával kapcsolatban szükséges eredmények elérésére. A *versenypolitika* tekintetében Horvátországnak szerkezetátalakítási terveket kell elfogadnia a hajógyártás vonatkozásban, az uniós vívmányoknak megfelelően. Horvátországtól továbbra is elvárt, hogy aktív szerepet játsszon a nyugat-balkáni regionális együttműködésben, és támogassa a régió többi országát az EU-tagság felé vezető úton.

Szem előtt tartva Horvátországnak a teljesítménymérő referenciaértékek teljesítése és a csatlakozási tárgyalások során vállalt kötelezettségeinek végrehajtása terén elért eredményeit, Horvátország jó úton van az uniós vívmányokkal kapcsolatos kritériumok teljesítése felé. Ezt jól mutatják azok a nyomon követési táblázatok is, amelyeket a Bizottság az ideiglenesen lezárt fejezetekről készít.

A Bizottság a csatlakozásig továbbra is nyomon követi a kötelezettségvállalások végrehajtását, felhasználva minden rendelkezésre álló eszközt, köztük a kölcsönös felülvizsgálatokat és a stabilizációs és társulási megállapodás struktúráit. A Bizottság rendszeres időközönként nyomonkövetési jelentéseket készít.

Macedónia Volt Jugoszláv Köztársaság

Macedónia Volt Jugoszláv Köztársaság továbbra is elegendő mértékben teljesíti a politikai kritériumokat. A 2009. évi jelentős reformokat követően további előrelépés történt – bár változó ütemben – a parlament, a rendőrség, az igazságszolgáltatás, a közigazgatás reformja terén, valamint a kisebbségi jogok tiszteletben tartása és védelme tekintetében. Az országnak további előrelépést kell tennie a politikai szereplők közötti párbeszéddel, az igazságszolgáltatási és közigazgatási reformmal, a korrupció elleni küzdelemmel, a véleménynyilvánítás szabadságával, valamint az üzleti környezet javításával kapcsolatban. A jogszabályok végrehajtása alapvető fontosságú.

Az ország továbbra is teljesítette a stabilizációs és társulási megállapodásból (STM) fakadó kötelezettségeket. A Bizottság javasolta a társulás STM szerinti második szakaszába való áttérést.

A Tanács még nem foglalt állást a Bizottság 2009. októberi ajánlásával kapcsolatban a csatlakozási tárgyalások megkezdéséről.

Az ország nevének kérdése tekintetében a Görögországgal folytatott vita továbbra sem megoldott. A két ország párbeszédet folytat az ENSZ égisze alatt a kérdés megoldása érdekében, és számos kétoldalú kapcsolatfelvételre sor került, többek közt miniszterelnöki szinten is, de ez a lendület eddig nem vezetett konkrét eredményekhez. Kerülni kell az olyan fellépéseket és nyilatkozatokat, amelyek visszas hatással lehetnek a jószomszédi kapcsolatokra. Nagyon fontos a jószomszédi kapcsolatok fenntartása, ideértve azt is, hogy az elnevezés kérdését illetően – az ENSZ égisze alatt – egyeztetett és kölcsönösen elfogadott megoldást kell találni.

Montenegró

E stratégiai dokumentummal párhuzamosan a Bizottság véleményt fogadott el Montenegró európai uniós tagság iránti kérelméről. A vélemény következtetéseit és ajánlásait e közlemény melléklete tartalmazza.

Albánia

E stratégiai dokumentummal párhuzamosan a Bizottság véleményt fogadott el Albánia európai uniós tagság iránti kérelméről. A vélemény következtetéseit és ajánlásait e közlemény melléklete tartalmazza.

Bosznia-Hercegovina

Bosznia-Hercegovina korlátozott haladást ért el a kulcsfontosságú reformok teljesítése terén. A 2010. októberi választások általában a nemzetközi normák betartásával zajlottak. Nem oldották fel a Bosznia-Hercegovina alkotmánya és az emberi jogok európai egyezménye közötti összeférhetlenségeket, az Emberi Jogok Európai Bíróságának ítélete ellenére sem. Az emberi jogok európai egyezményében foglaltak szerinti demokratikus elvek, valamint a megkülönböztetésmentes, egyenlő bánásmódhoz való jog tiszteletben tartása az ideiglenes megállapodás lényeges elemeit képezik.

Az EU-integráció felé vezető további előrehaladás szempontjából kulcsfontosságú, hogy a vezetők közösen osztott jövőképet alakítsanak ki az ország által követendő általános irányvonalat és a legfontosabb EU-val kapcsolatos reformokat illetően. Az országnak fokoznia kell erőfeszítéseit az ideiglenes megállapodás rendelkezéseinek végrehajtásával kapcsolatos kielégítő eredmények felmutatása érdekében.

Bosznia-Hercegovinának sürgősen meg kell tennie a kezdeti lépéseket alkotmányának az emberi jogok európai egyezményéhez igazítása, valamint intézményei hatékonyságának és működésének javítása érdekében. Az ország képes kell hogy legyen arra, hogy elfogadja, végrehajtsa és érvényesítse az uniós jogszabályokat és szabályozást. A nemzetközi kötelezettségek tekintetében elengedhetetlen, hogy haladás történjen a Bosznia-Hercegovinai Főképviseelő Hivatalának (OHR) bezárására vonatkozó célkitűzések és feltételek teljesítése érdekében. Az EU fokozott jelenlétével fogja támogatni Bosznia-Hercegovinát az uniós menetrend célkitűzéseinek teljesítésében.

Szerbia

Szerbia 2009 decemberében nyújtotta be EU-tagság iránt kérelmét, és megújított elkötelezettséget tanúsított a koppenhágai kritériumok teljesítése iránt. 2010 októberében a Tanács felkérte a Bizottságot, hogy nyújtsa be véleményét e kérelemről. 2010. februárban hatályba lépett az ideiglenes megállapodás, és 2010 júniusában a tagállamok megállapodtak arról, hogy megerősítés céljából benyújtják parlamentjeiknek a Stabilizációs és Társulási Megállapodást.

Szerbia folytatta politikai reformmenetrendjének végrehajtását. A szervezett bűnözés elleni küzdelem terén sikerült eredményeket elérni. További erőfeszítésekre van szükség az igazságszolgáltatási és közigazgatási reformok, valamint a szervezett bűnözés és a korrupció elleni küzdelem terén. Szerbia további eredményeket ért el az ideiglenes megállapodás végrehajtásában, és jól halad afelé, hogy teljesítse az STM követelményeit. Szerbia fontos lépéseket tett a megbékélés érdekében a régióban, különösen Horvátországgal és Bosznia-Hercegovinával. Szerbia továbbra is aktívan együttműködött a volt Jugoszláviával foglalkozó nemzetközi büntetőtörvényszékkal. Azonban az ICTY által körözött két személy még mindig szökésben van. A törvényszékkal való teljes mértékű együttműködés továbbra is az EU-tagság alapvető feltétele, ahogy ezt a Tanács 2010. október 25-i következtetése is rögzítették.

Szerbiának konstruktívabb hozzáállást kell tanúsítania Koszovó regionális kereskedelemben és együttműködésben való részvételével kapcsolatban. El kellene ismernie Koszovó vámbélyegzőjét, amelyet az UNMIK már kétszer is az ENSZ BT 1244 határozatával összeegyeztethetőnek nyilvánított. Erősíteni kell az EULEX jogállamiság-misszióval Észak-Koszovó tekintetében folytatott együttműködést. Az ENSZ Közgyűlés határozatát követően az EU készen áll arra, hogy közvetítsen a Belgrád és Pristina közötti párbeszéd folyamatában az együttműködés ösztönzése, az EU-ba vezető úton való előrelépés megvalósítása és az emberek életének javítása érdekében.

Koszovó

Koszovóban a helyi választásokat 2009 végén valamennyi közösség részvételével rendben lebonyolították. A választói részvétel nagyon alacsony volt Észak-Koszovóban. A decentralizáció folyamata jelentősen előrehaladt. Javult az együttműködés az EULEX-szel. A kormány kapacitásai javultak Koszovó európai menetrendjének és reformpolitikájának végrehajtásához. Ugyanakkor jelentős kihívások állnak még a közigazgatási reform és az igazságszolgáltatást is magában foglaló jogállamiság előtt. Többet kellene tenni a korrupció, a szervezett bűnözés és a pénzmosás elleni fellépés érdekében. A közösségek közti párbeszéd és megbékélés, valamint a kisebbségek védelme és integrációja, különös tekintettel a koszovói szerbekre, még mindig aggályos területeknek számítanak. A hatóságoknak konstruktív megközelítést kell alkalmazniuk Koszovó regionális együttműködési fórumokon való részvételét illetően annak érdekében, hogy Koszovó lépést tarthasson a regionális fejleményekkel.

2009 decemberében a Tanács üdvözölte a Bizottság „Koszovó - Az európai perspektíva beteljesülése” című közleményét⁴. A Tanács felkérte a Bizottságot, hogy tegye meg a

---

⁴ COM(2009)534 végleges, 2009.10.14.

szükséges intézkedéseket Koszovó EU felé haladásának támogatásához, a régió európai perspektívájával összhangban, és hogy tegyen jelentést az e tekintetben elért előrehaladásról. A Tanács hangsúlyozta a kereskedelemmel és a vízumokkal kapcsolatos intézkedések fontosságát, a tagállamok Koszovó státuszát illető álláspontjainak sérelme nélkül.

Februárban a Bizottság javaslatot tett arra, hogy hosszabbítsák meg a Koszovóra vonatkozó autonóm kereskedelmi intézkedéseket. Júliusban a Bizottság szakértőket küldött Koszovóba, hogy értékeljék az EU-val esetlegesen kötendő kereskedelmi egyezményhez kapcsolódó előírások teljesítésére vonatkozó felkészültséget. Erőfeszítésekre lesz szükség a termékekre vonatkozó technikai előírásokat, a származásellenőrzést, a szellemi tulajdonjogokat, a versenyszabályokat és a közbeszerzést illetően. A Bizottság fokozni fogja a Koszovó támogatására irányuló erőfeszítéseit az azonosított hiányosságok kezelése érdekében. Amint Koszovó teljesíti a vonatkozó követelményeket, a Bizottság kereskedelmi megállapodásra vonatkozó tárgyalási irányelveket fog javasolni.

A Bizottság támogatni fogja Koszovó részvételét a vonatkozó uniós programokban. A koszovói hatóságokkal együtt a Bizottság januárban megindította a stabilizációs és társulási folyamatról szóló párbeszédet Koszovóval. Lebonyolították a találkozók egy teljes körét.

A Bizottság támogatja Koszovó részvételét az IPA határon átnyúló együttműködési programjaiban Macedónia Volt Jugoszláv Köztársasággal és Albániával. 2011-től a támogatás a Montenegróval közös programokra is kiterjed majd.

A Bizottság tovább folytatja azokat a kezdeményezéseket, amelyeket Koszovóról szóló közleményében vázolt fel, a Tanács következtetéseivel összhangban.

4.2. *A Törökországgal folytatott csatlakozási tárgyalások továbbvitele*

Törökország folytatta a politikai reformok folyamatát. Törökország módosította alkotmányát: kulcsfontosságú reformokat vezetett be politikai és jogrendszerébe, amelyek számos prioritást élvező kérdést orvosolnak az igazságszolgáltatás és az alapvető jogok terén. A reformok korlátozzák a katonai törvényszékek hatáskörét; átalakítják az alkotmánybíróság szerkezetét; szélesítik a bírák és államügyészek legfelsőbb tanácsának összetételét, amely így jobban tükrözi a bírói kar egészét; szélesítik a szakszervezeti jogokat az állami szektorban; megteremtik az alapot a nők és gyermekek jogainak védelmére irányuló különleges intézkedések elfogadásához; garantálják a személyes adatok védelmét; valamint biztosítják az ombudsmanhoz fordulás jogát, jogalapot teremtve ezzel az ombudsman intézményének létrehozásához.

Az alkotmánymódosítás fontos lépés a helyes irányba. Ugyanakkor az összes politikai pártot és a civil társadalmat is bevonó, teljes mértékű elkötelezettségükkel folytatott széles nyilvános konzultációra van szükség az alkotmányreform támogatottságának megerősítéséhez. Most alapvetően fontos, hogy kapcsolódó jogszabályok biztosítsák e reformok megfelelő végrehajtását. Az új civil alkotmány szilárd alapot teremtene a demokrácia további erősítéséhez Törökországban, összhangban az európai normákkal és az uniós csatlakozási kritériumokkal.

Az alapvető jogokat illetően erősíteni kell a véleménynyilvánítás és a média szabadságát Törökországban, a jogszabályok és a gyakorlat szintjén egyaránt. Számos hiányosság

tapasztalható még a vallásszabadság gyakorlása terén. Haladásra van még szükség a nők jogai, a nemek közötti egyenlőség, valamint a szakszervezeti jogok teljes mértékű biztosítása terén. A kurd kérdés kezelésére hivatott „demokratikus nyitás” csupán korlátozott eredményekhez vezetett. A biztonsági helyzet romlott az ország délkeleti részén, a PKK/Kongra-Gel terrorista szervezet merényleteinek kiújulásával. Némi előrelépés történt a korrupcióellenes küzdelmet illetően.

A csatlakozási tárgyalások haladtak, bár meglehetősen lassan. Olyan intenzív szakaszba érték, amelyben a megállapított feltételek teljesítése érdekében Törökországnak fokoznia kell erőfeszítéseit. A teljesítménymérő referenciaértékek és a tárgyalási keretben rögzített követelmények végrehajtása terén való haladással Törökország képes lesz gyorsítani a tárgyalások ütemét. A következő hónapokban Törökországnak kiemelt prioritásként kell kezelnie a *versenypolitika*, a *közbeszerzések*, valamint a *szociálpolitika és foglalkoztatás* fejezeteket.

Törökország külpolitikája aktívabbá vált tágabb szomszédságában. Ez érték az Európai Unió számára, amennyiben e külpolitikát Törökország csatlakozási folyamatát kiegészítve és az EU-val egyeztetve fejlesztik. Törökország számos javaslatot tett az EU és Törökország közötti szorosabb külpolitikai együttműködésre. Jelentős előrelépés történt a Törökországgal kötendő visszafogadási megállapodásról szóló tárgyalások során.

Törökország továbbra is nyilvánosan kifejezésre juttatta, hogy támogatja a ciprusi görög és ciprusi török közösségek vezetői között az ENSZ égisze alatt folyó tárgyalásokat, amelyek a ciprusi kérdés átfogó megoldására irányulnak. Ugyanakkor nem történt előrelépés a Ciprusi Köztársasággal való bilaterális kapcsolatok rendezése terén. Törökország nem hajtotta végre teljes körűen a társulási megállapodás kiegészítő jegyzőkönyvét, és nem hárította el az áruk szabad mozgását nehezítő összes akadályt, ideértve az országot Ciprussal összekötő közvetlen szállítási útvonalakra vonatkozó megszorításokat is. Törökországnak sürgősen teljesítenie kell a kiegészítő jegyzőkönyv maradéktalan és megkülönböztetésmentes módon való végrehajtására vonatkozó kötelezettségét, és lépéseket kell tennie a Ciprusi Köztársasághoz fűződő kétoldalú kapcsolatai rendezésére. Az EU továbbra is nyomon követi és felülvizsgálja a 2005. szeptember 21-i nyilatkozatban felölelt kérdések tekintetében elért eredményeket, a Tanács 2006. decemberi és 2009. decemberi következtetéseivel összhangban. Előrelépés hiányában a Bizottság azt javasolja, hogy az EU tartsa fenn 2006. évi intézkedéseit, amelyek folyamatos hatást gyakorolnak majd a tárgyalások általános haladására.

Törökországnak fokoznia kell a nyitott bilaterális kérdések megoldására irányuló erőfeszítéseit, ide értve a szomszédokkal fennálló határvitákat is. Újabb ösztönzést kap a Görögországhoz fűződő kapcsolatok javítása. Görögország jelentős számú hivatalos panaszt tett azzal kapcsolatban, hogy Törökország továbbra is megsérti légterét, ideértve a görög szigetek feletti átrepüléseket is. Görögország parti tengere területének megsértése miatt is panaszt tett. Az Örményországhoz fűződő kapcsolatok normalizálására hivatott, 2009-ben aláírt jegyzőkönyveket nem erősítették meg.

4.3. A csatlakozási folyamat megindítása Izlanddal.

Elindult Izland csatlakozási folyamata. A Bizottság 2010. februári véleményének ajánlásait, valamint a júniusi Európai Tanács határozatát követően 2010 júliusában megkezdődtek a csatlakozási tárgyalások, és megkezdés előtt áll az uniós vívmányok Izlanddal történő

átvilágítása. Izland már jogosult IPA-támogatásokra, melyeket az ország uniós tagságra való teljes mértékű felkészülésének támogatásához lehet igénybe venni.

Izland jól haladt az összeférhetetlenséggel és a politikai pártok finanszírozásával kapcsolatos jogszabályi keret további javítása terén. Módosították a bírák kinevezésére vonatkozó szabályokat azzal a céllal, hogy tovább erősítsék a bírói kar függetlenségét. Megtették a gazdasági stabilizáció fontos lépéseit. Haladás történt az államháztartás konszolidációja és a pénzügyi rendszer helyreállítása terén. Az IMF program jól halad. Ugyanakkor továbbra is vannak gazdasági bizonytalanságok és kihívások. Izlandnak teljesítenie kell fennálló kötelezettségeit, köztük az EFTA Felügyeleti Hatóság által az Európai Gazdasági Térségről szóló megállapodás keretében meghatározottakat. Jelentős erőfeszítésekre van szükség annak biztosítására, hogy az izlandi polgárokat megfelelően tájékoztassák arról, hogy mivel jár az EU-tagság.

5. KÖVETKEZTETÉSEK ÉS AJÁNLÁSOK

A fenti elemzés figyelembevételével a Bizottság az alábbi **következtetéseket** és **ajánlásokat** fogalmazza meg:

1. A bővítés erősíti a békét és a stabilitást Európában. Az **EU stratégiai érdeke**, hogy előre vigye a bővítési folyamatot a megállapított elvek és feltételek, valamint a 2006. decemberi Európai Tanács által jóváhagyott megújított bővítési konszenzus alapján. Az összes érintett szilárd politikai elkötelezettségére van szükség a bővítés sikerre viteléhez. A bővítési folyamat hiteles kell hogy maradjon az összes érintett szemében. A tagságért folyamodó országoknak jól fel kell készülniük a szigorú feltételek alapján, és egyértelmű és kézzelfogható európai perspektívát kell kapniuk, amint teljesítik ezeket a feltételeket.
2. A bővítési folyamat segít az EU-nak abban, hogy jobban **megvalósíthassa szakpolitikai célkitűzéseit** számos olyan területen, amely kulcsfontosságú a gazdasági fellendülés és a fenntartható növekedés szempontjából. Ide tartozik a szabályozások közelítése és a belső piac, az energiaügy, a közlekedés, a környezetvédelem és az éghajlatváltozás korlátozására irányuló erőfeszítések, valamint az EU biztonságosabb helyé tétele.
3. A Bizottság tovább erősíti a bővítési országok makrogazdasági politikáinak nyomon követését, figyelembe véve az EU gazdasági kormányzásának új fejleményeit is. A Bizottság azt **várja** a bővítési országoktól, hogy hajtsák végre az EU-val kapcsolatos reformokat és javítsák az üzleti környezetet, hogy ezzel is segítsék a gazdasági válság leküzdését és a fenntartható növekedés megvalósítását. A Bizottság lehetőséget fog teremteni a bővítési országoknak arra, hogy társuljanak az uniós szintű, az **Európa 2020 stratégia** céljainak megvalósítására irányuló kezdeményezésekhez. Felkéri a bővítési országokat, hogy vegyék fel a 2020-as célkitűzéseket nemzeti politikai prioritásaik közé, hogy alakítsanak regionális szakpolitikai csoportosulásokat e reformok eredményei rendszeres felülvizsgálatának céljával, és adott esetben határozzanak meg régióspecifikus célkitűzéseket.
4. A Bizottság **bátorítja** a bővítési országokat arra, hogy dolgozzanak a sérülékeny csoportok helyzetének javításán, ide értve a romák társadalmi és gazdasági

befogadását is. A Bizottság elkötelezett amellett, hogy támogassa ezeket az erőfeszítéseket.

5. A Bizottság továbbra is prioritásnak tekinti az igazságszolgáltatás és a közigazgatás reformját, a szervezett bűnözés és a korrupció elleni küzdelmet, valamint a bővítési országokkal a **jogállamiságról folytatott párbeszéd** még intenzívebbé tételét. A legtöbb bővítési országnak jelentős haladást kell tennie a jogállamiság megszilárdítása érdekében, és különösen fontos, hogy hiteles eredményeket tudjanak felmutatni a szervezett bűnözés és a korrupció elleni küzdelem terén.
6. A legtöbb bővítési országban továbbra is aggályos a **véleménynyilvánítás** és a média **szabadsága**, és az azonosított problémákat prioritásként kell kezelni. E területen nagyon fontos a haladás, amit a Bizottság szoros figyelemmel követ majd. A Bizottság továbbra is támogatni fogja a civil társadalmi szervezeteket, és teljes mértékben ki fogja használni a civil társadalmi eszközében rejlő lehetőségeket.
7. A **regionális együttműködés** alapvető eleme a stabilizációs és társulási folyamatnak. A Nyugat-Balkán fontos előrelépést tett a regionális együttműködésben, amelyet nem szabad aláásnia a Koszovóval kapcsolatos nézetkülönbségeknek. A Regionális Együttműködési Tanácsnak eredményorientált stratégiája végrehajtására kell koncentrálnia.
8. Jelentős haladás történt a **vízumliberalizáció** irányába. Feloldották Macedónia Volt Jugoszláv Köztársaság, Montenegró és Szerbia állampolgárainak vízumkötelezettségét. A vízumkövetelményt rövidesen eltörlik Bosznia-Hercegovina és Albánia számára is, amint ezek az országok egyértelműen bizonyítani tudják, hogy megfeleltek a teljesítménymérő referenciaértékeknek. További erőfeszítésekre van szükség az érintett országok részéről állampolgáraiknak a vízumentesség hatályáról és korlátairól történő tájékoztatása, a vízumentes rendszer végrehajtásának szigorú nyomon követése, és szükség esetén megfelelő korrekciós intézkedések megtétele érdekében.
9. A **bilaterális kérdéseket** a jó szomszédság szellemében kell megoldaniuk az érintett feleknek, az általános uniós érdeket szem előtt tartva. Nem szabad, hogy ezek a csatlakozási folyamatot hátráltassák. Az EU készen áll arra, hogy ösztönözze a megoldások keresését és támogassa a kapcsolódó kezdeményezéseket. Elérkezett a régió számára az idő arra, hogy túllépjen a múlt konfliktusainak örökségén, és a megbékélés közelmúltban tapasztalható pozitív fejleményeire építsen. A jószomszédi kapcsolatok továbbra is kulcsfontosságúak.
10. A Bizottság emlékeztet arra, hogy azokat a tárgyalási fejezeteket, amelyeknek befejezték technikai előkészítését, meg kell nyitni vagy ideiglenesen le kell zárni az érintett uniós vívmányok alapján, a tárgyalási keretekkel és a Tanács által megállapított intézkedésekkel összhangban. Az EU érdeke, hogy a tárgyalások korai szakaszában megnyissa a nehéz fejezeteket, köztük az igazságszolgáltatásról és alapvető jogokról szóló fejezetet, amihez **meggyőző és hiteles eredményeket** kell felmutatni, és ami emiatt valószínűleg a legutoljára lezárt fejezetek egyike lesz.
11. Az előcsatlakozási **támogatások** a bővítési stratégia integráns részét képezik, és a partnerségekben és elért haladásról szóló jelentésekben meghatározott prioritások végrehajtásának elősegítésére tervezték őket. A kedvezményezett országoknak

erősíteniük kell az uniós támogatások hatékony felhasználására irányuló kapacitásaikat.

12. A Bizottság **felkéri** a tagállamokat, hogy dolgozzanak együtt az EU intézményeivel annak érdekében, hogy az emberek jobban értsék és támogassák a bővítési folyamatot, és hogy bemutassák, hogyan járulhat hozzá a bővítés közös célkitűzéseink megvalósításához. A Bizottság elkötelezett amellett, hogy javítsa a bővítési folyamatról szóló objektív, felhasználóbarát formátumú információk áramlását a ma elérhető különböző kommunikációs médiumokon keresztül.
13. **Horvátország** jól haladt a tagsági kritériumok teljesítése felé, és a csatlakozási tárgyalások végső szakaszukba értek. A volt Jugoszláviával foglalkozó nemzetközi büntetőtörvényszékkel való teljes körű együttműködés továbbra is előfeltétele annak, hogy Horvátország előreléphessen a csatlakozási folyamatban, a tárgyalási keretnek megfelelően. A Bizottság véleménye szerint le kell zárni a tárgyalásokat, amint Horvátország teljesíti a lezáráshoz szükséges, még hátralévő teljesítménymérő referenciaértékeket, különös tekintettel az igazságszolgáltatás és az alapvető jogok terén, ide értve a korrupció elleni küzdelmet is. Ez szükségtelemmé teszi, hogy a csatlakozást követően a Bizottságnak fontolóra kelljen vennie az együttműködési és ellenőrzési mechanizmus alkalmazását. A Bizottság szoros figyelemmel fogja követni Horvátország előrelépését az igazságszolgáltatás és az alapvető jogok területén, és 2011 első negyedévében helyzetfelmérést készít.
14. **Törökország** tovább vitte politikai reformfolyamatát, különösen az alkotmányreform által. További eredményekre van szükség az alapvető jogokat, a „demokratikus nyitást” és az összes érintettnek a reformfolyamatba való bevonását illetően. Különösen a véleménynyilvánítás szabadságának gyakorlati biztosítása jelent kihívást. A csatlakozási tárgyalások haladtak, bár meglehetősen lassan. A teljesítménymérő referenciaértékek és a tárgyalási keretben rögzített követelmények végrehajtása terén való haladással Törökország képes lesz gyorsítani a tárgyalások ütemét. Törökországnak most sürgősen teljesítenie kell a társulási megállapodás kiegészítő jegyzőkönyvének maradéktalan és megkülönböztetésmentes módon való végrehajtására vonatkozó kötelezettségét, és lépéseket kell tennie a Ciprusi Köztársasághoz fűződő kétoldalú kapcsolatai rendezésére. Az EU továbbra is nyomon követi és felülvizsgálja a 2005. szeptember 21-i nyilatkozatban felölelt kérdések tekintetében elért eredményeket, a Tanács 2006. decemberi és 2009. decemberi következtetéseivel összhangban. Előrelépés hiányában a Bizottság azt javasolja, hogy az EU tartsa fenn 2006. évi intézkedéseit, amelyek folyamatos hatást gyakorolnak majd a tárgyalások általános haladására.
15. **Ciprus kérdését** illetően a ciprusi görög és ciprusi török közösségek vezetői folytatják a tárgyalásokat az átfogó rendezésről az ENSZ égisze alatt. A Bizottság támogatja igyekezeteiket, és technikai tanácsokat nyújt az uniós hatáskörbe tartozó kérdésekben. A Bizottság felkéri mindkét vezetőt arra, hogy igyekezzenek előmozdítani a rendezésről folytatott párbeszéd mielőbbi sikeres lezárását, valamint ismételten kéri Törökországot, hogy a gyakorlatban is járuljon hozzá a ciprusi kérdés átfogó rendezéséhez.
16. Elindult **Izland** csatlakozási folyamata. A Bizottság 2010. februári véleményének ajánlásait, valamint a júniusi Európai Tanács határozatát követően 2010 júliusában megkezdődtek a csatlakozási tárgyalások, és megkezdés előtt áll az uniós vívmányok

Izlanddal történő átvilágítása. Izlandnak teljesítenie kell fennálló kötelezettségeit, mint például az EFTA Felügyeleti Hatóság által az EGT-megállapodás keretében meghatározottakat. Jelentős erőfeszítésekre van szükség annak biztosítására, hogy az izlandi polgárokat megfelelően tájékoztassák arról, hogy mivel jár az EU-tagság.

17. **Macedónia Volt Jugoszláv Köztársaság** továbbra is elegendő mértékben teljesíti a politikai kritériumokat. További haladás történt a reformok kulcsfontosságú területein, bár nem egyenletes tempóban. Különösen az igazságszolgáltatás és a közigazgatás reformjának területén van szükség erőfeszítésekre. A Bizottság **megismétli ajánlását**, mely szerint meg kellene kezdeni az Európai Unióhoz való csatlakozásról szóló tárgyalásokat Macedónia Volt Jugoszláv Köztársasággal. Nagyon fontos a jószomszédi kapcsolatok fenntartása, ideértve azt is, hogy az elnevezés kérdését illetően – az ENSZ égisze alatt – egyeztetett és kölcsönösen elfogadott megoldást kell találni.
18. Ma elfogadott véleményében a Bizottság az **ajánlja**, hogy kezdjék meg **Montenegróval és Albániával** a csatlakozási tárgyalásokat, amint ezek az országok megfelelő szinten teljesítik az 1993. évi koppenhágai Európai Tanács által meghatározott tagsági kritériumokat. Montenegrónak és Albániának különösen az egyes véleményekben meghatározott kulcsfontosságú prioritásokat kell megvalósítania. A Bizottság **ajánlja** a Tanácsnak, hogy adja meg Montenegró számára a tagjelölt ország státuszát. Albániát arra sűrgeti, hogy az eddig elért eredményekre építve tegyen további erőfeszítéseket. A 2011. évi bővítési csomag keretében a Bizottság által a két országról készítendő, az elért haladásról szóló jelentések különösen a csatlakozási tárgyalások megkezdéséhez szükséges kulcsfontosságú prioritások végrehajtására összpontosítanak majd.
19. **Szerbia** 2009 decemberében csatlakozási kérelmet nyújtott be az EU-hoz, és 2010 októberében a Tanács vélemény benyújtására kérte fel a Bizottságot. Szerbia folytatta politikai reformmenetrendjének megvalósítását, valamint további eredményeket ért el az ideiglenes megállapodás végrehajtásában. Szerbia jól halad afelé, hogy teljesítse az STM követelményeit. Szerbia jelentős lépéseket tett a megbékélés érdekében a régióban. További erőfeszítésekre van szükség az igazságszolgáltatási és közigazgatási reformok, valamint a szervezett bűnözés és a korrupció elleni küzdelem terén. Szerbia továbbra is együttműködött a volt Jugoszláviával foglalkozó nemzetközi büntetőtörvényszékkel. Az ICTY által körözött két személy azonban még mindig szökésben van. A törvényszékkel való teljes mértékű együttműködés továbbra is az EU-tagság alapvető feltétele, ahogy ezt a Tanács 2010. október 25-i következtetései is rögzítették. Szerbiának konstruktívabb hozzáállást kell tanúsítania Koszovó regionális kereskedelemében és együttműködésben való részvételével kapcsolatban. Erősíteni kell az EULEX jogállamiság-misszióval Észak-Koszovó tekintetében folytatott együttműködést.
20. Az ENSZ Közgyűlés határozatát követően az EU közvetíteni fog a Belgrád és Pristina közötti párbeszéd folyamatában az együttműködés ösztönzése, az EU-ba vezető úton való előrelépés megvalósítása és az emberek életének javítása érdekében.
21. A **koszovói** decentralizációs folyamat jelentős haladást ért el, és javult az EULEX-szel folytatott együttműködés. Javultak a kormány kapacitásai Koszovó európai menetrendjének és reformpolitikájának végrehajtásához. Azonban jelentős kihívások vannak még a jogállamiság területén, ide értve a közigazgatás és az

igazságszolgáltatás reformját, valamint a korrupció, a szervezett bűnözés és a pénzmosás elleni fellépést is. A közösségek közti párbeszéd és megbékélés, valamint a kisebbségek védelme és integrációja, különös tekintettel a koszovói szerbekre, még mindig aggályos területeknek számítanak. A hatóságoknak konstruktív megközelítést kell alkalmazniuk Koszovó regionális együttműködési fórumokon való részvételét illetően annak érdekében, hogy Koszovó lépést tarthasson a regionális fejleményekkel.

A Bizottság továbbviszi a 2009. októberi, Koszovóról szóló közleményében vázolt kezdeményezéseket, a 2009. decemberi tanácsi következtetésekkel összhangban. A Bizottság üdvözli a Koszovó által a közelmúltban tett előrelépést a visszafogadásról szóló jogszabályok elfogadása terén, valamint a visszatérők újbóli integrálásáról szóló cselekvési terv összeállításában, amelyhez forrásokat is elkülönítettek. E cselekvési terv folyamatos végrehajtásának függvényében a Bizottság elkötelezett amellett, hogy rövidesen **párbeszédet indítson a vízumliberalizációról**. A Bizottság támogatja Koszovót abban, hogy teljesítse az EU-val esetlegesen kötendő kereskedelmi megállapodáshoz szükséges feltételeket. Amint Koszovó teljesíti a vonatkozó követelményeket, a Bizottság **kereskedelmi megállapodásra** vonatkozó tárgyalási irányelveket fog **javasolni**. A Bizottság javasolni fogja, hogy Koszovó részt vehessen az olyan **uniós programokban**, mint például az Európa a polgárokért és a Kultúra. E célból a Bizottság keretmegállapodásra vonatkozó tárgyalási irányelveket fog **javasolni**.

22. **Bosznia-Hercegovinának** olyan kormányt kell alakítania, amely elkötelezett az ország uniós jövője mellett, és fel kell gyorsítania a vonatkozó reformokat. Bosznia-Hercegovinának sürgősen meg kell tennie a kezdeti lépéseket alkotmányának az emberi jogok európai egyezményéhez igazítása, valamint intézményei működésének javítása érdekében. Az ország képes kell hogy legyen arra, hogy elfogadja, végrehajtsa és érvényesítse az uniós jogszabályokat és szabályozást. A nemzetközi kötelezettségek tekintetében továbbra is elengedhetetlen, hogy haladás történjen a Bosznia-Hercegovinai Főképviseleti Hivatalának (OHR) bezárására vonatkozó célkitűzések és feltételek teljesítése érdekében. Az EU fokozott uniós jelenléttel fogja támogatni Bosznia-Hercegovinát az uniós menetrend célkitűzéseinek teljesítésében.
23. Összességében a 2010. évi, az elért haladásról szóló jelentés azt mutatja, hogy az EU bővítésének tempója nagyrészt attól függ, hogy a tagságért folyamodó országok mennyiben tudják bizonyítani, hogy képesek teljesíteni a tagsággal járó kötelezettségeket. Ehhez **tartós reformokra** van szükség, valamint hiteles és meggyőző jogalkotási és intézményi kiigazításokra. Amint az érintett országok teljesítik a meghatározott előírásokat, köztük a demokráciával, jogállamisággal és alapvető jogokkal és szabadságokkal kapcsolatosakat, az EU elkötelezett amellett, hogy együtt dolgozzon velük a folyamat következő szintjére lépés érdekében.

1. MELLÉKLET

A Bizottság Montenegró és Albánia európai uniós tagság iránti kérelméről szóló véleményének következtetései és ajánlásai

Montenegró

Montenegró előrelépést tett a demokráciát garantáló intézmények stabilitásához, a jogállamisághoz, az emberi jogokhoz, valamint a kisebbségek tiszteletben tartásához és védelméhez kapcsolódó, az 1993. évi koppenhágai Európai Tanács által meghatározott kritériumok, valamint a stabilizációs és társulási folyamat feltételeinek teljesítése terén. Ennek ellenére további erőfeszítésekre van szükség.

A gazdasági kritériumok tekintetében Montenegró bizonyos fokú makrogazdasági stabilitást ért el. Ugyanakkor annak érdekében, hogy az 1993. évi koppenhágai Európai Tanács által meghatározott működő piacgazdasággá váljon, Montenegrónak kezelnie kell a belső és a külső egyensúlytalanságokat, valamint a különösen a pénzügyi ágazatban és a munkaerőpiacon jelentkező gyengeségeket, és meg kell erősítenie a jogállamiságot. Annak érdekében, hogy középtávon helyt tudjon állni az Unión belüli versenynyomással és a piaci erőkkel szemben, Montenegrónak meg kell erősítenie fizikai infrastruktúráját és humántőkét, és folytatnia kell a strukturális reformok végrehajtását.

A Montenegró által a stabilizációs és társulási megállapodás szerinti kötelezettségek végrehajtása terén elért eredmények általában pozitívak.

Montenegró az uniós vívmányok legtöbb területén középtávon képes lenne a tagsággal járó kötelezettségek vállalására, feltéve, hogy a harmonizáció folyamata folytatódik, és hogy további jelentős és tartós erőfeszítéseket tesz a jogszabályok végrehajtásának és betartatásának biztosítása érdekében. Különös figyelmet kell fordítania az áruk szabad mozgására, a szellemi tulajdonjogra, a mezőgazdaságra és a vidékfejlesztésre, az élelmiszerbiztonságra, az állat- és növény-egészségügyi politikára, a halászatra, a statisztikára, a szociálpolitikára és a foglalkoztatásra, a regionális politikára és a strukturális eszközök koordinációjára, az igazságszolgáltatásra és az alapvető jogokra, a jogérvényesülésre, a szabadságra és a biztonságra, valamint a pénzügyi ellenőrzésre. A környezetvédelemhez kapcsolódó uniós vívmányok területén csak hosszú távon érhető el megfelelés, ami jelentős beruházásokat tenne szükségessé; az erre a területre irányuló erőfeszítéseket fel kellene gyorsítani.

Montenegró csatlakozása korlátozott általános hatást gyakorolna az Európai Unió politikáira, és nem érintené az Unió saját fejlődésének fenntartására és elmélyítésére irányuló képességét.

A Bizottság úgy véli, hogy az Európai Unióhoz való csatlakozásról szóló tárgyalásokat akkor kell megkezdeni Montenegróval, amint az ország elérte a tagsági kritériumoknak, különösen pedig a jogállamiságot biztosító intézmények stabilitását megkövetelő koppenhágai politikai kritériumoknak való megfelelés szükséges szintjét. E tekintetben Montenegrónak különösen a következő kulcsfontosságú prioritásokat kell teljesítenie:

- A választásokra vonatkozó jogi szabályozásnak az EBESZ-Demokratikus Intézmények és Emberi Jogok Hivatala és a Velencei Bizottság ajánlásainak megfelelő módosítása; a parlament jogalkotói és ellenőrzési szerepének megerősítése.

- A közigazgatási reform legfontosabb intézkedéseinek megvalósítása, ideértve az általános közigazgatási eljárásról szóló törvény és a köztisztviselőkéről és az állami alkalmazottakról szóló törvény módosítását, az emberi erőforrást kezelő hatóság és az állami számvevőszék megerősítését, melynek célja a közigazgatási szakértelem fokozása és a közigazgatás depolitizálása, valamint a kinevezések és az előléptetések során átlátható, érdemeken alapuló megközelítés fokozott alkalmazása.
- A jogállamiság megerősítése, különösen a következők révén: a bírósági és ügyészi tanácsok tagjainak és az államügyészek politikai szempontoktól mentes, érdemeken alapuló kinevezése, valamint a bírók és az ügyészek függetlenségének, önállóságának, hatékonyságának és elszámoltathatóságának megerősítése.
- A korrupcióellenes jogszabályi keret javítása és a kormány korrupcióellenes stratégiájának és cselekvési tervének végrehajtása; szilárd eredmények felmutatása a korrupciós ügyekben folytatott megelőző jellegű nyomozások, a büntetőeljárások és az ítéletek terén valamennyi szinten.
- A szervezett bűnözés elleni küzdelem erősítése, melynek alapja a veszélyértékelés és a megelőző jellegű nyomozás, a regionális és az uniós partnerekkel folytatott fokozott együttműködés, a bűnüldözési operatív információ hatékony feldolgozása, a büntetés-végrehajtási kapacitások fejlesztése és a koordináció. Ezen a területen szilárd eredményeket kell felmutatni.
- A médiaszabadság fokozása, nevezetesen az Emberi Jogok Európai Bíróságának rágalmazási ügyekben alkalmazott ítélkezési gyakorlatához való közeledés, valamint a civil társadalommal folytatott együttműködés erősítése révén.
- A megkülönböztetést tiltó jogi és politikai keret európai és nemzetközi normákkal összhangban történő végrehajtása; a lakóhelyüket elhagyni kényszerült személyek – különösen a romák, az askálik és az egyiptomiak – jogi státuszának garantálása és jogaik tiszteletben tartása. Ez ki fog terjedni a Konik tábor bezárására vonatkozó fenntartható stratégia elfogadására és végrehajtására.

Montenegrót arra ösztönözzük, hogy folytassa a regionális együttműködésben és a szomszédos országokkal kialakított kapcsolatainak megerősítésében betöltött eddigi konstruktív szerepvállalását. A függőben levő kétoldalú kérdéseket meg kell oldani. Folytatni kell a stabilizációs és társulási megállapodás zökkenőmentes végrehajtását; e tekintetben megfelelő figyelmet kell fordítani az olyan területeken feltárt hiányosságokra, mint az állami támogatások és a tranzitforgalom. Az országot emellett fokozottan ösztönözzük arra, hogy folytassa igazgatási kapacitásainak fejlesztését valamennyi területen. Erőfeszítésekre van szükség különösen az államigazgatás hatékonyságának és pártatlanságának tekintetében az olyan érzékeny területeken, mint a környezetvédelem. Megfelelően ki kell vizsgálni az újságírók és a nem kormányzati szervek aktivistái elleni erőszak és megfélemlítés eseteit. Meg kell oldani a családon belüli erőszak, a bántalmazás és az előírásoknak nem megfelelő börtönviszonyok jelentette problémákat.

Az eddigi haladást tekintve a Bizottság ajánlja a Tanácsnak, hogy Montenegrónak adja meg a tagjelölt státuszt.

A Bizottság figyelemmel fogja kísérni a stabilizációs és társulási megállapodás intézményi keretén belül szükséges reformok területén történő előrelépést, és az előcsatlakozási támogatási eszköz révén folytatni fogja az erőfeszítések támogatását. A Bizottság jelentést fog

bemutatni Montenegro előrehaladásáról a 2011. évi bővítési csomagban. Ez a jelentés különösen a csatlakozási tárgyalások megkezdéséhez szükséges kulcsfontosságú prioritások végrehajtására összpontosít majd.

Albánia

Albánia előrelépést tett a demokráciát garantáló intézmények stabilitásához, a jogállamisághoz, az emberi jogokhoz, valamint a kisebbségek tiszteletben tartásához és védelméhez kapcsolódó, az 1993. évi koppenhágai Európai Tanács által meghatározott kritériumok, valamint a stabilizációs és társulási folyamat feltételeinek teljesítése terén. Ennek ellenére további jelentős erőfeszítésekre van szükség.

A gazdasági kritériumok tekintetében Albánia bizonyos fokú makrogazdasági stabilitást ért el. Ahhoz azonban, hogy Albánia az 1993. évi koppenhágai Európai Tanács által meghatározott működő piacgazdasággá váljon, még jobban meg kell erősítenie a gazdaság irányítását, javítania kell a munkaerőpiac működését, biztosítania kell a tulajdonjogok elismerését és meg kell erősítenie a jogállamiságot. Annak érdekében, hogy középtávon helyt tudjon állni az Unión belüli versenynomással és a piaci erőkkel szemben, Albániának meg kell erősítenie fizikai infrastruktúráját és humántőkét, és további strukturális reformokat kell végrehajtania.

Az Albánia által a stabilizációs és társulási megállapodás szerinti kötelezettségek végrehajtása terén elért eredmények általában pozitívak.

Albánia az uniós vívmányok legtöbb területén középtávon képes lenne a tagsággal járó kötelezettségek vállalására, feltéve, hogy a jogszabályok közelítése folytatódik, és hogy további jelentős és tartós erőfeszítéseket tesz a jogszabályok végrehajtásának és betartatásának biztosítása érdekében. Különös figyelmet kell fordítani az áruk szabad mozgására, a szellemi tulajdonjogokra, az információs társadalomra és a médiára, a mezőgazdaságra és a vidékfejlesztésre, az élelmiszer-biztonságra, az állat- és növényegészségügyi politikára, a halászatra, a közlekedéspolitikára, a szociálpolitikára és a foglalkoztatásra, a regionális politikára és a strukturális eszközök koordinációjára, az igazságszolgáltatásra és az alapvető jogokra, a jogérvényesülésre, a szabadságra és a biztonságra, valamint a pénzügyi ellenőrzésre. A környezetvédelemhez kapcsolódó uniós vívmányok területén csak hosszú távon érhető el megfelelés, ami jelentős beruházásokat tenne szükségessé; az erre a területre irányuló erőfeszítéseket fel kellene gyorsítani.

Albánia csatlakozása korlátozott általános hatást gyakorolna az Európai Unió politikáira, és nem érintené az Unió saját fejlődésének fenntartására és elmélyítésére irányuló képességét.

A Bizottság úgy véli, hogy az Európai Unióhoz való csatlakozásról szóló tárgyalásokat akkor kell megkezdeni Albániával, amint az ország elérte a tagsági kritériumoknak, különösen pedig a demokráciát biztosító intézmények stabilitását és a jogállamiságot megkövetelő koppenhágai politikai kritériumoknak való megfelelés szükséges szintjét. E tekintetben Albániának különösen a következő kulcsfontosságú prioritásokat kell teljesítenie:

- A parlament megfelelő működésének biztosítása az összes politikai párt közötti konstruktív és tartós politikai párbeszédre építve.
- A függőben lévő, megerősített parlamenti többséget igénylő törvényjavaslatok elfogadása.
- Ombudsman kinevezése, valamint megfelelő, az alkotmánybírói és a legfelsőbb bírósági kinevezésekhez szükséges meghallgatási és szavazási eljárások biztosítása a parlamentben.

- A választásra vonatkozó jogi szabályozás módosítása az EBESZ-Demokratikus Intézmények és Emberi Jogok Hivatala ajánlásainak megfelelően.
- A választások európai és nemzetközi normáknak megfelelő lebonyolításának biztosítása.
- A közigazgatási reform legfontosabb intézkedéseinek megvalósítása, ideértve a közszolgálati törvény módosítását és a közigazgatási részleg megerősítését, melynek célja a közigazgatási szakértelem fokozása és a közigazgatás depolitizálása, valamint a kinevezések és az előléptetések esetében átlátható, érdemeken alapuló megközelítés fokozott alkalmazása.
- A jogállamiság megerősítése az igazságszolgáltatásra irányuló reformstratégia elfogadásával és végrehajtásával, biztosítva az igazságszolgáltatási intézmények függetlenségét, hatékonyságát és elszámoltathatóságát.
- A kormány korrupcióellenes stratégiájának és cselekvési tervének hatékony végrehajtása és a különösen a bírók, a miniszterek és a parlamenti képviselők elleni nyomozások előtti akadályok felszámolása. Szilárd eredmények felmutatása a korrupciós ügyekben folytatott megelőző jellegű nyomozások, a büntetőeljárások és az ítéletek terén valamennyi szinten.
- A szervezett bűnözés elleni küzdelem erősítése, melynek alapja a veszélyértékelés és a megelőző jellegű nyomozás, a regionális és az uniós partnerekkel folytatott fokozott együttműködés és a büntetés-végrehajtási szervek közötti szorosabb koordináció. Ezen a területen szilárd eredményeket kell felmutatni.
- Az érintettekkel való széleskörű konzultációt követően és az Emberi Jogok Európai Bírósága ítélkezési gyakorlatának figyelembe vételével a tulajdonjogokra vonatkozó nemzeti stratégia és cselekvési terv elkészítése, elfogadása és végrehajtása; ennek ki kell terjednie a visszaszolgáltatásra, a kompenzációra és a jogszabályi elismerésre.
- Konkrét lépések az emberi jogok megerősítése – különösen a nőket, a gyermekeket és a romákat illetően – és a megkülönböztetést tiltó politikák hatékony végrehajtása érdekében.
- További intézkedések megtétele a fogvatartott személyekkel való bánásmód javítására a rendőrőrsökön, az előzetes letartóztatáskor és a börtönökben. A rossz bánásmód esetei igazságügyi nyomon követésének megerősítése, és az ombudsman erre a területre irányuló ajánlásai alkalmazásának javítása.

Albániát arra ösztönözzük, hogy folytassa a regionális együttműködésben és a szomszédos országokkal kialakított kapcsolatainak megerősítésében betöltött eddigi konstruktív szerepvállalását. Folytatni kell a stabilizációs és társulási megállapodás zökkenőmentes végrehajtását; e tekintetben megfelelő figyelmet kell fordítani az abban vállalt kötelezettségekre vonatkozó határidők betartására. Az országot emellett fokozottan ösztönözzük arra, hogy folytassa igazgatási kapacitásainak megerősítését valamennyi területen. Fejleszteni kell a civil társadalommal folytatott együttműködést. Albániának megfelelő erőforrásokat kell elkülönítenie az emberi jogokkal foglalkozó intézményei hatékony működésének biztosításához és fokoznia kell a kisebbségvédelem területére irányuló erőfeszítéseit. Szükséges megerősíteni a médiaszabadságot és -függetlenséget, és kezelni kell az elterjedt politikai befolyásgyakorlást.

A Bizottság figyelemmel fogja kísérni a stabilizációs és társulási megállapodás intézményi keretén belül szükséges reformok területén történő előrelépést, és az előcsatlakozási

támogatási eszköz révén folytatni fogja az erőfeszítések támogatását. A Bizottság Albánia előrehaladásáról szóló jelentést fog bemutatni a 2011. évi bővítési csomagban. Ez a jelentés különösen a csatlakozási tárgyalások megkezdéséhez szükséges kulcsfontosságú prioritások végrehajtására összpontosít majd.

2. MELLÉKLET

A Bosznia-Hercegovina, Horvátország, Macedónia Volt Jugoszláv Köztársaság, Szerbia, Koszovó, Törökország, valamint Izland előrehaladásáról szóló jelentések következtetései

Horvátország

Horvátország továbbra is eleget tesz a **politikai kritériumoknak**. Számos területen előrelépés történt, többek közt a jogállamiság terén is. Ugyanakkor tovább kell folytatni és intenzívebbé kell tenni az erőfeszítéseket, különösen az igazságszolgáltatási és közigazgatási reform, a korrupció és a szervezett bűnözés elleni küzdelem, a kisebbségek tiszteletben tartása és védelme, valamint a menekültek visszatérése terén.

Tovább erősödött a **demokrácia és a jogállamiság**. Továbbra is hatékonyan működött mind a *kormány*, mind a *parlament*. A parlamentnek a jogalkotási folyamat ellenőrzésére vonatkozó hatáskörét azonban javítani kell. Folytatódott az igazságszolgáltatás reformja, de még jelentős kihívásokkal kell szembenézni, különösen az igazságszolgáltatás hatékonyságával, függetlenségével és elszámoltathatóságával kapcsolatban.

Kismértékű haladás történt a *közigazgatási reform* területén. Hatályba lépett az általános közigazgatási eljárásról szóló törvény, és elfogadták a közszolgáltatásra vonatkozó humánerőforrás-fejlesztési stratégiát és cselekvési tervet. A közigazgatás azonban továbbra is hiányosságokkal küzd, ideértve az összetett közigazgatási eljárásokat, a közigazgatás átpolitizáltságát és a gyenge emberi erőforrás menedzsmentet. Kézzelfogható eredmények elérése érdekében erősebb politikai kötelezettségvállalásra és jobb koordinációra van szükség a különböző érintettek között központi, regionális és helyi szinten egyaránt.

Folytatódott az *igazságszolgáltatás reformja*. Csökkent a bíróságok ügyhátraléka, és az alkotmány módosításainak köszönhetően erősödött a bírói kar függetlensége. A reformfolyamat legfontosabb elvárt eredményei még váratnak magukra. Továbbra is vannak még kihívások, különösen az átlátható kinevezési kritériumok alkalmazása terén a bírók és az ügyészek esetében, valamint az ügyhátralék további csökkentését, az eljárások hosszát és a határozatok végrehajtását illetően. Némi előrelépés történt a háborús bűncselekmények kezelése terén, ide értve az 1990-es évek megkérdőjelezhető ítéleteinek felülvizsgálatát is. A büntetlenség azonban továbbra is probléma, különös tekintettel a szerb etnikumú személyek ellen elkövetett bűncselekményekre, melyek közül sokat nem vizsgáltak ki megfelelően.

Jól haladt a *korrupcióellenes küzdelem*. Javult a korrupcióellenes erőfeszítések általános koordinációja. Továbbra is aktívan tevékenykedett a korrupció és szervezett bűnözés elleni küzdelemmel foglalkozó iroda, és néhány fontos ügyben vádemelést tett. Nőtt a bírósági ítéletek száma. Az alkotmányba foglalták az állami szervek információihoz való hozzáférés jogát. A korrupció ugyanakkor továbbra is számos területen jelen van. A nemrégiben megerősített jogi és igazgatási struktúráknak még a gyakorlatban is bizonyítaniuk kell, különösen a bíróságok azon képességének, hogy megbirkózzanak az egyre nagyobb számú és egyre összetettebb ügyekkel. Eredményeket kell még felmutatni a hatékony nyomozás, eljárás és bírói ítéletek terén, különösen a magas szinten elkövetett korrupció eseteiben. Kevés előrelépés történt az összeférhetetlenségek megelőzése terén. Az információhoz való hozzáférésre vonatkozó jogszabályok alkalmazásával kapcsolatban kismértékű haladás történt. Hiányosságok vannak még a politikai pártok és a választási kampányok finanszírozását illetően.

Az *emberi jogok és a kisebbségvédelem* területén némi előrelépés történt. Az emberi jogok védelme általában véve biztosított, de a végrehajtás terén továbbra is fontos kihívásokkal kell számolni. Az *igazságszolgáltatáshoz való hozzáférés* tekintetében jelentős reform kezdődött a közigazgatási bíróságok rendszerét illetően. Már igénybe lehet venni az állam által finanszírozott, ingyenes jogsegélyt. Az eljárások azonban összetettek, a jogsegélynyújtás általános szintje pedig alacsony. A *büntetés-végrehajtási rendszer* tekintetében jogalkotási intézkedésekre van szükség a börtönkörülmények javítása érdekében, a tervezett feltételes szabadságra bocsátás rendszerének bevezetésén keresztül. A börtönök továbbra is túlszűfoltak, és nem biztosítják megfelelő módon az egészség védelmét. A *rossz bánásmód* tekintetében az ombudsmanhoz továbbra is érkeznek panaszok a rendőrség erőszakos túlkapásai miatt.

A jogszabályok továbbra is biztosítják a *véleménynyilvánítás szabadságát* – ideértve a média szabadságát és pluralizmusát is –, és azokat általában véve tiszteletben is tartják. A szerkesztők és újságírók azonban továbbra is politikai nyomásról számolnak be. Továbbra is problémás a helyi média függetlensége.

Kismértékű előrelépés történt a *nők jogai* és a nemek közötti egyenlőség tekintetében. A nők munkaerő-piaci helyzete nem változott jelentősen, és a nők munkanélküliségi szintje továbbra is magas. A gyermekekkel foglalkozó ombudsman aktívabb szerepet vállalt a *gyermekek jogainak* előmozdításában és védelmében. Ez a szerv azonban nem rendelkezik megfelelő erőforrásokkal hatáskörének teljes mértékű gyakorlásához.

Némi haladás történt a *szociális szempontból kiszolgáltatott helyzetű személyek és a fogyatékossgal élők* tekintetében. A fogyatékossgal élőkkel foglalkozó ombudsman hivatalának erősödnek a kapacitásai: egyre több regionális képviselő működik. Információhiány van ugyanakkor a szociális jóléttel, az egészségügyi ellátással és a nyugdíjakkal kapcsolatos jogok és juttatások terén. Nem alkalmazzák következetesen a juttatások megállapításának kritériumait, és a speciális jogokat szabályozó jogszabályi rendelkezések töredezetek. Az intézményesített ellátásról a közösségi alapú ellátási szolgáltatásokra való áttérés lassan haladt.

Néhány lépés történt az új, *megkülönböztetést tiltó* törvénnyel kapcsolatos tudatosságnövelés érdekében. A hatóságok és a polgárok azonban csak korlátozott ismeretekkel rendelkeznek a törvény hatályáról, és csak kis számú diszkriminációval kapcsolatos panasz jut el a bíróságokig. Történt némi haladás a gyűlölet-bűncselekményekkel foglalkozó jogszabályok tekintetében, bár a végrehajtás korai szakaszban van.

Történt némi előrelépés a *kisebbségek és a kulturális jogok tiszteletben tartása és védelme* tekintetében. A régió belüli kapcsolatok javulásával kapcsolatban arról lehet beszámolni, hogy nagyobb hangsúlyt kapott a kisebbségek kérdése, különösen Horvátország és Szerbia között. Erősítették a kisebbségekre vonatkozó alkotmányos rendelkezéseket. A roma kisebbségre továbbra is odafigyeltek, és különösen az iskoláskor előtti oktatásban való részvételük javult. A kisebbségi szervezetek számára rendelkezésre álló finanszírozás szintjét a pénzügyi megszorító intézkedések ellenére csak csekély mértékben csökkentették. Ugyanakkor a kisebbségek továbbra is számos nehézséggel küzdenek. Horvátországnak továbbra is elő kell segítenie a szerb kisebbség iránti tolerancia légkörének megteremtését. Horvátországnak azok védelmére is megfelelő intézkedéseket kell hoznia, akik ellen esetleg még mindig diszkriminációval, ellenségességgel vagy erőszakkal kapcsolatos fenyegetés vagy tettek irányulnak. A roma kisebbség különösen nehéz életkörülményekkel és megkülönböztetéssel szembesül, és továbbra is kihívások elé kerül az oktatás, a szociális

védelem, az egészségügyi ellátás, a foglalkoztatás és személyes okmányokhoz való hozzáférés terén. A kisebbségek továbbra is nehézségekkel szembesülnek a foglalkoztatást illetően, továbbra sem képviseltetik magukat kellő arányban sem a közigazgatásban, az igazságszolgáltatásban és a rendőrségben, sem a tágabb értelemben vett közszférában.

Történt némi haladás a *menekültek* tekintetében. Folytatódott a menekültek visszatérése Horvátországba. Folytatták a lakhatás biztosítását a korábban tulajdon- vagy bérleti joggal rendelkezők részére. Felülvizsgált cselekvési tervet fogadtak el a kormány késésben lévő, 2009-es lakhatási tervének gyorsított végrehajtása érdekében azzal a céllal, hogy 2011-ben befejeződjön a teljes végrehajtás. Némi haladás történt a megrongálódott házak helyreállítása terén. Csökkentették az elutasított felújítási támogatási kérelmek ellen benyújtott fellebbezések kezelése terén kialakult jelentős ügyhátralékot. A nyugdíjjogosultság végrehajtásáról szóló határozat végrehajtása folytatódott. A 2009-es lakhatási célkitűzések teljesítésével kapcsolatos haladás lassú volt. Több ezer lakhatási kérelem vár még teljes feldolgozásra, így nem tudnak lakhatást biztosítani a visszatérő menekülteknek. Nagyon sok lakásfelújítási kérelem áll még feldolgozás alatt. Erőfeszítéseket kell tenni annak érdekében, hogy megteremtsék a menekültek tartós visszatéréséhez szükséges feltételeket.

A **regionális kérdések és a nemzetközi kötelezettségek** tekintetében Horvátország továbbra is együttműködik a volt Jugoszláviával foglalkozó nemzetközi büntetőtörvényszékkel (ICTY). A kormány által felállított speciális munkacsoportnak folytatnia kell az ICTY Ügyészégi Hivatala által keresett tüzérségi dokumentumok felkutatására vagy sorsának megállapítására irányuló munkáját. A 2010. márciusban Belgrádban tartott miniszteri találkozót követően új lendületet kapott a szarajevói nyilatkozat folyamata. Az esemény alkalmával Bosznia-Hercegovina, Horvátország, Montenegró és Szerbia képviselői találkoztak, és megállapodtak az együttműködésben a menekültügyi statisztikák tisztázása érdekében. Ezek az országok kötelezettséget vállaltak amellet is, hogy dolgozni fognak számos függőben lévő kérdésnek még az év vége előtti megoldásán.

Horvátország továbbra is részt vett a regionális kezdeményezésekben, beleértve a délkelet-európai együttműködési folyamatot, a regionális együttműködési tanácsot, valamint a Közép-európai Szabadkereskedelmi Megállapodást (CEFTA) is. A horvát elnök vállalta, hogy proaktív megközelítést alkalmaz a regionális együttműködés tekintetében. A bővítési folyamatban részt vevő többi országgal, illetve szomszédos EU-tagállamokkal fenntartott kétoldalú kapcsolatok tovább fejlődnek, Szerbiát is ideértve. A Szlovéniához fűződő kapcsolatok javultak azóta, hogy megállapodást írtak alá a határkérdés nemzetközi választottbíróóság elé utalásáról.

Horvátország **gazdaságát** súlyosan érintette a globális gazdasági és pénzügyi válság. Az ország gazdasági visszaesése 2009 első negyedében kezdődött, és 2010 közepéig nem mutatkozott egyértelmű jele a fellendülésnek. A munkanélküliség, az államháztartás hiánya és az adósság jelentősen nőtt. A külső eladósodottság tovább nőtt, és továbbra is a gazdaság egyik legfőbb sebezhető pontjának számít. A központi bank szakpolitikáinak sikerült megőrizniük a monetáris stabilitást, és a pénzügyi szektor is viszonylag jól átvészelt a válságot.

A **gazdasági kritériumokat** illetően Horvátország működő piacgazdaság. Várhatóan képes lesz arra, hogy megbirkózzon az Unión belüli verseny okozta nyomással és piaci erőkkel, feltéve, hogy elszántan végrehajtja a strukturális hiányosságok csökkentésére irányuló átfogó reformprogramot.

A piacgazdaság alapjait illetően változatlanul széles körű a politikai egyetértés. A gazdaságélénkítési program középtávra irányt mutatott a gazdaságpolitikának. A program növekedésre és nemzetközi versenyképességre gyakorolt jótékony hatásai a végrehajtás hatékonyságától függenek. A jelenlegi kényszereket figyelembe véve a makrogazdasági politika egészében véve megfelelő volt a globális gazdasági és pénzügyi válság következményeinek kezelésére. A monetáris politikának sikerült megőriznie a valutaárfolyam és a pénzügyek stabilitását, miközben enyhítette a likviditási nyomást. A folyó fizetési mérleg hiánya csökkent a recesszió következményeként, amit az inflációs nyomás tovább segített. A bankszektor ellenálló maradt a sokkokkal szemben.

A strukturális reformok azonban általában véve nagyon lassan haladtak, nem utolsósorban a privatizáció és a veszteséges vállalkozások szerkezetátalakítása tekintetében. A munkaerőpiac továbbra is nagyon merev, melyet alacsony foglalkoztatási és részvételi arányok jellemeznek. Az adózás terén a hatóságok korlátozott erőfeszítéseket tettek a növekvő hiány feltartóztatása, valamint a közkiadások hatékonyságának javítása érdekében. Továbbra is magasak és nem jól célzottak a szociális transzferek, valamint sok állami tulajdonban lévő vállalkozás kap továbbra is állami segítséget közvetlen és közvetett támogatások és garanciák formájában. A középtávú fiskális fenntarthatóság megvalósítása szempontjából továbbra is a költségvetési folyamat és fegyelem javítása, valamint a közkiadások hatékonyságának növelése a legfontosabb kihívás. A befektetési légkört továbbra is nehézkes szabályozási terhek és számos adó jellegű díj rontják.

Horvátország javította a **tagsággal járó kötelezettségek vállalásával kapcsolatos képességeit**. Továbbra is jól haladtak a uniós követelmények teljesítésére irányuló előkészületek, és a legtöbb ágazatban a jogszabályok uniós szabályokhoz való közelítése. A legtöbb területen további előrelépés történt, köztük azt a két fejezetet illetően is, amelyekben jelentősen haladt a jogszabályok közelítése. Bizonyos területeken további erőfeszítésekre van szükség az uniós vívmányok megfelelő végrehajtásához szükséges igazgatási kapacitások megerősítése érdekében.

Haladás történt az *áruk szabad mozgása* terén, és e fejezetet illetően jól halad a jogszabályok uniós vívmányokhoz történő közelítése. További erőfeszítésekre van azonban szükség, különösen a megfelelőségértékelés, a metrológia és a piacfelügyelet terén. Horvátországnak be kell fejeznie a jogszabályok közelítését az uniós vívmányokhoz, és meg kell erősítenie végrehajtási kapacitásait. Jó eredményekről lehet beszámolni a *munkavállalók szabad mozgása* terén, és a jogszabályok közelítését illetően is kielégítő szintet sikerült elérni. További erőfeszítésekre van szükség különösen a szociális biztonsági rendszerek koordinációjának megerősítése érdekében.

Haladás történt a *letelepedés szabadsága* és a *szolgáltatásnyújtás szabadsága* terén, különösen a szakmai képesítések kölcsönös elismerése és a postai szolgáltatások tekintetében. A jogszabályok közelítése az uniós vívmányokhoz általában véve kielégítő. Fokozott erőfeszítésekre van szükség a jogszabályok közelítésének lezárása érdekében, különösen a szakmai képesítések kölcsönös elismerését és a szolgáltatási irányelv átültetését illetően. Az igazgatási kapacitások javítása érdekében végzett munkát folytatni kell.

Tovább haladt az uniós vívmányokhoz igazodás a *tőke szabad mozgása* terén. Folyamatos erőfeszítések szükségesek a tőkemozgások liberalizálásának teljessé tételéhez, valamint a pénzmosás elleni jogszabályok végrehajtásának konszolidálásához.

Jó eredményekről számolhatunk be a *közbeszerzések* terén, különösen a legfontosabb szereplőknek a közbeszerzési politika koordinálásához és végrehajtásához szükséges kapacitásai javításában. A jogszabályok hatékony alkalmazásához szükséges képességeket még tovább kell javítani a közbeszerzés rendszerének minden szintjén.

A *társasági jog* fejezetét tekintve némi előrelépésről lehet beszámolni. Megfelelően halad a jogszabályok közösségi vívmányokhoz való közelítése. További erőfeszítésekre van szükség az ellenőrzés területén.

A *szellemi tulajdonjogok* terén előrehaladás történt. A jogszabályok uniós vívmányokhoz való közelítése terén jelentős előrelépés történt, és a végrehajtással kapcsolatban is haladásról lehet beszámolni. A szellemi tulajdonjogok lakosság körében történő tudatosítását még javítani kell.

Jelentős haladás történt a *versenypolitika* terén, különösen a hajógyárak szerkezetátalakítására vonatkozó közbeszerzési szerződések odaítélési eljárásának véglegesítése érdekében. A jogszabályok közelítése összességében jó ütemben haladt. Ugyanakkor további erőfeszítésekre van a szerkezetátalakítási terveknek a nehéz helyzetben levő hajógyárakra vonatkozó állami támogatási uniós vívmányokkal összhangban történő elfogadásához, a horvát versenyhivatal kartellekkel szembeni jogérvényesítési eredményeinek javításához, valamint az igazgatási kapacitások további javításához, különösen az antitröszt területen. Be kell fejezni a horvát műsorszolgáltatási törvény uniós vívmányokhoz igazítását. Frissíteni kell az acéliparra vonatkozó nemzeti szerkezetátalakítási terveket is.

Jelentős haladásról lehet beszámolni a *pénzügyi szolgáltatások* területén, mind a jogszabályok összehangolását, mind az adminisztratív források erősítését tekintve. Ugyanakkor a szabályozók igazgatási kapacitásainak további erősítésére van szükség.

Horvátország jelentős haladást ért el az *információs társadalom és a média* területén, és magas szintű összhangot valósított meg az uniós vívmányokkal. Az erőfeszítések folytatására van azonban szükség a két nemzeti szabályozó kapacitásainak megerősítése érdekében, hogy helyesen alkalmazhassák a jogszabályi keretet. Fenn kell tartani az elektronikus hírközlési piacok valamennyi szegmensének liberalizációját.

Jó eredményekről lehet beszámolni a *mezőgazdaság és a vidékfejlesztés* terén, különös tekintettel a kifizető ügynökség és az integrált igazgatási és ellenőrzési rendszerek kialakítására és végrehajtására, valamint a közös piacszervezésre. A közös agrárpolitika e kulcsfontosságú területein jelentős erőfeszítéseket kell azonban fenntartani. Horvátországnak teljes mértékben össze kell hangolnia mezőgazdasági támogatási rendszerét az uniós vívmányokkal, valamint javítania kell abszorpciós kapacitásait a vidékfejlesztési támogatások tekintetében.

Jól haladt az *élelmiszerbiztonsági, az állat- és növény-egészségügyi politika* uniós vívmányokkal való összehangolása, különösen a másodlagos jogszabályok elfogadásával és végrehajtásával. Az uniós vívmányok átültetése minden szektorban jól halad. Jelentős haladás történt az állati eredetű élelmiszerekkel és az állati melléktermékekkel foglalkozó létesítmények korszerűsítése nemzeti programjának elfogadásával. Folyamatos erőfeszítésekre van szükség a program végrehajtása tekintetében, valamint az igazgatási és ellenőrzési kapacitásoknak megerősítésével és az állat-egészségügyi határállomások létesítésével kapcsolatban.

Horvátország megfelelő előrelépést tett az uniós vívmányokkal való összehangolásban a *halászat* területén. Jól halad a halászati politika alkalmazásának előkészítése. Horvátországnak javítania kell a jogszabályok végrehajtását, különös tekintettel a flotta gazdálkodásra, a felügyeletre és ellenőrzésre, valamint a strukturális politikákra.

További haladást sikerült elérni a *közlekedés* területén. A jogszabályok közelítése jó ütemben haladt. Ugyanakkor a légiközlekedési ágazatban be kell fejezni az összehangolást. Még mindig további erőfeszítésekre van szükség az uniós vívmányok végrehajtása és érvényesítése érdekében.

További haladást sikerült elérni az *energia* fejezetében, ahol jelentős előrelépés történt a jogszabályok uniós vívmányokhoz való közelítése terén. Ugyanakkor jelentős erőfeszítésekre van szükség a közigazgatás teljesítményének és az energiaszektor szabályozó hatóságai függetlenségének növelése érdekében.

Haladás történt az *adózás* terén, különös tekintettel a működési kapacitásokra és a számítógépesítésre. Horvátország közvetlen és közvetett adózási jogszabályai nagy vonalakban összhangban állnak az uniós vívmányokkal. Ennek ellenére néhány területen igazodásra van még szükség, leginkább a hía és a jövedéki adók tekintetében. Folytatni kell az igazgatási kapacitások erősítésére tett erőfeszítéseket, beleértve az informatikai rendszerek összekapcsolhatóságát is.

További haladás történt a *gazdasági és monetáris politika* terén, ahol az uniós vívmányokhoz való igazodás gyakorlatilag befejeződött.

A *statisztikát* illetően jelentős haladás történt a statisztikai infrastruktúra modernizálása terén. Jó összhangot sikerült megvalósítani az uniós vívmányokkal. Folytatni kell az erőfeszítéseket annak érdekében, hogy a horvát statisztikák teljes mértékben megfeleljenek az uniós előírásoknak.

A *szociálpolitika és a foglalkoztatás* területén érdemi előrelépés történt. A jogszabályok közelítése összességében jó szinten áll. Ugyanakkor néhány hiányosság van még a jogszabályok összehangolását illetően, nevezetesen az új munkajogi irányelvek átültetése tekintetben, valamint a diszkrimináció tiltása és a nemek közötti egyenlőség területén. Az igazgatási kapacitások további erősítésre szorulnak.

Horvátország előrelépést tett a *vállalkozás- és iparpolitika* terén, különösen a szakpolitikai elvek és eszközök tekintetében. Előrehaladott állapotban van az uniós vívmányokhoz való közelítés. Az üzleti környezet javítására összpontosító további tartós erőfeszítésekre van szükség. Folytatni kell az acél-, és különösen a hajógyártási ipar szerkezeti átalakítására irányuló erőfeszítéseket.

Horvátország további előrelépést tett a *transzeurópai hálózatok* fejlesztése terén. Befejeződött a jogszabályközelítés.

Jól haladt a *regionális politika és a strukturális eszközök koordinációja*, konkrétan a stratégiai dokumentumok elkészítése, valamint az EU kohéziós politikájának végrehajtásához szükséges intézmények és mechanizmusok kijelölése, további személyzet felvétele és képzése. Horvátország előkészületei viszonylag jól haladnak az EU kohéziós politikájának alkalmazásához. Horvátországnak be kell fejeznie az előkészületeket, érettebb projekt-pipeline létrehozására és a pénzeszközökkel kapcsolatos abszorpciós képességre koncentrálna.

Horvátország jól haladt az *igazságszolgáltatás és az alapvető jogok* tekintetében. Folytatódott az igazságszolgáltatás reformja a bírói kar függetlenségét megerősítő új jogszabályok elfogadásával és az ügyhátalék további csökkentésével. Az igazságszolgáltatás reformja azonban továbbra is nagy feladat, és jelentős kihívásokkal kell még szembenézni, különösen az igazságszolgáltatás hatékonyságával, függetlenségével és elszámoltathatóságával kapcsolatban. A korrupcióellenes erőfeszítések fokozódtak, néhány pozitív eredménnyel, de a korrupció továbbra is számos területen jelen van. Eredményeket kell még felmutatni a hatékony nyomozás, eljárás és bírói ítéletek terén, különösen a magas szinten elkövetett korrupció eseteiben. Erősíteni kell az olyan megelőző intézkedéseket, mint például a közkiadások átláthatóságának javítása. Erősödött az alapvető jogok védelme, de a gyakorlati megvalósítást még erősíteni kell, különösen a kisebbségek és a menekültek vonatkozásában.

A *szabadság, a biztonság és a jog érvényesülése* terén jelentős előrelépést tett Horvátország. Jelentős mértékben javult a menekültügyi rendszer, figyelmet kell fordítani a Horvátországban védelmet kapott személyek integrációjára, valamint az illegális bevándorlók közötti fiatalok védelmére. Horvátország jól haladt a vízumok területén. A jogszabályok vízumokkal kapcsolatos uniós vívmányokhoz való közelítését azonban folytatni kell. Előrelépés történt a külső határokkal kapcsolatban. Az integrált határigazgatási cselekvési terv számos aspektusát azonban módosítani kell, és fel kell gyorsítani az eszközök korszerűsítését. Jelentős haladás történt a polgári és büntetőügyekben folytatott igazságügyi együttműködés terén. A kábítószer-ellenes politika terén is folytatódott a haladás.

Az előrelépés a *tudomány és kutatás* terén is folytatódott, de a gazdasági és pénzügyi válság következtében lelassult. Erőfeszítésekre van szükség a kutatási kapacitások további erősítése, képzések biztosítása, valamint az ipar és a kis- és középvállalkozások kutatásba történő befektetéseinek növelése érdekében. További haladás történt az *oktatás és kultúra* területének uniós vívmányait illetően. Jó szintet ért el a jogszabályközelítés. Horvátországnak folytatnia kell az Egész életen át tartó tanulás és a Fiatalok lendületben programok irányításának előkészítésére irányuló erőfeszítéseket.

Jól haladt a *környezetvédelmi* fejezet a jogszabályközelítést és a jogszabályok végrehajtását illetően egyaránt. A vízminőséggel, és bizonyos mértékig az éghajlatváltozással kapcsolatos jogszabályközelítést is be kell fejezni. A horizontális uniós vívmányok végrehajtását és a környezetvédelem területén tevékenykedő nem kormányzati szervezetekkel való együttműködést javítani kell. Horvátország előkészületei befejezésükhöz közelítenek. Horvátországnak folytatnia kell az igazgatási kapacitások megerősítését, különösen helyi szinten.

A *fogyasztó- és egészségvédelem* területén megfelelő előrelépés történt. A jogszabályok közelítése jó ütemben haladt. Tartós erőfeszítésekre van szükség az igazgatási kapacitások további erősítése érdekében.

Az ország jó haladást ért el a *vámunióval* kapcsolatban. Horvátország vámügyi jogszabályai nagyon nagy mértékben megfelelnek az uniós vívmányoknak. Horvátország folytatta az előrelépést az informatika területén, különös tekintettel az összekapcsolhatóságra. További haladásra van szükség a Horvátország jogi szabályozása terén megnyilvánuló ellentmondások megszüntetése, valamint a korrupcióellenes stratégia és az informatikai összekapcsolhatóság előkészítése érdekében.

Némi előrelépés történt a *külkapcsolatok* terén. Horvátország jelentős előrelépést tett a jogszabályok uniós vívmányokhoz való közelítése terén, és folyamatosan egyezteteti és közelíti

álláspontját az EU-val a nemzetközi fórumokon. Ugyanakkor Horvátországnak ügyelnie kell arra, hogy teljes mértékben megfeleljen nemzetközi kötelezettségeinek, amikor védintézkedéseket alkalmaz. További erőforrásokat kell rendelni a fejlesztéspolitikához és a humanitárius segítségnyújtáshoz.

Horvátország további előrehaladást ért el a *kül-, biztonság- és védelempolitika* területén. Folytatta részvételét számos uniós katonai és polgári misszióban. Horvátországban általánosságban magas a jogharmonizáció szintje. Horvátországnak folytatnia kell a fegyverzetellenőrzés végrehajtásának és betartatásának erősítését, ide értve a fegyverekkel kapcsolatos információk átláthatóságát is.

A *pénzügyi ellenőrzés* terén előrehaladás történt. Erősödött az állami számvevőszék függetlensége. Az erőfeszítéseknek most a reformok fenntarthatóságára kell koncentrálniuk. A csalás elleni koordinációs szervezetben érintett szervezeteknek fokozniuk kell erőfeszítéseiket a csalásellenes stratégia hatékony végrehajtása érdekében.

A *pénzügyi és költségvetési rendelkezések* tekintetében további előrelépés történt. Továbbfejlesztették a saját forrásokra vonatkozó szabályok alkalmazására vonatkozó intézményi kapacitásokat. Horvátország jelentős előrelépést tett a jogszabályok uniós vívmányokhoz való közelítésében és létrehozta az azok megvalósításához szükséges kapacitásokat, a cukorlefölözések esetét kivéve. Horvátországnak tovább kell erősítenie koordinációs kapacitásait.

Macedónia Volt Jugoszláv Köztársaság

Macedónia Volt Jugoszláv Köztársaság továbbra is elegendő mértékben teljesíti a **politikai kritériumokat**. A 2009. évi jelentős reformokat követően további előrelépés történt, bár ennek üteme egyenetlen volt. Összességében a kormányon lévő koalíció stabil, a különböző politikai erők pedig együttműködnek egymással. Haladás történt a parlament, a rendőrség, az igazságszolgáltatás, a közigazgatás reformja, valamint a kisebbségek védelme terén. További erőfeszítésekre van azonban szükség a politikai kritériumokhoz kapcsolódó legtöbb területen. Jelenleg komoly aggodalmakra adnak okot az igazságszolgáltatás függetlenségével, a közigazgatás reformjával, valamint a médiában a véleménynyilvánítás szabadságával kapcsolatos problémák. Erősíteni kell a politikai párbeszédet.

Az ohridi keretmegállapodás továbbra is lényeges elem az ország **demokráciája és a jogállamisága** szempontjából. Előrelépés történt a nyelvtörvény, a decentralizáció és a méltányos képviselő megvalósítása terén. Párbeszéd formájában folyamatos erőfeszítésekre van szükség a megállapodás célkitűzéseinek teljesítéséhez és teljes mértékű végrehajtásának biztosításához.

A *parlament* reformját illetően további előrelépés történt. Elfogadták az eljárási szabályok módosítását, amelyek biztosítják az ellenzék jogait. A parlament intézkedéseket hozott intézményi kapacitásai megerősítésére, különösen a parlamenti intézet létrehozásával. Az etnikumok közötti kapcsolatokról szóló párbeszédet azonban gátolta az, hogy az érintett parlamenti bizottság nem találkozott rendszeresen.

A *kormány* koalíciós partnerei konstruktív együttműködést folytatnak. Elkötelezettek a reformok mellett az ország európai uniós csatlakozásra való felkészítése érdekében. Az etnikumok közötti kapcsolatokat érintő kérdések tekintetében azonban több párbeszédre van szükség. További erőfeszítésekre van szükség a decentralizációs folyamat ohridi

keretmegállapodással összhangban való előre vitele érdekében. A helyi önkormányzatok pénzügyi keretét átláthatóbbá és igazságosabbá kell tenni. Tovább kell fejleszteni a kormány együttműködését az európai integrációval foglalkozó nemzeti tanáccsal.

Történt némi előrelépés a *közigazgatás* működése tekintetében. Elfogadták a köztisztviselőkről szóló törvényt. A rendőrség reformjáról szóló belügyi törvény hatályba lépett, és elfogadták a legtöbb végrehajtási jogszabályt is. Ugyanakkor jelentős további erőfeszítésekre van szükség a közszolgálat átláthatóságának, szakmaiságának és függetlenségének biztosítása érdekében. A politika helytelen módon beavatkozott a felvételekbe és az előléptetésekre a közigazgatás minden szintjén. Tovább kell javítani a jogszabályi keretet, különös tekintettel a személyzet érdemek alapján történő felvételére. Számos határozott idejű álláshely határozatlan idejűvé alakítása sok esetben nem tette lehetővé, hogy kompetitív módon és érdemek alapján kerüljön a munkaerő a közigazgatásba.

Kismértékű előrelépés történt az *igazságszolgáltatás reformja* területén. A jobb költségvetési gazdálkodás erősítette a bíróságok hatékonyságát. Nem sikerült azonban elosztatni az igazságszolgáltatási szervek függetlensége és pártatlansága felőli kétségeket: nem történt további előrelépés annak biztosításában, hogy a meglévő jogi rendelkezéseket végrehajtsák a gyakorlatban. Ebben az összefüggésben fontos, hogy a bírókat és ügyészeket képző akadémia elvégzői elsőbbséget élvezzenek az új felvételek esetén.

Előrelépés történt a *korruptióellenes politika* terén. Átfogó rendőrségi műveletekre került sor különleges nyomozati intézkedések felhasználásával. Bár a jogszabályi és intézményi keret nagyjából készen áll, megerősítésre várnak még az eredmények a magas szinten elkövetett korrupciós esetekben hozott büntetőítéletek terén. Nem hajtják hatékonyan végre a vagyonynyilatkozatokra, összeférhetetlenségre és a politikai pártok finanszírozására vonatkozó meglévő rendelkezéseket. Biztosítani kell a korruptióellenes állami bizottság forrásainak alapjait. A korruptió továbbra is számos területen jelen van és folyamatosan komoly problémát jelent.

Az emberi jogok és a kisebbségek védelmét szolgáló jogi és intézményi keret készen áll, a *polgári és politikai jogokat* messzemenően tiszteletben tartják. A meglévő jogi garanciákat azonban teljes mértékben érvényesíteni kell.

Az Idrizovo börtön félig nyitott osztályát, ahol a körülmények egyre rosszabbak és embertelenek voltak, bezárták. Ugyanakkor a börtönkörülmények még meglévő hiányosságaira vonatkozó stratégia lassan halad. Továbbra sem teljes a bűnüldöző ügynökségek felügyelete. A véleménynyilvánítás szabadsága tekintetében egyre aggasztóbb a médiára gyakorolt politikai befolyás és az újságírókra gyakorolt nyomás. A szakpolitika alakításába továbbra is csak korlátozott mértékben vonják be a civil társadalmat.

Továbbra is az ombudsman maradt az emberi jogok védelmének és előmozdításának legfontosabb fókuszpontja. Munkaterhelése nőtt a jelentési időszak alatt. Ugyanakkor csökkent az állami szervektől elfogadott ajánlások aránya. Az ombudsman autoritását és forrásait meg kell erősíteni.

Nagyjából megvannak a *szociális és gazdasági jogok* védelmezését szolgáló jogi rendelkezések. Folytatódott a családon belüli erőszak elleni stratégia végrehajtása. Megállapodás született a Gazdasági és Szociális Tanácsban való tagságról, ami elősegítette a társadalmi párbeszédet. Elfogadták a megkülönböztetést tiltó kerettörvényt. Ebből a keretből azonban kimaradt a szexuális irányultság említése a diszkrimináció okai között. Stratégiai

megközelítést kell kialakítani az esélyegyenlőség terén. További erőfeszítésekre van szükség a fiatalkorúak büntető igazságszolgáltatására vonatkozó törvény és a gyermekek jogairól szóló ENSZ-egyezmény végrehajtásához.

Haladás történt a *kisebbségek és a kulturális jogok tiszteletben tartása és védelme* terén. Történt némi előrelépés a méltányos képviseletet illetően, és a kormány lépéseket tett az etnikumok közti integráció fokozására az oktatási rendszer keretein belül. Ennek ellenére az etnikai közösségek integrációja továbbra is korlátozott, és több párbeszédre lenne szükség a bizalom megteremtéséhez, különösen a kultúra és a nyelvek területén. A romák jogainak tekintetében csökkent a személyes okmányokkal nem rendelkező személyek száma. Intézkedéseket tettek annak elkerülésére, hogy indokolatlanul utaljanak gyermekeket speciális iskolákba. A romák azonban továbbra is nehéz életkörülményekkel és diszkriminációval szembesülnek.

A **regionális kérdések és nemzetközi kötelezettségek** tekintetében Macedónia Volt Jugoszláv Köztársaság teljes mértékben együttműködött a volt Jugoszláviával foglalkozó nemzetközi büntetőtörvényszékkel (ICTY). A hazai igazságszolgáltatási rendszer jelenleg dolgozza fel azokat az ügyeket, amelyeket az ICTY visszautalt a nemzeti hatóságoknak.

A Nemzetközi Büntetőbíróság tekintetében az Egyesült Államokkal kötött kétoldalú mentességi megállapodás nem egyeztethető össze az uniós közös állásponttal és irányadó elvekkel. Az országnak össze kell hangolnia álláspontját az EU álláspontjával.

Macedónia Volt Jugoszláv Köztársaság továbbra is részt vett a regionális együttműködési kezdeményezésekben, beleértve a délkelet-európai együttműködési folyamatot, a Regionális Együttműködési Tanácsot, valamint a Közép-európai Szabadkereskedelmi Megállapodást (CEFTA) is.

Macedónia Volt Jugoszláv Köztársaság aktív partner a régióban, és szomszédaival fenntartott kétoldalú kapcsolatai általában véve jók. Miután kijelölésre került Koszovóval közös határa, Macedónia Volt Jugoszláv Köztársaságnak nem maradt rendezetlen határkérdései. Görögországgal fenntartott kapcsolatait azonban továbbra is hátrányosan befolyásolja az elnevezés megoldatlan kérdése. Az ország az ENSZ égisze alatt tárgyalásokat folytat a kérdés megoldása érdekében. Kerülni kell az olyan fellépéseket és nyilatkozatokat, amelyek hátrányosan érinthetnék a jószomszédi kapcsolatokat. A legmagasabb politikai szinten rendezett közvetlen találkozók pozitív lépésnek számítanak, azonban ezek lendülete még nem vezetett konkrét eredményekhez. Továbbra is kulcsfontosságú a jószomszédi kapcsolatok fenntartása, ideértve azt is, hogy az elnevezés kérdését illetően – az ENSZ égisze alatt – egyeztetett és kölcsönösen elfogadható megoldást kell találni.

Macedónia Volt Jugoszláv Köztársaság **gazdasága** csak enyhe visszaesést szenvedett, mivel a pénzügyi szektor csak kis mértékben kitett a veszélyes nemzetközi eszközöknek, ellenálló magántőke áramlik be az országba, és stabil az állami szektor. Folytatódtak a strukturális reformok. Azonban továbbra is komoly aggodalomra ad okot a magas strukturális munkanélküliség, különösen a fiatalok és az alacsony képzettségűek körében. Néhány apró lépés történt az intézmények gyengeségeinek kezelése tekintetében, de a jogállamiság hiányosságai továbbra is negatív hatást gyakorolnak az üzleti környezetre.

A **gazdasági kritériumok** tekintetében továbbra is jól halad Macedónia Volt Jugoszláv Köztársaság. Néhány területen további haladás történt annak érdekében, hogy az ország működő piacgazdasággá váljon. Nevezetesen csökkentek a piacra lépés és a piac

elhagyásának akadályai, valamint javultak a bíróságok gazdasággal kapcsolatos ügyek kezelésére vonatkozó kapacitásai. Várhatóan képes lesz az ország arra, hogy középtávon megbirkózzon az Unión belüli verseny okozta nyomással és piaci erőkkel, feltéve, hogy a fennmaradó hiányosságok orvoslása céljából lendületesen folytatja reformprogramja végrehajtását.

Az ország széles körű konszenzust tartott fenn a gazdaságpolitikák lényeges elemeivel kapcsolatban. A valuta de facto euróhoz kötésén alapuló monetáris politika hozzájárult a makrogazdasági stabilitáshoz. A 2008. évi expanziós megközelítést követően a fiskális politika stabilitásorientáltabbá vált 2009 folyamán. Javult az ország külkereskedelmi mérlege, tükrözve az export enyhe fellendülését, a gyenge hazai kereslet miatti importvisszaesést, valamint a jelentős magántőke-beáramlást. A privatizáció nagyjából befejeződött. Lényegében végbement az árak és a kereskedelem liberalizációja. Tovább javult némileg a piacra lépés és a regisztráció, és egyszerűbbé vált a szabályozási keret. Tovább csökkentették a csodeljárások időtartamát, és nagyrészt befejeződött a tulajdonok nyilvántartásba vétele. A pénzügyi szektor jól átvészelt a válságot, és néhány felügyeleti és szabályozási ügynökségének függetlensége is erősödött.

A növekvő költségvetési hiány eredményeképpen nőtt az állami szektor adóssága. Romlott az állami kiadások minősége, részben a középtávú tőkekiadások csökkenése következtében. A munkanélküliség továbbra is nagyon magas. A közvetlen külföldi befektetések beáramlása tovább lassult a már amúgy is alacsony szintről. A piacgazdaság működését továbbra is intézményi gyengeségek, a közigazgatás stabilitásának hiánya és a jogállamiság gyengeségei akadályozták. A kormány döntéshozatala előtt nem konzultálnak az érintettekkel, ami akadályozza az üzleti környezet kiszámíthatóságát. Az igazságszolgáltatás helyzete még mindig akadályozza az előrelépést, és a szabályozó és felügyeleti hatóságok néha még mindig nem rendelkeznek a megfelelő függetlenséggel és forrásokkal ahhoz, hogy hatékonyan lássák el feladatukat. A jogbiztonság szintje továbbra is alacsony, ami negatívan befolyásolja az ország vonzerejét a külföldi befektetések számára. Az informális szektor továbbra is fontos kihívást jelent.

Macedónia Volt Jugoszláv Köztársaság haladt afelé, hogy **képes legyen teljesíteni a tagsággal járó kötelezettségeit**, különös tekintettel az áruk szabad mozgása, a társasági jog, a pénzügyi szolgáltatások, valamint a jogérvényesülés, a szabadság és a biztonság terén. Néhány más területen, mint például a közbeszerzések, az információs társadalom és a média, valamint a szociálpolitika és a foglalkoztatás kevesebb haladást sikerült elérni. Összességében tovább haladt a csatlakozási partnerség prioritásainak teljesítése. Tartós erőfeszítésekre van azonban szükség a jogszabályok végrehajtását és érvényesítését szolgáló igazgatási kapacitások erősítése érdekében. Végrehajtották a stabilizációs és társulási megállapodásban vállalt kötelezettségeket.

Előrelépés történt az *árúk szabad mozgása* terén. A horizontális és ágazati uniós vívmányok egy részét átültették. Elégtelenek a piacfelügyeleti hatóságok igazgatási kapacitásai a technikai jogszabályok végrehajtásának biztosításához. A *munkavállalók szabad mozgása* terén kismértékű előrehaladás történt. Történt némi haladás a *letelepedéshez való jog és a szolgáltatásnyújtás szabadsága* terén, különös tekintettel a postai szolgáltatások területére. A szakmai képesítések kölcsönös elismerésének előkészítése korai szakaszban tart. Általában előrelépés történt a *tőke szabad mozgásának* területén. Továbbra is korlátozások érvényesek a rövid távú tőkemozgásokra és a határon átnyúló fizetési átutalásokra. A jogszabályi keretek, az igazgatási kapacitás és a pénzmosás elleni küzdelemmel kapcsolatos jogérvényesítésben elért eredmények szerény mértékben javultak.

A *közbeszerzés* területén jelentős előrelépés történt. A Közbeszerzési Iroda stratégiát fogadott el a közbeszerzési rendszer fejlesztésére. A koncessziókról, valamint a köz- és a magánszféra közötti partnerségekről szóló jogszabályok nincsenek összehangolva az uniós vívmányokkal. Még mindig nem állnak rendelkezésre kielégítő igazgatási kapacitások műveleti szinten a közbeszerzési szabályok alkalmazásához. Az ország jól haladt a *társasági jog* területén. Az audittal kapcsolatos jogszabályok uniós vívmányokhoz való közelítése azonban továbbra is korai szakaszban van. Történt némi előrelépés a jogszabályi keret javítása felé a *szellemi tulajdonjogokkal* kapcsolatban. Végrehajtás alatt áll a szellemi tulajdonról szóló nemzeti stratégia. Ugyanakkor további erőfeszítésekre van szükség a stratégia érvényesítése érdekében.

A *versenypolitika* területén némi előrelépés történt. Az állami támogatásokat illetően szerény mértékben nőtt az előzetes határozatok száma. A Versenyvédelmi Bizottság emberi és pénzügyi erőforrásait azonban erősíteni kell az antitröszt ágazatban.

A *pénzügyi szolgáltatások* területén általánosságban jó előrelépés történt. Erőfeszítéseket tettek a biztosítási ágazat szabályozásának és felügyeletének biztosítása érdekében. Néhány pénzügyi szolgáltatás, mint például a lízing, még szabályozásra vagy felügyeletre szorul.

Egyenetlen haladás történt az *információs társadalom és a média* területén. Javul az uniós vívmányokkal való összehangolás és a piac liberalizációja. A közszolgálati műsorszolgáltató fenntarthatóságát azonban még biztosítani kell. A médiára vonatkozó jogszabályokat még nem hangolták össze a médiaszolgáltatásokról szóló iránnyal.

Előrelépés történt a *mezőgazdaság és a vidékfejlesztés* terén. A vidékfejlesztési politikákat fokozatosan hozzáigazítják az EU követelményeihez. Míg az AFSARD és az IPARD működési struktúrái erősödtek, az ágazat többi igazgatási szervének még javulnia kell. Az uniós vívmányokhoz történő igazodás érdekében továbbra is fenn kell tartani az erőfeszítéseket. Némi haladás történt – különösen a megfelelő jogi keret kialakítása és az élelmiszer-ipari vállalkozások általi végrehajtása tekintetében – az *élelmiszer-biztonsági, állat- és növény-egészségügyi politika* terén. Erősíteni kell az igazgatási kapacitásokat, különös tekintettel a nyomonkövetési és ellenőrzési rendszerek hatékonyságára.

A *közlekedéspolitiká* területén némi előrelépésről lehet beszámolni. A vasúti szállítás piacának megnyitása kihívásokba ütközött. További erőfeszítésekre van szükség a biztonsági hatóságok, különösen a légi közlekedési balesetek kivizsgálásával foglalkozó bizottság működésének javításához.

A *energiaágazat* területén némi előrelépés történt. Új energiastratégiákat fogadtak el. Az új átfogó energiatörvény azonban még elfogadásra vár. A villamosenergia-árak nem tükrözik teljes mértékben a költségeket. Bár e téren jó eredményeket értek el, még mindig nem oldódott meg végleg a nézeteltérés az elosztó rendszer üzemeltetőjével, egy jelentős uniós beruházóval. Az energiaügyi szabályozónak és a sugárzásvédelmi szabályozónak funkcionálisan függetlenné kell válnia.

Nem történt előrelépés a közvetlen és közvetett *adózási* jogszabályok uniós vívmányokkal való harmonizálása terén. Némi haladás jelenthető az adóhatóság adófizetőknek nyújtott szolgáltatások és az ellenőrzés hatékonyságára vonatkozó működési kapacitásai terén. Továbbra is gyenge az adóelkerülés elleni küzdelmet szolgáló ellenőrzési és adóügyi vizsgálati kapacitás.

Kismértékű előrelépés történt a *gazdasági és monetáris politika* területén. Az uniós vívmányokkal való harmonizáció nem zárult le minden területen, a szakpolitikák végrehajtására irányuló igazgatási kapacitások pedig jelentős eltéréseket mutatnak. Az ország jól haladt a *statisztika* területén. Az állami statisztikai hivatal erőforrásokkal való ellátottsága azonban továbbra is gyenge, és biztosítani kell a méltányos képviselést. Alapvető, hogy forrásokat biztosítsanak a 2011. évi nép- és lakásszámláláshoz. Folytatódnia kell az ágazati statisztikák javítására irányuló erőfeszítéseknek, különös tekintettel a gazdasági statisztikákra.

Kismértékű előrelépés történt az uniós vívmányokhoz való közelítésben a *szociálpolitika és a foglalkoztatás* területén. Elfogadták a megkülönböztetést tiltó kerettörvényt, ami azonban lényeges hiányosságokat tartalmaz, és az érintett civil társadalmi csoportok nem támogatják. A három- és kétoldalú szociális párbeszéd továbbra is gyenge. A fogyatékossgal élő személyek és más szociálisan kirekesztett személyek befogadása lassan halad.

A *vállalkozás- és iparpolitika* területén némi előrelépés történt. Jól haladt az adminisztratív akadályok és a vállalkozások működési költségeinek csökkentése. Új szervezetek hoztak létre, és jelentős erőforrásokat szenteltek a működésüknek. A vállalkozások és a kkv-szektor támogatására irányuló stratégiák azonban több pénzügyi támogatást igényelnek.

A *transzeurópai hálózatok* területén némi előrelépés történt. Az ország továbbra is aktívan részt vesz a Délkelet-európai Közlekedési Megfigyelőközpontban és az Energiaközösségben. A X. folyosó kialakítása azonban jelentős késésben van.

Történt némi egyenetlen haladás a *regionális fejlesztés és a strukturális alapok koordinációja* terén. A regionális fejlesztési operatív program végrehajtása jelentős késésben van. Erősíteni kell a szakminisztériumok igazgatási kapacitásait, különös tekintettel szakértelmükre. A projektek előkészítésének és végrehajtásának megerősítése is fontos annak érdekében, hogy biztosított legyen az IPA-források jövőbeni abszorpciója. Összességében korai szakaszban tart az uniós vívmányokhoz való közelítés a regionális politika és a strukturális eszközök koordinációja terén.

Kismértékű előrelépés történt az *igazságszolgáltatás* reformját és az *alapvető jogok* védelmét illetően, a *korruptió* kezelése terén pedig némi haladásról lehet beszámolni. A Bírói Tanácsnak és az Ügyészi Tanácsnak biztosítani kell, hogy az igazságszolgáltatás a gyakorlatban is megfeleljen a függetlenség és pártatlanság magas szintű előírásainak. Átfogó korrupcióellenes műveleteket hajtott végre a rendőrség különleges nyomozati intézkedések alkalmazásával. Ennek ellenére a magas szinten elkövetett korrupciós esetekkel kapcsolatban elért eredményeket még erősíteni kell. Az összeférhetlenségről és a politikai pártok finanszírozásáról szóló új jogszabályokat hatékonyan végre kell hajtani. Az alapvető jogok tekintetében a jogi és intézményi keret bár nagyjából készen áll, a meglévő jogi garanciákat teljes mértékben érvényesíteni kell.

A *szabadság, biztonság és a jog érvényesülése* terén jó eredményekről számolhatunk be a menekültügyet, a vízumpolitikát, a külső határokat és Schengent illetően. Az EU-ban menedékjogot kérő személyek számának növekedését, ami a vízummentesség végrehajtásának első szakaszában jelentkezett, sikerült kezelni. Augusztusban és szeptemberben azonban új emelkedést regisztráltak a menedékjog iránti kérelmek számában. A hatóságoknak továbbra is foglalkozniuk kell ezzel a kérdéssel, és tájékoztatniuk kell a polgárokat a vízummentes utazásból következő jogokról és kötelezettségekről. Folytatódott a rendőrség reformjának végrehajtása, és javult a nemzetközi rendőrségi együttműködés. Foglalkozni kell azonban a belügyminisztérium megfigyelést engedélyező határozatokkal

kapcsolatban játszott szerepével, valamint a külső felügyeleti mechanizmus hatékonyságával is.

A *tudomány és kutatás* területén történt némi előrelépés. Nőtt a részvételi arány az EU hetedik kutatási keretprogramjában. Némi előrelépés történt az uniós vívmányokhoz való közelítésben az *oktatás, a szakképzés, az ifjúság és a kultúra* területén, de az Egész életen át tartó tanulás és a Fiatalok lendületben programok irányítása továbbra sem megfelelő.

További haladás történt a *környezetvédelem* tekintetében. Haladás történt a nemzeti jogszabályok uniós vívmányokhoz igazítása terén, különösen a levegőtisztaság és a hulladékkezelés ágazatában. Ugyanakkor jelentősen erősíteni kell még az uniós vívmányokhoz való közelítést az vízügyi szektorban. Jelentősen növelni kell az igazgatási kapacitásokat és a beruházásokat. Előrelépés történt a *fogyasztó- és egészségvédelem* területén. A közegészségügyet illetően jól haladt a dohányzás ellenőrzése.

Némi haladás történt a *vámunió* kérdésében, különösen az igazgatási és működési kapacitások terén. A tranzit esetét kivéve előrehaladott a vámügyekkel kapcsolatos jogszabályok uniós vívmányokhoz közelítése. Megerősítést igényel a vámhatóságok jogszabály-végrehajtásra, valamint a határon átnyúló bűnözés és a korrupció kezelésére irányuló igazgatási kapacitása.

Előrelépés történt a *külkapcsolatok* terén, különös tekintettel a közös kereskedelempolitikára. Haladás történt a *kül-, biztonság- és védelempolitika* területén. Az ország harmonizálta jogszabályait az EU legtöbb nyilatkozatával és közös álláspontjával, és folyamatos elkötelezettséget tanúsított az KKBP műveleteiben való részvétellel kapcsolatban. Fenn kell tartani az erőfeszítéseket az illegális fegyverek számának csökkentése érdekében.

A *pénzügyi ellenőrzést* illetően történt némi előrelépés. Erősödött az állami számvevőszék működési és pénzügyi függetlensége; de az alkotmányban való rögzítésére még nem került sor. Erőfeszítéseket kell tenni a pénzügyi irányítási és kontrollrendszerek létrehozása érdekében. A *pénzügyi és költségvetési rendelkezések* terén történt némi haladás a vám- és adóhatóságok, valamint a statisztikai hivatal működési kapacitásainak javítása felé. További erőfeszítésekre van szükség a vám- és a héa-csalások elleni küzdelemben.

Bosznia-Hercegovina

Bosznia-Hercegovina kismértékű haladást ért el a **politikai kritériumok** teljesítése terén. A jogállamisággal kapcsolatos némi előrelépés, különösen az olyan területeken, mint a határigazgatás és a migrációs politika olyan reformokon keresztül valósult meg, amelyeket a vízumliberalizáció követelményeinek való megfelelés céljából hoztak. Fontos lépéseket is megtettek a regionális megbékélés és együttműködés előmozdítására, különösen a menekültek visszatérését illetően. A reformok átfogó végrehajtása elégtelennek bizonyult és a választásokat megelőző időszakban a hazai politikai hangulatot a nacionalista retorika uralta. Az EU-val kapcsolatos kulcsfontosságú reformokat és az EU irányába történő további előrehaladást akadályozza, hogy a politikai vezetők nem rendelkeznek közös elképzeléssel az ország fejlődésének iránya tekintetében.

Az általános választásokat az EBESZ/Demokratikus Intézmények és Emberi Jogok Hivatala úgy értékelte, hogy az összhangban volt a demokratikus választásokra vonatkozó nemzetközi normákkal. A választásokat azonban ismét a választójogra vonatkozó etnikai és lakóhely szerinti korlátozásokkal tartották meg a daytoni/párizsi békeszerződésben megállapított rendelkezések következtében. A demokratikus elvek tisztelete és a megkülönböztetés nélküli egyenlő bánásmóddal való jog, ahogyan azt az emberi jogok és alapvető szabadságok

védelméről szóló európai egyezményben (EJEE) rögzítették, az ideiglenes megállapodás lényeges elemét jelentik. Az Emberi Jogok Európai Bírósága (EJEB) Sejdić-Finci kontra Bosznia-Hercegovina ügy 2009. decemberi ítéletében előírták az alkotmány harmonizálását az emberi jogok és alapvető szabadságok védelméről szóló európai egyezményrel, ennek késedelme azonban komoly aggodalomra ad okot.

A nemzetközi kötelezettségeket tekintve, továbbra is lényeges, hogy előrelépés történjen a Bosznia-Hercegovinai Főképviseelő Hivatalának (OHR)⁵ bezárására vonatkozó célkitűzések és feltételek teljesítése terén. Bosznia-Hercegovina kormányzati rendszere továbbra is nemzetközi részvétel bevonásával működik. Az ország csak nagyon kismértékű előrelépést tett a Főképviseelő Hivatalának bezárására vonatkozó követelményeket teljesítése terén. Ezek közül elsődlegesek az állam és a kormányzat többi szintje közötti vagyonmegosztás, a védelmi tulajdon kérdése, valamint a választott bíróság Brčko körzet ügyében hozott jogerős ítéletéből következő kötelezettségek teljesítése. Szükség van ezen valamennyi kérdés átfogó kezelésére a stabil és konstruktív politikai környezet kialakításához az országban.

A *demokrácia és a jogállamiság* tekintetében kismértékű előrelépés történt az alkotmányos reform, valamint a működőképesebb és hatékonyabb intézményi struktúrák kialakítása tekintetében. A Miniszterek Tanácsa cselekvési tervet fogadott el az EJEB ítéleteinek végrehajtására, amely azonban nem hozott eredményt.

Az állami szintű végrehajtó és törvényhozó szervek működését továbbra is hátrányosan befolyásolta az etnikai szempontok figyelembe vételének gyakori előfordulása. A *parlament* igazgatási kapacitása javult, azonban a koordináció a Miniszterek Tanácsával és az entitásokkal továbbra is gyenge. A *kormányzati* intézmények működésére – különböző szinteken – továbbra is kihat a szétforgácsolt és koordinálatlan politikameghatározás. Az igazgatási kapacitás javítására történtek lépések néhány magas rangú tisztviselő kinevezésével, beleértve az európai integrációs igazgatóságán. Kulcspozíciók maradtak azonban betöltetlenül. Az állami szintű népszámlálási jogszabály, amelyre szükség van az uniós menetrenddel kapcsolatos további előrelépéshez és az ország szociális és gazdasági fejlődéséhez, továbbra is sürgősen elfogadásra vár.

Némi előrelépés történt a *közigazgatás* területén, ahol bár lassan, de folyik a reformstratégia végrehajtása. A különböző közigazgatási szintek közötti koordináció továbbra is gyenge. További erőfeszítésekre van szükség a politikai befolyásolás megelőzése és a kinevezések terén a politikai hovatartozás szerepének csökkentése érdekében. További figyelmet kell fordítani egy professzionális, elszámoltatható, átlátható és hatékony, érdemi alapon és hozzáértés alapján működő közszolgálat létrehozása irányába tett előrelépéseknek is. Egyetlen állami szintű ombudsman működik, azonban a költségvetési megszorítások gátolják munkájának hatékonyságát és azt kezelni kell.

Bosznia-Hercegovina kismértékű előrelépést tett az *igazságszolgáltatás rendszerének* fejlesztése terén. Új jogszabályokat fogadtak el a büntető eljárásokra vonatkozó törvénykönyvvel kapcsolatban, azonban kismértékű előrelépés történt az ügyhátralék

---

⁵ Öt célkitűzés tartozik ide: 1) Az állam és a többi kormányzati szint közötti vagyonmegosztás kérdésének elfogadható és fenntartható megoldása; 2) A védelmi tulajdon kérdésének elfogadható és fenntartható megoldása; 3) A választott bíróság Brčko körzet ügyében hozott jogerős ítéletének teljes alkalmazása; 4) Az államháztartás fenntarthatósága valamint 5) A jogállamiság megszilárdítása (a háborús bűncselekményekkel kapcsolatos nemzeti stratégia, az idegenekről és menedékgögről szóló törvény, valamint a nemzeti igazságszolgáltatási reformstratégia elfogadása révén), valamint két egyedi feltétel: 1) a stabilizációs és társulási megállapodás aláírása és 2) stabil politikai helyzet.

mérséklése érdekében. Az igazságügyi ágazat reformjával kapcsolatos stratégia és a háborús bűncselekményekkel kapcsolatos stratégia végrehajtása minimális mértékű maradt. A jogszabályi keret összetettsége, az igazságszolgáltatási rendszer szétforgácsoltsága, valamint az egységes költségvetés hiánya továbbra is késlelteti az előrelépést egy független bírói kar kialakítása irányában. A főképvisező meghosszabbította a háborús bűncselekményekkel foglalkozó nemzetközi bírók és ügyészek mandátumát azután, hogy a hatóságok nem tudtak megállapodásra jutni. Az állami bíróság továbbra is kielégítő módon kezelte a háborús bűncselekmények bünvádi eljárásait, de az entitások és a kantonok szintjén javításra szorul a helyzet.

A *korruptió* számos területen továbbra is jelen van és súlyos problémát jelent, az ellene való küzdelem terén Bosznia-Hercegovina kevés eredményt tud felmutatni. Megkezdődött a korrupcióellenes stratégia és cselekvési terv végrehajtása. Létrehozták a végrehajtásáért felelős ügynökséget és kinevezték annak megbízott igazgatóját. Némi előrelépés történt a Korruptió Elleni Államok Csoportja (GRECO) által megfogalmazott ajánlások végrehajtásában. A korrupciós ügyek igazságügyi nyomon követése továbbra is lassú és csupán korlátozott számú magas szintű ügy vezetett büntetőeljáráshoz. A jogszabályok elégtelen végrehajtása és az entitások közötti koordináció problémái továbbra is aggodalomra adnak okot. Bosznia-Hercegovinának megerősített elkötelezettséggel és határozottabban kell fellépnie a korrupció ellen.

Az *emberi jogok és a kisebbségvédelem* területén kismértékű előrelépés történt. Bosznia-Hercegovina megerősítette a legfontosabb emberi jogi egyezményeket, de jobb végrehajtásuk biztosítása érdekében folyamatos erőfeszítésekre van szükség. Erősíteni kell a hazai – köztük a Bosznia-Hercegovina Alkotmánybírósága által hozott – ítéletek végrehajtását.

A *polgári és politikai jogokat* messzemenően tiszteletben tartják. Némi előrelépés történt a büntető eljárások és szankciók harmonizálása irányába az országban. Az ingyenes jogsegélyről szóló kerettörvény, amelyre szükség van az emberi jogok és alapvető szabadságok védelméről szóló európai egyezményhez való megfeleléshez, azonban még elfogadásra vár. Biztosítani kell az igazságszolgáltatáshoz való jogot a polgári és büntetőügyekben. A *börtönkörülmények* javultak, azonban a túlszűfoaltság és a *rossz bánásmód* továbbra is aggodalomra adnak okot.

Az állam és az entitások alkotmánya rendelkezik a *véleménynyilvánítás* és a *média szabadságáról*, a *gyülekezési és egyesülési jogokról*, valamint a *vallásszabadságról*. A meglévő jogszabályokat azonban nem hajtják végre teljes mértékben. Növekedett a médiára nehezedő politikai nyomás, ahogyan az azzal kapcsolatos etnikai elfogultság is. Egyre gyakoribbak az újságírók megfélemlítésének esetei. Készt a közcélú műsorszolgáltatás reformjának végrehajtása. A Hírközlési Szabályozó Hatóság függetlensége továbbra sem biztosított. Az entitások kormányai együttműködési megállapodásokat fogadtak el a *civil társadalommal*. További erőfeszítéseket kell tenni azonban a civil társadalommal folytatott párbeszéd ösztönzése, valamint fejlődésének támogatása érdekében.

A *gazdasági és szociális jogok* területén történt némi előrelépés. Azokat a meglévő jogszabályi keret védi, azonban megmaradt a szétforgácsoltság és a végrehajtás továbbra is gyenge. Átfogó, országos szintű, a megkülönböztetést tiltó törvényt vezettek be, alkalmazási köre azonban továbbra is korlátozott. Javítani kell a *nők* védelmét az erőszak valamennyi formájával szemben, csakúgy mint a *gyermek*ek szociális védelmét. A főleg jogokra épülő szociális ellátórendszer negatívan hat a *kiszolgáltatott helyzetű csoportok* – ideértve a szellemi fogyatékkal élők is – körülményeire. A szociális párbeszédet és a munkajogok gyakorlását

gátolja az állami szintű szociális partnerek elismerésének hiánya és a jogszabályi keret szétforgácsoltsága.

A kisebbségi jogok tiszteletben tartása és védelme, valamint a kulturális jogok⁶ területén történt némi előrelépés. Az etnikumok közötti kapcsolatok terén a megosztott iskolák száma (két iskola egy épületben) csökkent és egy közös kilencosztályos tantervet vezettek be a legtöbb iskolában. Továbbra is problémát jelent azonban a gyermekek etnikai alapon történő iskolai elkülönítése. Annak ellenére, hogy megnövelték a roma stratégia végrehajtásához rendelkezésre álló pénzügyi forrásokat, a kisebbség továbbra is nagyon nehéz körülmények között él és diszkriminációval szembesül. A születési anyakönyvezés hiánya továbbra is akadályozza alapvető szociális és gazdasági jogaik gyakorlását. További lépések szükségesek a nemzeti kisebbségekről szóló törvény végrehajtásának javítása érdekében.

Némi előrelépés történt a *menekültek és az országon belül lakóhelyüket elhagyni kényszerült személyek* ügyében. Elfogadták az országos stratégiát a visszatérés elősegítésére, valamint a daytoni/párizsi békeszerződés VII. melléklete megfelelő végrehajtásának biztosítására. Kismértékű előrelépés történt azonban a helyi integráció és a visszatérések fenntarthatóságának biztosítása terén.

A *regionális kérdések és nemzetközi kötelezettségek* tekintetében folytatódott a *daytoni/párizsi békeszerződés* végrehajtása. Kielégítő maradt a volt Jugoszláviával foglalkozó nemzetközi büntetőtörvényszékkel való együttműködés. A választásokat megelőző időszakban a Boszniai Szerb Köztársaság gyakran megkérdőjelezte az ország területi integritását. Ezen felül a Boszniai Szerb Köztársaság vezető politikusai továbbra is olyan nyilatkozatokat tettek, amelyekben tagadták a civil lakosság ellen a háború idején elkövetett tömegmészárlások súlyosságát.

Javult az együttműködés Bosznia-Hercegovina, Horvátország és Szerbia bíróságai és ügyészségei között. Kétoldalú megállapodások aláírására került sor a büntetőügyekben hozott bírósági ítéletek kölcsönös elismeréséről és végrehajtásáról. További erőfeszítésekre van szükség a háborús bűncselekmények kezelésével kapcsolatos kapacitás erősítése, különösen a kanton-szintű és helyi bíróságok esetében, valamint a megfelelő pénzügyi források biztosítása érdekében. A regionális együttműködés és a megfelelő tanúvédelem kulcsfontosságú lesz ebben a tekintetben.

A Nemzetközi Büntetőbíróság tekintetében az Egyesült Államokkal kötött kétoldalú mentességi megállapodás nem egyeztethető össze az uniós közös állásponttal és irányadó elvekkel. Az országnak közelítenie kell az EU álláspontjához.

A szarajevói nyilatkozattal kapcsolatos folyamat új lendületet kapott a 2010 márciusában Belgrádban megtartott miniszteri találkozó után. Bosznia-Hercegovina, Horvátország, Montenegró és Szerbia összeültek és megegyeztek, hogy együttműködnek a menekültekkel kapcsolatos statisztikák tisztázása érdekében. Ezen országok elkötelezték magukat amellet is, hogy azon munkálkodnak, hogy az év végéig megoldást találjanak számos függőben lévő kérdésre.

---

⁶ A nemzeti kisebbségekhez tartozó személyek jogainak védelméről szóló törvény szerint 17 nemzeti kisebbség van Bosznia-Hercegovinában. A három nemzetalkotó nép – bosnyákok, horvátok, szerbek – nem tartozik a nemzeti kisebbséghez.

Bosznia-Hercegovina folytatta részvételét a regionális együttműködési kezdeményezésekben, beleértve a délkelet-európai együttműködési folyamatot, a Regionális Együttműködési Tanácsot, valamint a Közép-európai Szabadkereskedelmi Megállapodást (CEFTA) is. Bosznia-Hercegovina szomszédaival fenntartott kapcsolatai tovább fejlődtek néhány fontos, a megbékélés előmozdítása érdekében indított regionális kezdeményezésnek köszönhetően. Szomszédos országokkal kapcsolatos néhány határkérdés azonban függőben maradt. A koszovói útlevéllel rendelkezők számára továbbra is fennállnak az azzal kapcsolatos nehézségek, hogy vízumot kapjanak a Bosznia-Hercegovinában rendezett regionális találkozókra való részvételük érdekében.

Bosznia-Hercegovina **gazdasága**, amely 2009-ben visszaesett, 2010-ben mérsékelt fellendülést mutatott. A fellendülést főleg a külső kereslet ösztönözte. A munkanélküliség szintje nagyon magas maradt. A költségvetés helyzete jelentősen romlott 2009-ben mivel az államháztartás súlyos nyomás alá került mind a csökkenő bevételek, mind a magas kiadási kötelezettségvállalások miatt. Továbbra is egyenetlen az ország strukturális reformok és rendezett államháztartás iránti elkötelezettsége. Néhány fiskális és strukturális reformintézkedést léptettek életbe nemrég a költségvetési egyensúlyhiány és az IMF program nyomására. A költségvetések azonban még mindig nem önfenntartóak, és az államháztartás minősége továbbra is gyenge.

Ami a **gazdasági kritériumokat** illeti, Bosznia-Hercegovina kismértékű előrelépést tett ahhoz, hogy működő piacgazdasággá váljon. A reformot illetően további jelentős erőfeszítéseket kell tenni annak érdekében, hogy az ország hosszú távon képes legyen megbirkózni az Unió belüli verseny okozta nyomással és piaci erővel.

A Nemzetközi Valutaalappal megkötött készenléti hitelmegállapodás végrehajtása nagyjából megfelelő. Sikertült megőrizni a pénzügyi és monetáris stabilitást. A valutatanácsai szabályozás továbbra is nagyfokú hitelességet élvezett. Visszatért a helyi bankok iránti bizalom és a háztartások 2010 folyamán átirányították a megtakarításaikat a bankszektorba. Az ipari termelés kissé nőtt 2010 első felében. Elsősorban a nemzetközi árak alakulásától befolyásolva, az inflációs ráta 2010 elején újra pozitív, sőt alacsony szintre csökkent. A fellendülő exportnak köszönhetően a külső egyensúlyhiány csökkent. Némi javulásról lehet beszámolni az üzleti környezet, különösen a cégbejegyzés terén.

A költségvetés helyzete Bosznia-Hercegovinában azonban továbbra is nehéz, különösen a Föderációban. Az egyeztetett költségvetési kiigazítás és strukturális reformintézkedések melletti elkötelezettség, valamint végrehajtásuk országszerte egyenetlen volt. A közkiadások szintje továbbra is alacsony, miközben a folyó kiadások GDP-hez viszonyított aránya magas. Nem haladt előre az állami vállalatok privatizációja, szerkezetátalakítása, valamint a hálózati iparágak liberalizációja. Az infrastruktúra korszerűsítése folytatódott, még ha lassú ütemben is. A termelési kapacitás és a gazdaság versenyképessége továbbra is gyenge, mivel a növekedés hazai forrásait nem megfelelően használják ki. A szerkezeti merevségek, mint a társadalombiztosítási járulékok magas szintje és a munkaerő alacsony mobilitása továbbra is akadályozza a munkahelyteremtést és a munkaerő-piaci részvételt. A magas és nem jól célzott szociális transzferek csökkentik a munkára való hajlandóságot és még jobban kihangsúlyozzák a szociális ellátórendszerek reformjának szükségességét. A munkanélküliség továbbra is nagyon magas, és az informális szektor továbbra is jelentős kihívásnak számít. Az üzleti környezetre kihatnak az igazgatási hiányosságok és a gyenge jogállamiság.

Bosznia-Hercegovina kismértékű előrelépést tett a jogszabályok és politikák **európai normákhoz** való közelítésében. Előrelépés történt néhány olyan területen, mint például a tőke

szabad mozgása, a szellemi tulajdon, az oktatás és a kutatás, a közlekedés, a pénzügyi ellenőrzés, valamint a szabadsággal, biztonsággal és jogérvényesüléssel kapcsolatos számos kérdésben. Kiemelkedő erőfeszítésekre van szükség az áruk, személyek és szolgáltatások szabad mozgása, a vám- és adóügyek, a verseny és az állami támogatások, a közbeszerzés, a foglalkoztatás- és szociálpolitika, a mezőgazdaság és halászat, a környezetvédelem, az energia és információ társadalom, valamint a média terén.

Az ideiglenes megállapodás végrehajtása egészében egyenetlen volt. Az ország megszegi az ideiglenes megállapodást, mert nem felel meg az EJEE⁷ diszkriminációmentes egyenlő bánásmódra vonatkozó határozatainak, és azért, mert nem állították fel az állami támogatásokkal foglalkozó hatóságot. Tovább kell erősíteni Bosznia-Hercegovina igazgatási kapacitásait annak érdekében, hogy az ország kielégítő eredményeket érhessen el az STM végrehajtásában.

Bosznia-Hercegovina a **belső piac** területén némi előrelépést ért el. *Az áruk szabad mozgása* terén tett előkészületek mérsékelten haladtak előre. Némi előrelépés történt a fogyasztóvédelem területén. Továbbra is folyamatos erőfeszítésekre van szükség a jogszabályi keretnek az EU-jogszabályokhoz történő közelítése, valamint a szükséges igazgatási kapacitás létrehozása érdekében.

Kismértékű előrelépés történt *a személyek és szolgáltatások szabad mozgása, illetve a letelepedés joga terén*, beleértve az egységes gazdasági térség kialakítása irányában tett előrelépést is. A bírósági eljárások és a cégbejegyzés egyszerűsítése továbbra is megvalósítandó feladat.

Némi előrelépés mutatkozik a *tőke szabad mozgásának* területén. A jogszabályok uniós vívmányokhoz való további közelítése szükséges a tőkepiacok megfelelő működésének biztosítására Bosznia-Hercegovinában. Némi előrelépésről lehet beszámolni a *vámügy és adózás* területén.

Bosznia-Hercegovina némi haladást ért el a *versenyjogi* szabályok érvényesítése területén. Nem történt azonban előrelépés az állami támogatás területén, mert nem történt meg az állami támogatásokkal foglalkozó hatóság felállítása. A *közbeszerzés* területén kismértékű előrelépés történt. Némi előrelépés történt a *szellemi tulajdonjogokkal* kapcsolatos törvények elfogadása terén.

Kismértékű előrelépés történt a *szociál- és foglalkoztatáspolitikai*, és a közegészségügy területén. Országos stratégiai dokumentumok állnak előkészítés alatt, a jogszabályok és a szakpolitikák azonban továbbra is szétszabdaltak. Érdemi előrelépés történt a kutatás területén. A kerettörvények és stratégiák készen állnak az *oktatás és kultúra* területén, a végrehajtás azonban függőben van. Folytatódtak a WTO-csatlakozásra irányuló tárgyalások, de a folyamat még nem fejeződött be.

Az európai normák teljesítése tekintetében Bosznia-Hercegovina számos **ágazati politikában** kismértékű előrelépést tett. Az *ipar és a kis- és középvállalkozások (KKV)* területén azonban továbbra is korai szakaszban járnak az előkészületek. Továbbra is várat magára egy átfogó iparstratégia kialakítása és egy állami szintű kkv-fejlesztési stratégia végrehajtása. Szerény

---

⁷ Az EJEE első kiegészítő jegyzőkönyvének 3. cikkével együtt értelmezendő 14. cikk, amely rendelkezik a megkülönböztetés tilalmáról a szabad választás jogára vonatkozóan; valamint az EJEE tizenkettedik kiegészítő jegyzőkönyvének 1. cikke, amely megállapítja a megkülönböztetés mentes egyenlő bánásmódhoz való jogot.

haladás mutatkozott a *mezőgazdaság és vidékfejlesztés*, az élelmiszer-biztonság, az állat- és növény-egészségügyi politika és a halászat terén. Elfogadták a végrehajtási jogszabályt, nem történt azonban előrelépés az állami szintű mezőgazdasági minisztérium létrehozása terén. Az állami szintű állat-egészségügyi, élelmiszer-biztonsági és növény-egészségügyi jogszabályok nem elégséges végrehajtása meggátolja, hogy Bosznia-Hercegovina megfeleljen az európai normáknak.

Bosznia-Hercegovinában továbbra is korai szakaszban járnak a *környezetvédelem* és az éghajlatváltozás területén tett előkészületek. Szükség van a harmonizált környezetvédelmi jogszabályi keret kialakítására, valamint az állami környezetvédelmi ügynökség felállítására. Bosznia-Hercegovina egyenetlen előrelépést ért el a *közlekedési ágazatban*. Némi fejlődés mutatkozik a transzeurópai közlekedési hálózatok, a vasút és a belvízi hajózási ágazat tekintetében, de a közúti ágazatban tett előrelépés meglehetősen szerény. A közlekedési infrastruktúra korszerűsítése továbbra is függőben lévő kérdés. Nem nagyon haladt előre az előkészítő munka az *energia* területén. Az Energiaközösséget létrehozó szerződés részes államaként Bosznia-Hercegovinának végre kell hajtania az EU energiapolitikai, alkalmazandó jogi aktusait. A villamosenergia-ellátás biztonságának garantálására egy teljes mértékben működő nemzeti energiaszállító vállalatot kell biztosítani, valamint átfogó energiastratégiát kell elfogadni.

Kismértékű haladás történt az *információs társadalom és a média* területén. A közszolgálati műsorszolgáltatás jogszabályi keretének harmonizációja továbbra is függőben van. A Hírközlési Szabályozó Hatóság előtt továbbra is fennálló kihívások, valamint a közcélú műsorszolgáltatás reformja végrehajtásának lassú üteme továbbra is komoly aggodalomra adnak okot.

A *pénzügyi ellenőrzés* területén történt némi előrelépés. Bevezetik a belső ellenőrzést, a pénzügyi irányítási és kontrollrendszereknél azonban további fejlesztésre van szükség. Továbbra is biztosítani kell a külső ellenőrzés függetlenségét. Némi előrelépés történt a *statisztika* területén, az osztályozások és a nyilvántartások tekintetében. Nem fogadták még el a népszámlálásról és a háztartások felméréséről szóló állami szintű törvényt. A nemzeti számlákról, a vállalkozásokról és a mezőgazdaságról szóló statisztikákat illetően még akad javítanivaló. Továbbra is elégtelen az ország állami és entitás-szintű statisztikai intézményei közötti együttműködés.

A *jogérvényesülés, szabadság és biztonság* különböző területein történt haladás, noha az egyenetlen volt. A vízumliberalizációról folyó párbeszéd keretében lépések történtek a vízumliberalizációs menetrendben rögzített valamennyi követelmény teljesítése érdekében. A vízumpolitika területén folytatódott a prioritások megvalósítása. Biometrikus útleveleket állítanak ki. Az EU és Bosznia-Hercegovina közötti vízumkönnyítési megállapodás, valamint a visszafogadási megállapodás végrehajtása továbbra is zökkenőmentes.

További előrelépés történt az ország felkészülésében a *határigazgatás, a menekültügy és a migráció* területén. Javulás történt a menekültügy és a nemzetközi védelmi rendszer, a migrációs áramlás ellenőrzése és a hatóságok közötti együttműködés területén. Néhány határátkelőhely infrastruktúráját azonban meg kell erősíteni. A *pénzmosás* megelőzése tekintetében kismértékű előrelépés történt. További erőfeszítésekre van szükség, különösen a jogi rendelkezések érvényesítését tekintve. A *kábítószer* elleni küzdelmet illetően némi előrelépés történt. A hatékony igazságügyi nyomozás hiánya azonban akadályozza a kábítószer-kereskedelem elleni küzdelmet, amely továbbra is komoly problémát jelent.

Bosznia-Hercegovina előkészületeit tekintve a *rendőrség* területén előrelépés történt, bár nem egyenletes mértékben. Bosznia-Hercegovina rendőri erőinek szétforgácsoltsága továbbra is aláássa a hatékonyságot, az eredményeket, az együttműködést és az információcserét. A *szervezett bűnözés elleni küzdelem* továbbra sem elégséges a koherens intézményi keret hiánya miatt. A szervezett bűnözés továbbra is komoly aggodalomra ad okot, amely kihat a jogállamiságra és az üzleti környezetre. Némi előrelépést történt az *emberkereskedelem* elleni küzdelem terén az áldozatok azonosítására vonatkozóan. További erőfeszítésekre van szükség az áldozatoknak nyújtott segítség és a tanúvédelem tekintetében. Bosznia-Hercegovina egy átfogó stratégia elfogadásával megkezdte a *terrorizmus elleni küzdelem* kérdésének kezelését.

Ami a *személyes adatok védelmét* illeti, folytatódtak az előkészületek a személyes adatok védelmére, azonban további erőfeszítésekre van szükség a bűnüldözés terén. Bosznia-Hercegovina számára kulcsfontosságú a jól működő személyes adatvédelem, hogy megállapodásokat köthessen az Európával és az Eurojusttal.

Szerbia

Szerbia előrehaladást tett a **politikai kritériumok** teljesítése terén. Szerbia 2009 decemberében nyújtotta be EU-tagság iránti kérelmét. Az ideiglenes megállapodás 2010 februárjában lépett hatályba és Szerbia további előrelépést tett a stabilizációs és társulási megállapodás (STM) követelményeinek teljesítésében. A stabilizációs és társulási megállapodás megerősítési folyamata 2010 júniusában kezdődött. Az igazságügyi reform folytatódott, azonban súlyos hiányosságok voltak a bírák és ügyészek újrakinevezése terén. Annak ellenére, hogy Szerbia aktívan együttműködik a volt Jugoszláviával foglalkozó nemzetközi büntetőtörvényszékkel (ICTY), Ratko Mladić és Goran Hadžić, akik ellen az ICTY vádat emelt, még mindig szökésben vannak.

Az ENSZ Közgyűlése szeptember 9-én elfogadta a Szerbia által előterjesztett és az EU által támogatott közös állásfoglalást, a Nemzetközi Bíróság Koszovó ügyében hozott tanácsadói véleményének nyomán követéseként. Az állásfoglalás elismerte a Nemzetközi Bíróság tanácsadói véleményének tartalmát és üdvözölte, hogy az Európai Unió készen áll arra, hogy közvetítsen a felek közötti párbeszéd folyamatában; a párbeszéd folyamata a régió békéjének, biztonságának és stabilitásának tényezője lehet és a párbeszéd előmozdíthatja az együttműködést, haladást érhet el az Európai Unió felé vezető úton és javíthatja az emberek életfeltételeit. Határozott erőfeszítésekre van szükség valamennyi fél részéről a regionális fórumok inkluzív és hatékony működése érdekében.

Tovább erősödött a *demokrácia és a jogállamiság*. Az új alkotmányos rendelkezések – mint például a Vajdaság alapokmányára vonatkozóak – végrehajtása terén előrelépés történt. További reformokra van szükség néhány alkotmányos rendelkezés európai normákkal való összeegyeztethetőségének biztosítása érdekében, különösen az igazságszolgáltatással kapcsolatban.

További lépések történtek a *parlament* működésének javítása érdekében a nemzetgyűlésről szóló törvény és új eljárási szabályzat elfogadásával. További erőfeszítésekre van azonban szükség a jogalkotási munka minőségének javítására. A választásra vonatkozó jogszabályokat teljesen összhangba kell hozni az európai normákkal.

A koalíciós *kormány* stabil maradt és nagyfokú az egyetértés abban, hogy az európai integráció stratégiai prioritás. Az új jogszabályok előkészítésének és végrehajtásának azonban hatékonyabbá kell válnia.

A *közigazgatás* kapacitása általánosan jó, azonban a terület reformja lassú és egyenetlen ütemben halad. A független szabályozó szervek mandátumának tiszteletben tartásához és megfelelő forrásokkal való ellátásához nagyobb elkötelezettségre van szükség.

Jól haladt a *biztonsági erők civil felügyeletének* biztosítására vonatkozó jogszabályok elfogadása, valamint az alkotmányosan garantált jogok végrehajtása. A civil felügyelet, beleértve az illetékes parlamenti bizottság által végzett felügyeletet is, azonban megerősítésre szorul.

Szerbia folytatta *igazságszolgáltatási rendszerének* reformját az összes bíróra és ügyészre vonatkozó újrakinevezési eljárással, valamint a bíróságok új hálózatának bevezetésével. Az újrakinevezési eljárás azonban súlyos hiányosságokkal küzdött és nem volt átlátható. A két felelős tanácsot átmeneti összetétellel választották meg és nem alkalmaztak objektív kritériumokat. A bírákat és ügyészeket nem hallgatták meg az eljárás alatt és nem kaptak megfelelő indokolást a határozatokhoz. Ez megkérdőjelezi az igazságszolgáltatás függetlenségét és teret adhat a politikai befolyásolásnak. A két tanácsot még meg kell választani végleges összetétele szerint. A függőben lévő ügyek terén mutatkozó elmaradás továbbra is aggasztó. Összességében elmondható, hogy Szerbia igazságszolgáltatási rendszere csak részben felel meg prioritásainak.

További előrelépés történt a *korrupció* elleni küzdelem területén azzal, hogy a Korrupcióellenes Ügynökség 2010 januárjában megkezdte működését. A köztisztviselők többsége a követelményeknek megfelelően leadta az Ügynökségnek vagyonyilatkozatát. A korrupció ugyanakkor továbbra is számos területen elterjedt jelenség és súlyos probléma maradt. Új törvény hiányában a politikai pártok és a választási kampányok finanszírozásának ellenőrzése továbbra is gyenge. A Korrupcióellenes Ügynökségnek még ki kell alakítania a vagyonyilatkozatok ellenőrzésére szolgáló nyilvántartást, amely szerepét hatékonyan betölti. A jogerős ítéletek száma, különösen a magas szintű ügyekben, továbbra is alacsony. A közbeszerzés, a privatizáció és a közkiadások területei továbbra is aggodalomra adnak okot. Javítani kell az informátorok védelmén.

Elkészültek az *emberi jogok tiszteletben tartásához és a kisebbségek védelméhez* szükséges jogszabályok. Az alkotmány garantálja a *polgári és politikai jogokat*, amelyeket nagyjából tiszteletben tartanak, érvényesítésüket azonban továbbra is teljes mértékben biztosítani kell. A vonatkozó jogszabályokat továbbra is összhangba kell hozni az európai normákkal.

Kismértékű előrelépés történt a *kínzás és a rossz bánásmód megelőzése, valamint ezek büntetlensége terén*, ahol továbbra is számos esetet jegyeztek fel. Általánosságban biztosított az *igazságszolgáltatáshoz való jog*. Még mindig hiányoznak azonban a jogszabályok és a finanszírozás az ingyenes jogsegély hatékonyabban működő rendszeréhez. Szerbia némi haladást tett a *büntetés-végrehajtási rendszer* területén. A túlszűfolttság megelőzésére stratégiát fogadtak el, a börtönökben uralkodó nehéz körülmények azonban továbbra is aggodalomra adnak okot.

A *véleménynyilvánítás szabadságának* védelmére vonatkozó alkotmányos és jogszabályi rendelkezések készen állnak. A *média* szabad működését lehetővé tévő jogszabályok készültek. Továbbra is történtek különösen újságírók elleni olyan incidensek, mint a gyűlöletbeszéd, fenyegetések és támadások. Az alkotmány garantálja a *gyülekezés és az egyesülés szabadságát*, amit általánosságban tiszteletben is tartanak.

A *civil társadalmi szervezetek* továbbra is aktív szerepet töltenek be Szerbia társadalmi, gazdasági és politikai életében és továbbra is fontos a szerepük a demokratikus értékek előmozdításában. Nemrég felállították a civil társadalommal való együttműködésért felelős hivatalt.

Elkészültek az alkotmányos garanciák, amelyek lehetővé teszik a *vallásszabadságot*. Javulás történt a vallások közötti kapcsolatok terén. Az átláthatóság és a következetesség hiánya a bejegyzési eljárásoknál azonban továbbra is a fő akadályt jelenti számos kisebb vallási csoport számára jogaik gyakorlására.

Nagyjából megvannak a *szociális és gazdasági jogok* védelmezését szolgáló jogszabályok. Meg kell erősíteni a nők és gyermekek védelmét az erőszakkal szemben. Elfogadták a nemek közötti egyenlőségről szóló törvényt, amelynek célja a *nők* helyzetének javítása. A családon belüli erőszak eseteinek nyomon követése azonban továbbra sem megfelelő. A *gyermekek jogaival* kapcsolatban előrelépés történt a gyermekeknek a bántalmazásoktól és elhanyagolástól való védelme terén. Elkészült az a jogi keret, amely megtilt bármilyen *megkülönböztetést* a munkahelyen és védelmi mechanizmust állít fel a megkülönböztetés elleni védelemre. A gyakorlatban ugyanakkor folytatódik a megkülönböztetés, különösen a romákkal, a leszbikus, meleg, biszexuális és transznemű (LMBT) közösségekkel, a nőkkel, a nemzeti kisebbségekkel, valamint a fogyatékos személyekkel szemben.

Nem történt előrelépés a *tulajdonjogokra* vonatkozóan, mivel továbbra is hiányzik a megfelelő jogalap a tulajdonok visszaszolgáltatására.

Létrejötték a *kisebbségek és kulturális jogok tiszteletben tartását és védelmét* szolgáló jogszabályok. 2010 júniusában választották meg a 19 nemzeti kisebbség tanácsait, amelyek összességében jól szervezettnek bizonyultak. A tanácsok még nem működőképesek.

A *Vajdaságban* továbbra is stabil a nemzetiségek közötti helyzet. Az újonnan elfogadott alapokmány és a hatáskörök megállapításáról szóló törvény végrehajtása, amely a helyi pénzügyek és a gazdasági fejlődés területén nagyfokú önállóságot biztosít a tartomány számára. További jogszabályok elfogadására van szükség. A *dél-szerbiai* helyzet összességében stabil, de feszült. Az etnikai csoportok közötti és a muszlim közösségen belüli összecsapások a Szandzsákban összességében csökkentek. Feszültségek tapasztalhatók azonban a két meglévő iszlám szervezet között és a bosnyák nemzeti kisebbségi tanács megalakításával kapcsolatban.

Némi előrelépés történt a *menekültek és az országon belül lakóhelyüket elhagyni kényszerült személyek* jogállásának kezelésében, azonban további jelentős erőfeszítésekre van szükség. Számos pozitív fejlemény ellenére a *roma* lakosság többsége továbbra is rendkívüli szegénységben él. A roma kisebbség diszkriminációval is szembesül, különösen az oktatáshoz, a szociális védelemhez, az egészségügyi ellátásokhoz történő hozzáférés, valamint a megfelelő színvonalú lakhatás és a foglalkoztatás terén.

A *regionális kérdések és a nemzetközi kötelezettségek* tekintetében Szerbia konstruktív hozzáállást tanúsította a bosznia-hercegovinai fejleményekkel kapcsolatban. A volt Jugoszláviával foglalkozó nemzetközi büntetőtörvényszék (ICTY) főügyésze az ENSZ Biztonsági Tanácsának készített legutóbbi jelentésében megjegyezte, hogy Szerbiának a főügyész hivatalának a dokumentumokhoz, irattárakhoz és tanúkhöz való hozzáféréssel kapcsolatos kérelemre adott válaszai időben érkeztek és megfelelőek voltak és valamennyi kérelemnek eleget tettek. A főügyész kihangsúlyozta a szökevények felkutatásában

tevékenykedő operatív szolgálatok professzionalizmusát és elkötelezettségét is. Azonban számos operatív ajánlást is megfogalmazott. Annak ellenére, hogy Szerbia aktív folyamatos együttműködést folytat az ICTY-vel, még mindig szabad lábon van az a két személy, aki ellen az ICTY vádat emelt. Az ICTY-vel folytatott teljes körű együttműködés továbbra is az uniós tagság alapvető feltétele a Tanács 2010. október 25-i következtetéseivel összhangban.

Jó együttműködés alakult ki az EULEX-szel a Koszovóban elkövetett háborús bűncselekményekkel kapcsolatosan. A kiadatásokkal és az ítéletek elismerésével kapcsolatos problémák azonban továbbra is fennállnak a térség néhány országával.

A sarajevói nyilatkozattal kapcsolatos folyamat új lendületet kapott a Szerbia kezdeményezésére 2010 márciusában Belgrádban megtartott miniszteri találkozó után. Bosznia-Hercegovina, Horvátország, Montenegró és Szerbia összeültek és valamennyien beleegyeztek, hogy együttműködnek különösen a menekültekkel kapcsolatos statisztikák és a fennmaradó nyitott kérdések tisztázása érdekében. Ezen országok elkötelezték magukat amellet is, hogy az év végéig megoldást találjanak számos függőben lévő kérdésre.

Szerbia aktívan részt vett a regionális együttműködési kezdeményezésekben, ideértve a délkelet-európai együttműködési folyamatot, a Regionális Együttműködési Tanácsot, valamint a Közép-európai Szabadkereskedelmi Megállapodást (CEFTA) is. 2010-ben Szerbia töltötte be a CEFTA soros elnöki tisztét. Az ország aktívan részt vesz a közelgő Duna-stratégia előkészületeiben. Szerbia jelentős haladást ért el a bővítési folyamatban érintett más országokkal, különösen Horvátországgal és Bosznia-Hercegovinával kialakított bilaterális kapcsolatok terén, valamint továbbra is jó kapcsolatokat ápol a szomszédos EU-tagállamokkal. A büntetőügyekben folytatott együttműködésről szóló kiadatási egyezményt írtak alá Horvátországgal. A regionális együttműködésre ugyanakkor kihatott az, hogy nem volt Koszovó regionális üléseken való részvételéről szóló megállapodás Szerbia és Koszovó között. Szerbia és Koszovó regionális fórumokon való részvételére vonatkozóan minél hamarabb elfogadható és fenntartható megoldásról kell megállapodni. Ez lényeges a befogadó jellegű és működőképes regionális együttműködéshez. Szerbia továbbra sem fogadja el az UNMIK által bejelentett koszovói vámbélyegzőket. Koszovóban Szerbia párhuzamos struktúrákat tart fenn és párhuzamos időközi választásokat rendezett.

A globális válság nyomán a súlyos recessziót követően, Szerbia **gazdasága** fokozatosan visszanyerte stabilitását egy a Nemzetközi Valutalappal egyeztetett és az EU és a Világbank által támogatott kiigazítási program eredményeként. 2010 első felében a gazdasági tevékenység erősödött, az élénkülés azonban továbbra is lassú és törékeny. Az államháztartás helyzete tovább romlott számos költségvetési kiigazítási intézkedés ellenére, amelyeket a költségvetési hiány túllépésének visszafogása érdekében hoztak meg. A költségvetési rendszerről szóló törvény, valamint a nyugdíjtörvény kormány által elfogadott módosításai fontos lépést jelentettek az államháztartás minőségének javítása felé. Egyéb szerkezeti reformokat, különösen a vállalatok szerkezeti átalakítását ismét elhalasztották az elhúzódó kedvezőtlen piaci viszonyok miatt.

Ami a **gazdasági kritériumokat** illeti, kismértékű előrelépés történt a működőképes piacgazdaság megteremtése felé. Szerbiának további erőfeszítésekre van szüksége ahhoz, hogy gazdasága szerkezetét átalakítsa, valamint középtávon képes legyen megbirkózni az Unión belüli verseny okozta nyomással és piaci erőkkel.

A piacgazdaság alapjait illetően széles körű a politikai egyetértés. A Nemzetközi Valutalappal egyeztetett, időben meghozott és megfelelő intézkedések elfogadása kulcsfontosságúnak

bizonyult a makrogazdasági stabilitás helyreállításában. Szerbia külső pozíciója javult a recesszió idején. A gazdasági tevékenység élénkülése 2010-ben a folyó fizetési mérleg hiánya növekedéséhez vezetett, amely azonban korlátozott maradt az erőteljes exportnak köszönhetően és visszafogta az import növekedését. A devizatartalékok viszonylag magasak maradtak a központi bank rendszeres beavatkozásai ellenére, amelyeket az átváltási árfolyam volatilitásának tompítása érdekében tett. Az infláció nagyjából a célsávon belül maradt, mivel a központi bank visszatért a restriktív monetáris politikához. A bankok továbbra is megfelelően tőkésítettek és likvidek. A költségvetési rendszerről szóló törvény, valamint a nyugdíjtörvény módosításai közép távon költségvetési konszolidációra kötelezik a kormányt.

Szerbia továbbra is elhalasztotta a legnagyobb strukturális hiányosságok kezelésére irányuló reformokat. A gazdaság fokozatos élénkülése ellenére a munkaerőpiac helyzete tovább romlott, csökkenő foglalkoztatottsággal és növekvő munkanélküliséggel. A válság alatt a költségvetési hiány túllépésének korlátozására meghozott korrekciós intézkedések, valamint a fiskális fegyelem növelése érdekében módosított költségvetési rendszer és nyugdíj jogszabályok ellenére az államháztartás középtávú fenntarthatóságát meg kell erősíteni az egészségügyi rendszer és a közigazgatás területén végrehajtott reformokkal. A társadalmi tulajdonban lévő vállalatok privatizációja megfeneklett, miután számos adásvételi szerződést hatályon kívül helyeztek. Tovább késik az állami tulajdonú vállalatok privatizációja. Az üzleti környezet számára továbbra is akadályt jelent a bürokrácia és a gyenge jogi kiszámíthatóság, különösen a tulajdonjogok hatékony érvényesítésére vonatkozóan, ami gátolja a piacra lépést és a piac elhagyását. Továbbá a verseny területén meglévő hiányosságok és az infrastruktúra szűk keresztmetszetei továbbra is gátolják az üzleti tevékenységet. Az informális szektor továbbra is jelentős kihívásnak számít.

Szerbia további előrelépést tett jogszabályainak az **európai normákhoz** történő közelítése érdekében. Szerbia folytatta az ideiglenes megállapodás rendelkezéseinek végrehajtását is és további előrelépést tett a stabilizációs és társulási megállapodás (STM) követelményeinek teljesítése terén. Az igazgatási kapacitás jónak mondható. További erőfeszítésekre van szükség a jogszabályok és a szakpolitikáknak az uniós vívmányokkal való összehangolása érdekében. Biztosítani kell az EU-val kapcsolatos, már elfogadott jogszabályok végrehajtását és érvényesítését.

A **belső piac** tekintetében Szerbia előrelépést tett az uniós normákhoz történő közelítés érdekében az *árak szabad mozgása* terén. A metrológiával és bizonyos új megközelítésű irányelvekkel kapcsolatos jogszabályokat fogadtak el. Továbbra is hiányzik azonban a piacfelügyeletről szóló új jogi keret. Az igazgatási kapacitást és az állami intézmények közötti együttműködést tovább kell erősíteni. További erőfeszítésekre van szükség a termék-specifikus uniós vívmányok szerb jogba történő átültetésének folytatásához.

Szerbia mérsékelten előrehaladott állapotban van a *személyek és szolgáltatások szabad mozgása, valamint a letelepedési és a társasági jog* uniós normákhoz történő közelítése terén. Számos jogi aktus még jóváhagyásra vár. A *tőke szabad mozgása* terén Szerbia mérsékelt haladást ért el. A nem-honos személyek szabadon valósíthatnak meg közvetlen befektetéseket bizonyos korlátozásokkal. Szerbiának további erőfeszítéseket kell tennie, hogy megfeleljen a stabilizációs és társulási megállapodásban meghatározott fokozatos liberalizáció követelményeinek.

Szerbia jól halad, hogy megfeleljen az uniós vívmányoknak és továbbra is elkötelezett a reformok mellett a *vámügy és adózás* területén. Tiszteletben tartották az ideiglenes megállapodásból eredő kötelezettségeket. Az eljárások és az igazgatási kapacitás terén

további erőfeszítések szükségesek. Az adóigazgatás és adóbeszedés végrehajtási kapacitásai javultak, bár további erőfeszítésekre van szükség e tekintetben. Szerbiának nyomon követési intézkedést kell tennie annak biztosítására, hogy az adózási jogszabályai megfeleljenek a vállalkozások adózására vonatkozó magatartási kódexnek.

Szerbia némi előrelépést tett a *versenypolitika* területére vonatkozó európai normák teljesítésében. Végrehajtási jogszabályokat fogadtak el a versenyjog területén. Ezen felül Szerbiának folytatnia kellene a jogérvényesítés javítását. A versenyjog és a közgazdaságtan ismerete az igazságszolgáltatásban továbbra is gyenge. Az *állami támogatásokat* illetően némi előrelépés történt. Létrehozták az állami támogatásokkal foglalkozó hatóságot. Meg kell erősíteni azonban az állami támogatásokkal foglalkozó hatóság igazgatási kapacitását. Biztosítani kell a törvény hatékony végrehajtását.

Szerbia mérsékelten haladt előre egy hatékony és teljes mértékben független, egyszerűsített odaítélési eljárással rendelkező *közbeszerzési* rendszer kialakításának előkészületei során. További jelentős erőfeszítéseket kell tenni az uniós vívmányok követelményeinek végrehajtásához szükséges kapacitás megerősítésére. Előrelépés történt a *szellemi tulajdonjogok* területén, azonban további erőfeszítésekre van szükség a jogszabályoknak az uniós vívmányokhoz való közelítése terén. Ami a jogérvényesítést illeti, az érintett hivatalok között jobb együttműködésre, az igazságügyi képzés területén pedig jelentős beruházásokra van szükség.

Az európai normáknak való megfelelés érdekében folytatódik a felkészülés a *foglalkoztatás és szociálpolitika* területén. Haladás történt a *közegészségügy* területén. A kormány elfogadta a szerb nemzeti egészségügyi tanács által készített, a 2010-2015 közötti időszakra szóló stratégiai „egészségvédelmi fejlesztési tervet”.

Szerbia némi előrelépést tett az európai normákhoz való közelítés szempontjából az *oktatás* területén. Továbbra is várat magára az oktatás minden szintjét, beleértve az egész életen át tartó tanulást is magában foglaló átfogó stratégia kifejlesztése. Jól halad a jogközelítés a *tudomány és kutatás* területén. Szerbiának ugyanakkor további erőfeszítéseket kell tennie az Európai Kutatási Térségbe való integrációjának megkönnyítése, valamint nemzeti kutatási kapacitása megerősítése érdekében.

Szerbiának a *Kereskedelmi Világszervezethez* (WTO) való csatlakozásáról folytatott tárgyalások a végéhez közelednek; a tárgyalások kétoldalú szakasza már befejeződött a legtöbb WTO-partnerrel.

Az **ágazati politikák** tekintetében, az *ipar és a kkv-k* területén Szerbia jól halad és teljesíti az európai normákat. Az iparstratégia előkészítése nagyon korai szakaszban jár.

Szerbia jól halad az európai normák teljesítésében a *mezőgazdaság, a vidékfejlesztés, az élelmiszer-biztonság, az állat- és növény-egészségügyi politika* terén. A jogszabályi keret tovább javult. A végrehajtást és érvényesítést azonban tovább kell korszerűsíteni, különösen az élelmiszer-biztonság területén. Az igazgatási kapacitás gyenge és a forrásokat hatékonyabban kell elosztani. A vizsgálatokat végző szolgálatok számára további képzésre van szükség. Szakképzett személyi állomány felvételére van szükség az újonnan felállított szerveknél. Haladás történt a laboratóriumok hatósági vizsgálata területén.

A *környezetvédelem* területén Szerbia továbbra is mérsékelt előrelépést mutatott az európai normák teljesítésében. Elfogadták a 2010-2019-es időszakra szóló nemzeti környezetvédelmi programot, valamint számos levegő és a víz minőségével, a természetvédelemmel és az

éghajlatváltozással kapcsolatos törvényt. Az új Vegyi anyag Ügynökség működőképessé vált. A jogszabályok végrehajtásának és érvényesítésének kapacitásait ugyanakkor még erősíteni kell.

Szerbia tett némi előrelépést a *közlekedés* területén. Már alkalmazzák az Európai Polgári Légiközlekedési Megállapodás piacra lépésre vonatkozó rendelkezéseit. A vasúti ágazatban a keretjogszabály elfogadása azonban továbbra is várat magára. Az igazgatási kapacitást meg kell erősíteni.

Az *energiaágazatban* Szerbia némi előrelépést tett az európai normákhoz való közelítés szempontjából. Az előrelépés azonban továbbra is egyenetlen. További erőfeszítésekre van szükség a szervezeti szétválasztás és a valódi piacnyitás, valamint az olyan árpolitika megvalósításához, amely fenntartható, a költségeket tükröző díjtételt kínál. További erőfeszítésekre van szükség a nukleáris felügyelet megerősítése érdekében.

Némi előrelépés történt az *információs társadalom és a média* területén. A jogszabályi keretet megerősítették, azonban a végrehajtás továbbra is lassú és az elektronikus hírközlés ágazat piacának és szabályozásának nem megfelelő fejleményei különös aggodalomra adnak okot. Mérsékeltén előrehaladott az előkészítő munka az információs társadalommal összefüggő szolgáltatások terén. Az audiovizuális ágazatban a médiával kapcsolatos jogszabályokat közelíteni kell az uniós vívmányokhoz, valamint a közcélú tájékoztatásról szóló törvény számos rendelkezése továbbra is aggodalomra ad okot.

Miközben Szerbia még mindig a **államháztartás belső pénzügyi ellenőrzésével** és a külső ellenőrzéssel kapcsolatos bevált gyakorlatok bevezetésének korai szakaszában van, némi előrelépésről lehet beszámolni a pénzügyi ellenőrzés Központi Harmonizációs Egységének felállításával, valamint az állami kiadásoknak az Állami Számvevőszék általi első ellenőrzésével.

Szerbia jól halad az európai normáknak való megfelelésben a *statisztika* területén a statisztikával kapcsolatos törvények elfogadásával, valamint a népszámlálással és a mezőgazdasági összeírásokkal. A népszámlálás előkészületei jól haladnak, a finanszírozást azonban továbbra is biztosítani kell. További előrelépésre van szükség több statisztikai szakterületen és több erőfeszítés kell a statisztikai hivatal kapacitásának megerősítéséhez.

A **szabadság, a biztonság és a jog érvényesülése** területén további előrelépés történt. 2009 decemberében lépett hatályba a vízummentes utazás a biometrikus útlevelel rendelkező szerb állampolgárok számára.

Némi előrelépés történt a *határigazgatás* terén, főleg a felszerelés és infrastruktúra korszerűsítésével. További erőfeszítésekre van szükség azonban az egyes határátkelőhelyek közötti különbségek kiküszöbölésére, valamint a Macedónia Volt Jugoszláv Köztársasággal, Montenegróval, Bosznia-Hercegovinával és Horvátországgal közös határ, és különösen a Koszovóval közös közigazgatási határvonal ellenőrzésének javítására.

A *menekültügyet* illetően kismértékű előrelépés történt. Elfogadták a menedékkérők számára biztonságos országok listáját. Még nem állították fel a menekültügyi hivatalt, a menedékkérelmeket első fokon elbíráló szervet. Sok esetben lezárják az ügyeket, mert a kérelmezők elhagyják Szerbia területét vagy eltűnnek. Szerbia némi előrelépést tett a *migráció* területén. Említésre méltó problémák nélkül folytatódott a Szerbia és az Európai Unió közötti visszafogadási megállapodás végrehajtása. A migrációkezelési stratégia

hatékony végrehajtása azonban továbbra is várat magára. Erőfeszítésekre van szükség az illetékes szervek közötti koordináció javítása és azok kapacitásának erősítése érdekében.

A *pénzmosás* megelőzése tekintetében némi előrelépés történt. Elfogadtak egy cselekvési tervet és létrehoztak egy koordinációs szervet. Folytatódtak az erőfeszítések a nemzeti és nemzetközi együttműködés javítása érdekében a vizsgálatok és a bűncselekmények feldolgozása terén. A gyakorlati eredmények azonban továbbra is gyengének bizonyulnak. A pénzmosás elleni hivatalnál hiányzik a kapacitás, hogy szisztematikusan azonosítson gyanús eseteket. A jelentéstételnek is javulnia kell, különösen a bankszektoron kívül. Az igazságszolgáltatási rendszer és a bűnüldöző szervek továbbra sem rendelkeznek a szükséges szakértelemmel a pénzmosással és pénzügyi vizsgálatokkal kapcsolatos ügyekben. Továbbra is ritkán hoznak jogerős ítéleteket.

A *kábítószer* elleni közdelem területén érdemi előrelépésről lehet beszámolni. A bűnüldöző szervek folytatják a vizsgálatokat és javították a nemzetközi együttműködést, amely nagy mennyiségű tiltott kábítószer elkobzását eredményezte. A hiányosságok továbbra is megvannak a Macedónia Volt Jugoszláv Köztársasággal, Montenegróval, Bosznia-Hercegovinával és Horvátországgal közös határok, valamint a Koszovóval közös közigazgatási határvonal felügyeletében.

A *rendőrségen* belüli kapacitásépítés folytatódott a bűnüldöző rendőrség speciális szolgálatainak korszerűsítésével. Javult a rendőrségi struktúrák közötti együttműködés, valamint a regionális és nemzetközi együttműködés. A stratégiai tervezést és humán erőforrás-menedzsmentet korszerűsíteni kell és átláthatóbbá kell tenni a munkaerő-felvételi eljárásokat. A belső ellenőrzést erősíteni kell.

A *szervezett bűnözés* elleni küzdelemben érdemi előrelépés figyelhető meg. Javult az országban, a térségben és nemzetközi szinten az illetékes hivatalok közötti együttműködés; Ez a magas szintű ügyek vizsgálatánál jó eredményekhez, valamint számos gyanúsított letartóztatásához vezetett. Megkezdődött a vagyoni eszközök következetesebb elkobzása és számos esetben hajtottak végre vagyoneklobzást. Még nem fogadták el az új és alaposan felülvizsgált büntetőeljárás törvényt. A bűnüldöző szervek kapacitásait, hogy korszerű nyomozati technikákat használják, különösen a pénzügyi nyomozások során, tovább kell erősíteni.

Elfogadták az eljárásokat az *emberkereskedelem* áldozatainak beazonosítására, a beazonosított áldozatok száma tovább nőtt. A stratégiai keretet azonban módosítani kell, hogy lehetővé tegye a jobb politikai válaszlépést az új trendekre, valamint a rendőrség, az ügyészség és a bíróságok közötti jobb együttműködésre. Szerbia némi előrelépést tett a *terrorizmus* elleni küzdelem terén a katonai biztonsági és katonai felderítő hivatalokról szóló törvények elfogadásával. A megelőzéssel kapcsolatos politikákat azonban még javítani kell. Még nem hozták létre a terrorizmussal gyanúsított személyekről szóló adatbázist.

Némi előrelépés történt a *személyes adatok védelme* terén. 2010 augusztusában stratégiát fogadtak el a személyes adatok védelméről szóló törvény végrehajtására. Némi javulás ellenére, a közérdekű tájékoztatás és személyi adatok védelme biztosának hivatala továbbra sem rendelkezik elégséges pénzügyi és emberi erőforrással. A személyi adatok védelme kulcsfontosságú előfeltétel Szerbia számára, hogy az Eurojusttel megállapodást és az Európával operatív megállapodást köthessen.

Koszovó

Koszovó előrehaladást tett a **politikai kritériumok** tekintetében. Megerősítette elkötelezettségét az európai menetrend és a szakpolitikai reformok mellett, valamint létrehozta az európai integrációs minisztériumot. A kormány biztosította a stabilizációs és társulási folyamat (STF) Európai Unióval folytatott párbeszédének sikeres lebonyolítását. A hatóságoknak most fokozni kell a reformok tempóját. A közigazgatás kapacitása továbbra is gyenge és az igazságszolgáltatás nem működik hatékonyan. A jogállamiság továbbra is komoly aggodalomra ad okot. Európai Unió jogállamiság-missziójával (EULEX) folytatott együttműködés javult és a hatóságok számos korrupcióellenes műveletet indítottak az EULEX támogatásával. Folytatni kell ezeket az erőfeszítéseket, amelyeknek le kell fedniük a szervezett bűnözés, a kábítószeres és a pénzmosás területeit. Koszovó elnökének lemondását követően választásokat írtak ki.

Koszovó jelentős haladást ért el a decentralizáció trén. Négy új települési önkormányzatot hoztak létre, amelyek mostanra működőképesek. 2009 végén helyhatósági választásokat tartottak. Az Európai Parlament missziója úgy vélte, hogy a választási folyamat békés környezetben zajlott jelentős választói részvétellel, beleértve a koszovói szerb közösséget is. Észak-Koszovó helyzete azonban továbbra is aggodalomra ad okot. Számos erőszakos cselekmény történt. A decentralizációt csak a helyi lakosság részvételével lehet befejezni. Többet kell tenni az összes közösség integrációjának és a közszolgáltatások biztosítása érdekében valamennyi önkormányzatban. A helyi közösségek támogatása fontos ebből a szempontból, beleértve a jogállamiság megszilárdításában játszott konstruktív szerepet. Párhuzamos struktúrák tovább működnek, amelyek gátolják a decentralizációs folyamatot.

Júliusban a Nemzetközi Bíróság kiadott egy jogi szakvéleményt, amelyben megállapította, hogy Koszovó függetlenségének kikiáltása nem sértette meg az általános nemzetközi jogot vagy az ENSZ Biztonsági Tanácsának 1244 (1999). számú határozatát. Az ENSZ Közgyűlésének szeptember 9-i határozatát követően az EU megerősítette, hogy készen áll arra, hogy megkönnyítse a párbeszédet Pristina és Belgrád között az együttműködés előmozdítására, az előrelépésre az Európai Unió felé vezető úton, valamint az emberek életének javítására. Határozott erőfeszítésekre van szükség valamennyi fél részéről a regionális fórumok befogadó jellegű és hatékony működése érdekében.

A **demokrácia és a jogállamiság** tekintetében előrelépés történt a végrehajtó és törvényhozói struktúrák megerősítésében, különösen az európai integrációt illetően. A jogállamiság azonban még további fejlesztésre szorul és komoly aggodalomra ad okot.

Szeptemberben az alkotmánybíróság azt az ítéletet hozta, hogy alkotmányellenes Koszovó elnökének és egy politikai párt elnökének tisztségét egyidejűleg betölteni. Az ítélet meghozatalát követően Koszovó elnöke benyújtotta lemondását. Az LDK ezután kilépett a kormánykoalícióból. A választásokat 2010. december 12-re írták ki.

Az *országgyűlés* létrehozta az állami elszámolásokkal foglalkozó bizottságot. Az európai integrációs bizottság egyszerűsítette eljárási szabályzatát. Továbbra is gyenge viszont az országgyűlés azon kapacitása, hogy alaposan átvizsgálja a jogszabálytervezeteket, valamint elfogadásuk után felügyelje végrehajtásukat. Tovább kell erősíteni a parlamenti felügyeletet a kormány felett.

A *kormány* fő struktúráit létrehozták, és továbbra is a vonatkozó alkotmányos rendelkezésekkel összhangban működnek. Az európai integrációs minisztérium sikerrel

kezdte meg működését, mostanra erősítenie kell kapacitását és meg kell szilárdítania szerepét a más kormányzati szervekkel való együttműködés terén.

Koszovóban a *közigazgatás reformja* továbbra is nagy kihívást jelent. A közszolgálati törvény és a köztisztviselők javadalmazásáról szóló törvény elfogadásával tovább fejlődött a jogszabályi keret. Jelentősen erősíteni kell a közigazgatás azon kapacitását, hogy a szükséges szolgáltatásokat nyújtsa az emberek számára Koszovóban. A koszovói közigazgatás továbbra is gyenge.

Koszovónak sikerült haladást elérnie az *igazságszolgáltatási rendszer* reformja terén. Nagyobb reformba kezdtek az igazságszolgáltatás területén négy reformmal kapcsolatos törvény elfogadásával a bíróságokról, az ügyészségről, a koszovói bírói tanácsról, valamint a koszovói ügyészi tanácsról. A bíróságokról szóló törvény új javadalmazási rendszert vezet be, amely jelentősen javítja a bírók helyzetét. A bírók és ügyészek biztonsági ellenőrzése befejeződött. Az elnök több mint 340 bírót és ügyészt nevezett ki az igazságszolgáltatás valamennyi szintjének tisztségeibe. Ebbe beleértendő a koszovói igazságszolgáltatási tanács helyi tagjainak kinevezése, akik megválasztják a tanács elnökét. A szakvizsga letétele után az első leendő bírók és ügyészek a koszovói jogi intézetben végeztek 2009 decemberben. Voltak azonban politikai befolyásolás esetei az igazságszolgáltatási rendszerben, különösen a bírók és ügyészek újrakinevezése terén. Még mindig jelentős az ügghátralék, különösen a polgári ügyekben, beleértve a tulajdonjogokat. A koszovói intézményeknek elegendő fontosságot kell tulajdonítaniuk a háborús bűncselekmények kivizsgálása és igazságügyi nyomon követésük támogatásának. Elő kell készíteni az igazságszolgáltatás reformjának végrehajtására irányuló terveket és a forrásokat el kell különíteni. Koszovó még mindig korai szakaszban van a jog érvényesülésének területén meghatározott prioritások kezelésében.

A *korruptió elleni* küzdelem javult a korruptióellenes ügynökségről szóló törvény és a magas beosztású köztisztviselők tulajdonának és a nekik átadott ajándékok eredetéről és azok bevallásáról szóló törvény elfogadásával. Módosították a köztisztviselői feladatok ellátása során felmerülő összeférhetetlenség megelőzéséről szóló törvényt. A politikai pártok finanszírozásáról szóló törvény nem felel meg teljesen az európai normáknak. Szerbia ugyanakkor korlátozott eredményeket ért el a korruptió elleni küzdelem terén. A közbeszerzés folyamata és az igazságügyi és bűnüldözési rendszer továbbra is azok a fő területek, amelyek aggodalomra adnak okot. Az EULEX továbbra is gyakorolta végrehajtói megbízatását a nagyobb horderejű ügyekben. Számos korruptióellenes vizsgálat jelenleg is folyik. Áprilisban a közlekedési minisztériumban házkutatást tartottak; júliusban a koszovói rendőrség az EULEX-szel együttműködve letartóztatta a központi bank elnökét. A kormány együttműködött e vizsgálatok során. Koszovóban a korruptió továbbra is számos területen jelen van, és különösen komoly problémát jelent. A jogszabályi keret továbbra sem teljes és nem és nem felel meg teljesen az európai normáknak.

Az alkotmány garantálja *az emberi jogokat és a kisebbségi jogok tiszteletben tartását és védelmét*, valamint felsorolja a Koszovóra közvetlenül alkalmazandó nemzetközi megállapodásokat és egyéb okmányokat. Az intézményi felépítés és a politikai akarat hiánya gátolják azonban a jogi normák hatékony végrehajtását ezen a területen. A szerb közösség integrációja folyamatban van. A hatóságoknak többet kell tenniük, hogy választ adjon az olyan kulcsfontosságú gondokra, mint a tulajdonhoz való hozzáférés, az eltűnt személyek, a menekültek visszatérése, valamint az oktatás.

Némi előrelépés történt a *polgári és politikai jogok* terén. A kormánynak még sok a tennivalója a *kínzás megelőzése*, a rossz bánásmód állítólagos esetei és a rendőrség és a

börtönök személyzetének erőszakos túlkapásait illetően. A *börtönökben* uralkodó körülmények továbbra is aggodalomra adnak okot. Az *igazságszolgáltatáshoz történő hozzáférés* területén korlátozott előrelépések történtek.

A gyakorlatban még nem garantált a *véleménynyilvánítás szabadsága*. Meg kell erősíteni a közszolgálati műsorszolgáltató függetlenségét és pártatlanságát. Az újságírók továbbra is fenyegetéseket kapnak válaszul jelentéseikre. Szintén nehézségekkel találják magukat szemben a hivatalos dokumentumokhoz való hozzáférés során. Az *egyesülés szabadságára* vonatkozó jogszabályok nem könnyítik meg a nem kormányzati szervezetek fenntartható fejlődését és finanszírozását. Növekszik a *civil társadalom* kapacitása a kormány teljesítményének ellenőrzésére és értékelésére. A civil társadalom ugyanakkor még mindig gyenge és a kormány, az önkormányzatok nem rendszeresen kéri ki a véleményét a jogalkotási folyamat során.

A *gazdasági és szociális jogok* még nem biztosítottak teljes mértékben. A *nők* védelmére megerősítették a jogszabályi keretet. A fiatalkorúak büntető igazságszolgáltatása területén némi előrelépés történt. A *gyermek* jogainak védelme ugyanakkor továbbra is gyenge. A kormánynak hatékonyabban kell kezelnie a gyermekmunka és a gyermekkereskedelem elleni küzdelmet. A társadalmi integráción és a kiszolgáltatott helyzetű csoportok, különösen az elhagyott gyermekek és a fogyatékosok védelmének javítani kell. Koszovó *megkülönböztetés ellenes* felvilágosító kampányt indított különös hangsúllyal az életkor és szexuális irányultság alapján való hátrányos megkülönböztetésre. A megkülönböztetést tiltó jogszabályok végrehajtása továbbra sem megfelelő. Javult a *tulajdonjogok* gyakorlását biztosító bírósági végzések végrehajtása. A jelentős ügyhátralék és egyéb fennálló problémák azonban komolyan gátolják a tulajdonok visszaszerzését.

A *kisebbségi jogok tiszteletben tartása és védelme*, valamint a *kulturális jogok* területén korlátozott előrelépés történt. A kulturális minisztérium létrehozta a kulturális örökség igazgatóságát. Folytatódott a vallási helyszínek rekonstrukciója. A koszovói rendőrség átvette a KFOR-tól egyes vallási és kulturális helyszínek védelmének feladatát. A kulturális örökséggel kapcsolatos hatályos jogszabályokat azonban nem hajtják végre teljes mértékben. A felügyeleti tanács által a 2008-as törvényben eltervezett különleges védelmi övezeteket még nem hozták létre. A közösségek és a menekültek visszatérésért felelős minisztérium növelte erőfeszítéseit a kisebbséghez tartozó *menekültek* és *lakóhelyüket elhagyni kényszerült személyek* visszatérésének segítésére. Az önkéntesen visszatérő menekültek száma növekszik Koszovó-szerte.

2009 decemberében Koszovó cselekvési tervet fogadott el a roma, askáli és egyiptomi közösség integrációjára vonatkozó stratégia végrehajtására. A kormány létrehozta e stratégia végrehajtásának struktúráit. Megkezdődött a családok elköltöztetése az ólommal fertőzött észak-koszovói területekről, amely lehetővé tette a Cesmin Llug/Česmin Lug tábor bezárását. Ezt a folyamatot minél hamarabb be kell fejezni. A roma, askáli és egyiptomi közösség életkörülményei, valamint az oktatáshoz, egészségügyi ellátáshoz és szociális védelemhez való hozzáférésük továbbra is nagyon komoly aggodalomra ad okot. Meg kell szilárdítani Koszovó részvételét a roma évtized kezdeményezésében.

A *regionális és a nemzetközi kötelezettségek* tekintetében – a jelentés által felölelt időszakban – Koszovó továbbra is együttműködött a volt Jugoszláviával foglalkozó nemzetközi büntetőtörvényszékkel (ICTY). Több mint tíz évvel a fegyveres konfliktus befejezése után, mintegy 1 800 az eltűnt személyek becsült száma. A hatóságok részéről nagyobb erőfeszítésre lenne szükség ezen a területen. Koszovó részt vett az Európai Unió és a nyugat-balkáni

országok között Szarajevóban júniusban megrendezett magas szintű találkozón. Koszovónak azonban konstruktív megközelítést kell elsajátítania az olyan együttműködési kezdeményezésekben való hatékony részvétele érdekében, mint a regionális Együttműködési Tanács, valamint a Közép-európai Szabadkereskedelmi Megállapodás (CEFTA). A CEFTA-t illetően Koszovónak pragmatikus és konstruktív hozzáállást kell tanúsítania a megállapodás hatékony végrehajtása érdekében. A koszovói vámbélyegzőket, amelyek az ENSZ-főtitkár különmegbízottja szerint megfelelnek az ENSZ BT 1244/99. határozatának, Szerbia és Bosznia-Hercegovina továbbra sem ismeri el. Koszovó és Szerbia kulcsfontosságú regionális fórumokon való részvételére vonatkozóan minél hamarabb elfogadható és fenntartható megoldásról kell megállapodni. Ez lényeges a befogadó jellegű és működőképes regionális együttműködéshez.

A gazdasági válság korlátozott hatást gyakorolt a koszovói **gazdaságra**. A reál GDP tovább növekedett főleg a közkiadások révén. Ez növekvő kockázati tényezőket jelent ennek a növekedési profil fenntarthatóságára nézve. A munkanélküliség továbbra is nagyon magas. Az infláció változékony, amely tükrözi az ingadozó élelmiszer- és üzemanyagárakat. A szakpolitika-kidolgozás és végrehajtás továbbra is kiszámíthatatlan. Megállapodás született a Nemzetközi Valutalappal a programról a költségvetési kockázatok korlátozására és a költségvetés fenntarthatóságához való visszatérés érdekében. A vállalkozásoknak továbbra is szembe kell nézniük a gyenge jogállamisággal, a megbízható villamosenergia-ellátás hiányával, az elégtelen infrastruktúrával és a finanszírozáshoz való korlátozott hozzáféréssel. Mindez gátolja a hatékony üzleti tevékenységet és a gazdasági fejlődést.

Ami a **gazdasági kritériumokat** illeti, Koszovó kismértékű előrelépést tett a működő piacgazdaság megteremtése felé. Jelentős reformokra és beruházásokra van szükség annak érdekében, hogy az ország képes legyen hosszú távon megbirkózni az Unió belüli verseny okozta nyomással és a piaci erővel.

A piacorientált gazdaságpolitika alapjait illetően változatlanul széles körű az egyetértés. Az euró használata, a külső adósság alacsony szintje és a szűk exportbázis miatt a gazdaság kevésbé van kitéve a pénzügyi viszonyok és a kereslet által kiváltott külső megrázkódtatásoknak. A bankszektor továbbra is növekszik, stabil és nyereséges. A koszovói privatizációs ügynökség folytatta a társadalmi tulajdonban lévő vállalatok privatizációját. Az köz- és a magánszféra közötti első sikeres partnerségi projektek befejeződtek és egy nemzetközi konzorciumot választottak ki a pristinai nemzetközi repülőtér fejlesztésére egy húsz évre megkötött koncesszió alapján.

A gazdaságpolitikai kombináció azonban egyre sebezhetőbb az állami kiadások erőteljes növekedése eredményeként. Különösen egy új autópálya építése terheli meg súlyosan az államháztartást. A hiányosságok a szakpolitika-kidolgozás és végrehajtás területén növelték a már amúgy is nagy bizonytalanságot a gazdaságban. A gazdasági statisztikák valamelyest javultak, azonban továbbra sem megfelelőek. A munkanélküliség továbbra is nagyon magas különösen a fiatalok körében. Nőtt a folyó fizetési mérleg hiánya a magas hazai kereslet és a fejletlen termelési bázis miatt. Az állami villamosenergia-vállalat az állami költségvetésből továbbra is jelentős szubvenciókat kap a villamos energia importjáért, valamint hitelt vehet fel a beruházási programjának finanszírozásáért. A gyenge lábakon álló jogállamiság, a tulajdonjogok körüli bizonytalanság, valamint a magas kamatok továbbra is hátrányosan befolyásolják az üzleti környezetet és a gazdasági fejlődést. Az informális szektor továbbra is jelentős kihívásnak számít.

A koszovói jogszabályok és szakpolitikák közelítése az **európai normákhoz** továbbra is vegyes képet mutat. A vámügyek, az adóügyek, az áruk szabad mozgása, a statisztika, a migráció, az oktatás és a terrorizmus elleni küzdelem területén tovább fejlődött a jogszabályi keret. A versenyjog, a szellemi tulajdonjogok, a környezetvédelem, a mezőgazdaság és az élelmiszer-biztonság, az integrált határigazgatás, a menekültügy, a pénzmosás elleni küzdelem, valamint a személyes adatok védelme területén még korai szakaszban van a jogszabályok közelítése. A jogszabályok közelítése az európai normákhoz továbbra is korlátozott a foglalkoztatás- és szociálpolitika, a pénzügyi ellenőrzés, a kábítószer-kereskedelem, emberkereskedelem és a szervezett bűnözés területén.

Ami az EU **belső piacát** illeti, némi előrelépés történt az *áruk szabad mozgására* vonatkozó jogszabályi keret kialakításában, *beleértve a fogyasztóvédelmet*. Az átfogó jogszabályi keretet azonban meg kell erősíteni. Korlátozott a jogszabályok közelítése az európai normákhoz a személyek szabad mozgása, a *szolgáltatásnyújtás szabadsága*, valamint a *letelepedési jog* terén. Jól halad a jogközelítés a *tőke szabad mozgása* terén. Ugyanakkor a hatékony szabályozást tekintve további erőfeszítésekre van szükség.

A *vámügyekkel* kapcsolatos jogi rendelkezések általában megfelelnek az európai normáknak és erőfeszítéseket tettek a korrupció leküzdésére. Fokozni kell a csempészet elleni küzdelmet. Észak-Koszovóban meg kell erősíteni a vámellenőrzést. Az igazgatási kapacitás javult, azonban továbbra sem elégséges. Pozitív fejlemények történtek a jogszabályokat és a kapacitásépítést tekintve az *adózás* területén. További erőfeszítésekre van szükség a hatályos jogszabályok hatékony végrehajtásához, az adók beszedéséhez, az adóalap kiszélesítéséhez és ennek következtében a jelentős méretű informális gazdaság csökkentéséhez. A vámhivatal és adóhivatal határozataival szemben benyújtott ügyek területén nőtt az ügyháttralék.

A *versenyjog* területén nem történt előrelépés a antitröszt politikára vagy az állami támogatásokra vonatkozó szabályokra vonatkozóan. Javult az igazgatási kapacitás azonban a versenypolitika végrehajtása összességében korai szakaszban van. Erősíteni kell a verseny kérdésében érintett intézmények közötti együttműködést. A versenybizottságot jobban be kell vonni a nagyszabású privatizációs ügyekbe és a szerkezetátalakítással kapcsolatos kezdeményezésekbe.

Koszovónak még el kell fogadnia az új közbeszerzési törvényt. A kormány erőfeszítéseket tett ebben a tekintetben. A hatályos törvény gyakorlati végrehajtása aggodalomra ad okot. Növelni kell a közbeszerzéssel foglalkozó tisztviselők szerepét a közbeszerzési szerződések végrehajtása ellenőrzésének megerősítése céljából. Fokozni kell a függetlenséget és a professzionalizmust a közbeszerzés rendszerének területén. A hatóságoknak többet kellene tenniük a korrupció ellen ezen a területen. A koncessziókról szóló koszovói rendelkezések jelentősen eltérnek az európai normáktól.

Kulcsfontosságú jogszabályokat kell még meghozni a *szellemi tulajdonjogok* területén. A betartatáshoz és tudatosításhoz azonban jelentős erőfeszítésekre van szükség. Koszovó szellemi tulajdonjogokra vonatkozó rendszere korai szakaszban van és a végrehajtás nagyon gyenge.

Kismértékű előrelépés történt a jogközelítésben a *foglalkoztatás* és a *közegészségügy* területén. Az elégtelen igazgatási kapacitás és a nem megfelelő jogszabályi keret aggodalomra ad okot. Még javítani kell a szociális védelem, a társadalmi befogadás, valamint a *szociális párbeszéd* területeit Koszovóban. Az *oktatás* területén közelítették a jogszabályi keretet az európai normákhoz; megnövelt igazgatási kapacitásra van szükség a reformok végrehajtása

érdekében. Koszovó ötéves *kutatási* programot fejlesztett ki, amely a tervek szerint javítja az ágazat kapacitásait. Ezt a területet kiemelt fontosságú területté nyilvánították.

Az **ágazati politikák** tekintetében, hatékonyabban kell előmozdítani a fejlődést és segíteni a *kkv-kat*, valamint a területre vonatkozó különböző stratégiákat jobban kell koordinálni. Fokozni kell az erőfeszítéseket a *mezőgazdaság* és az élelmiszer-biztonság területén, különösen az elfogadott jogszabályok végrehajtására és az élelmiszeripari létesítmények korszerűsítésére tekintettel. Számos *környezetvédelmi* törvényt fogadtak el. Az uniós környezetvédelmi normák végrehajtása azonban még korai szakaszban tart.

A *közlekedési* infrastruktúra továbbra is fejletlen. Koszovó közútépítési programba kezdett, amely nem tükrözi a tervezett forgalom áramlását és a program mérete miatt kiszorítja a beruházásokat a többi közlekedési mód, különösen a vasút területén. Javult a jogszabályoknak az európai normákhoz való közelítése a légi közlekedés területén. 2009 decemberében Koszovó a repülésbiztonság és a minőségellenőrzésről szóló programokat fogadott el.

Az *energiaágazatban* nagyobb kihívások vannak a villamos energia-díjak behajtása és az energia iránti kereslet nem fenntartható növekedésének kezelése terén. Koszovó áprilisban a 2009-2018 közötti időszakra szóló energiastratégiát fogadott el. 2010 októberében, jelentős késést követően elfogadták a területre (energia, villamos energia és energiaszabályozó hatóság) vonatkozó kulcsfontosságú törvénycsomagot.

Kismértékű előrelépés történt az *információs társadalom és a média* területén. A távközlési szabályozó hatóság függetlenségét és forrásait erősíteni kell, valamint a független médiatanács függetlenségét garantálták a független médiatanáccsal kapcsolatos törvény jelenlegi felülvizsgálata során. Hosszú távú megoldást kell találni a közszolgálati műsorszolgáltató finanszírozására.

A *pénzügyi ellenőrzés* terén némi előrelépés történt. Koszovó ugyanakkor még korai szakaszban van a nemzetközi normák bevezetése terén. A főkönyvvizsgálói hivatal pénzügyi függetlenségének hiánya aggodalomra ad okot. Koszovó júliusban elfogadta a hivatalos *statisztikákról* szóló törvényt. Az igazgatási kapacitások azonban továbbra is gyengék és további erőfeszítésekre van szükség az ágazati statisztikák javítása érdekében, különösen az üzleti és a makrogazdasági statisztikák területén.

A **szabadság, a biztonság és a jog érvényesülése** területén az előrelépés vegyes képet mutat. Koszovó némi előrelépést tett az *integrált határigazgatás* tekintetében. Koszovó átvette a KFOR-tól az Albániával közös határ igazgatásának feladatát. Jelentős erőfeszítésekre van azonban szükség ahhoz, hogy biztosítani lehessen a határok európai normáknak megfelelő igazgatását. Az északi térség továbbra is különös kihívást jelent. Az EULEX fokozta tevékenységét az 1-es és a 31-es kapunál. Koszovó kismértékű előrelépést tett a *menekültügy* területén. A menedékjog iránti kérelmek száma jelentősen megnőtt, azonban összességében továbbra is alacsonynak mondható. A legtöbb menedékkérő a koszovói hatóságok megfelelő ellenőrzése nélkül hagyta el Koszovót egyéb célországok felé.

Előrelépés történt a *migrációról* szóló jogszabályok európai normákhoz történő közelítése terén. Koszovó elfogadta a visszafogadásról szóló törvényt, amely nagyrészt összhangban áll az uniós követelményekkel. Koszovó számos kétoldalú visszafogadási megállapodást írt alá. A hatóságok továbbra is hatékonyan kezelik az európai országok visszafogadási kérelmeit. Ezt a munkát folytatni kell. Elfogadták a hazatelepített személyek beilleszkedésének felülvizsgált stratégiáját, valamint a cselekvési tervet annak végrehajtására.

A *pénzmosás* továbbra is komoly aggodalom forrása. Koszovó a pénzmosást és a terrorizmus finanszírozását tiltó törvényt fogadott el. Javult a vámhivatal és a pénzügyi hírszerző központ közötti együttműködés. A központ ugyancsak javította együttműködését a bankokkal. Koszovó ezen a területen azonban még mindig korai szakaszban van az európai normák elfogadása és végrehajtása szempontjából. A pénzmosással kapcsolatos ügyekben továbbra is gyenge a kapacitás a nyomozásra és a büntetőeljárások lefolytatására. A koszovói hatóságoknak nincs elegendő kapacitásuk, hogy vállalják a pénzmosással kapcsolatos ügyek kezelésének feladatát. A gazdasági és pénzügyi bűnözést illetően összességében korlátozott előrelépés történt.

Kismértékű előrelépés történt az *kábítószer-kereskedelem* megelőzése terén. Korszerűsítették a lefoglalt kábítószer tárolására fenntartott helyiségeket biztonsági szempontból. A hatóságok számos sikeres műveletet hajtottak végre. A lefoglalások, a letartóztatások és a büntetőeljárások lefolytatása továbbra is alacsony szinten állnak. A kábítószer-kereskedelem leküzdésére tett erőfeszítések még mindig korai szakaszban vannak.

Koszovó némi előrelépést tett a *rendőrség* területén. A közrendet sikerült fenntartani. A szerb ortodox egyház pátriárkájának beiktatása békés légkörben zajlott. Jóváhagyták a koszovói rendőrség új szervezeti struktúráját, beleértve a magas rangú tisztviselők munkaköri leírását. Elfogadták a kézi- és könnyűfegyverek ellenőrzéséről és begyűjtéséről szóló stratégiát, valamint a cselekvési tervet. Fokozódott az illegálisan tartott fegyverek begyűjtése. A koszovói rendőrségnek azonban szüksége van a hírszerzésen alapuló rendőri képesség kiépítésére a komoly bűnesetek hatékonyabb kezelésére.

Korlátozott előrelépés történt *szervezett bűnözés kezelése* terén. Koszovó a bűnmegelőzésről szóló stratégiát fogadott el. A szervezett bűnözéssel foglalkozó különleges ügyészeket neveztek ki. Számos kétoldalú megállapodás aláírására került sor harmadik országokkal ezen a területen. Koszovónak azonban még ki kell alakítania a tanúvédelem hatékony keretét. Nem születtek magas szintű bírósági ítéletek. Voltak olyan esetek, amikor megfélemlítették a bírókat és ügyészeket. A szervezett bűnözés továbbra is nagyon komoly aggodalomra ad okot. A hatóságoknak fokozniuk kell az erőfeszítéseiket a Nyugat-Balkánon és Európában működő szervezett bűnözés leküzdésére, nevezetesen nyomozások, letartóztatások, vagyoneklobzások és büntetőeljárások révén. Koszovónak konkrét eredményeket kell felmutatnia ezen a téren.

Korlátozott előrelépés történt az *emberkereskedelem* területén. Több letartóztatásra került sor egy embercsempészettel kapcsolatos ügyben. Koszovó elfogadta az emberkereskedelem áldozatairól való gondoskodás nemzetközi normáit. A felderített esetek és az emberkereskedelem azonosított áldozatainak száma továbbra is alacsony és nem tükrözi teljes mértékben a jelenség nagyságrendjét. Az elkövetők nem mindig megfelelő szintű büntetést kapnak. Erősíteni kell a koszovói intézmények kapacitását az emberkereskedelemmel kapcsolatos ügyekben a nyomozásra, büntetőeljárásokra és ítélethozatalra vonatkozóan. A *terrorizmus* elleni küzdelem terén némi előrelépés történt. A koszovói rendőrségen belül megnövelték a terrorizmus elleni egység kapacitását.

Koszovó korlátozott előrelépést tett a *személyes adatok védelme* területén. Elfogadták a személyes adatok védelméről szóló törvényt. Az adatvédelmi felügyeleti hatóság felállítása még várat magára. Koszovóban az egyének nem kapnak elegendő információt a személyes adatvédelemmel kapcsolatos jogaikról. Az előrelépés e területen kulcsfontosságú Koszovónak a bel- és igazságügyek területén folytatott nemzetközi együttműködése szempontjából.

Törökország

Törökország továbbra is megfelelően teljesíti a **politikai kritériumokat**. A közelmúltban végrehajtott alkotmányos reformok megteremtették az előrelépés feltételeit számos olyan területen, mint például az igazságszolgáltatás és az alapvető jogok. Most az európai normáknak megfelelően végre kell hajtani azokat. A demokratikus nyitás, amelynek célja a kurd kérdés kezelése, még nem felelt meg a várakozásoknak.

A szeptember 12-én megtartott népszavazáson jóváhagyott alkotmánymódosítások csomagja a helyes irányba tett lépés, mely a csatlakozási partnerség számos prioritásával foglalkozik az igazságszolgáltatás, az alapvető jogok és a közigazgatás területén. Az alkotmányos reformok megszövegezését és elfogadását azonban nem előzte meg a politikai pártokat és civil társadalmat bevonó konzultációs folyamat. Kulcsfontosságú lesz a csomagnak az európai normákkal összhangban, átlátható módon és befogadó jelleggel történő végrehajtása. Az alapvető jogokkal kapcsolatban további jelentős erőfeszítésekre van szükség. Az újságírók elleni jogi eljárások mennyisége és a médiára nehezedő indokolatlan nyomás gyakorlatban aláássa a sajtószabadságot. A demokratikus nyitást, amelyet a kormány 2009 augusztusában jelentett be a kurd kérdés kezelésére, a kormány csak részben valósította meg. Az alkotmánybíróság határozata a Demokratikus Társadalom Pártjának (DTP) betiltására, valamint a PKK terrortámadásainak újabb hulláma szintén aláásták ezt a politikát.

A **demokrácia és a jogállamiság** szempontjából Törökországban tovább folytatódott az Ergenekon nevű állítólagos bűnhálózat ügyében indított vizsgálat. Ez a vizsgálat és még több más államcsínykísérlet tervének ügyében indított nyomozás lehetőséget teremt Törökországnak arra, hogy erősítse a demokratikus intézmények és a jogállamiság megfelelő működésébe vetett bizalmat. Aggodalomra ad okot azonban a gyanúsítottak számára adandó igazságszolgáltatási biztosítékok kérdése. Törökországnak továbbra is közelítenie kell a pártok betiltásának eljárásaira és azok indítékaira vonatkozó jogszabályait az európai normákhoz.

A *közigazgatási reformot* illetően némi előrelépés történt az alkotmánymódosítások elfogadásával, különösen az ombudsman intézményének felállítása, a személyes adatok védelme és az információhoz való hozzáférés irányába. További erőfeszítésekre van szükség, különösen a közszolgálat reformja terén.

Előrelépés történt a *biztonsági erők civil felügyeletének* területén. Az alkotmányos csomag korlátozza a katonai bíróságok kompetenciáját és megnyitja a legfelsőbb katonai tanács határozatait a bírósági felülvizsgálatok előtt. A fegyveres erők rangidős tagjai továbbra is tettek nyilvános nyilatkozatokat olyan kérdésekben, amelyek kívül esnek illetékességükön, különösen igazságügyi kérdésekben. Nem történt előrelépés a védelmi költségvetés parlamenti felügyelete terén.

Az *igazságszolgáltatás* területén előrelépés történt az igazságügyi reform stratégiájának végrehajtásában. A Bírói és Ügyészi Főtanács összetételéről szóló alkotmánymódosítás elfogadása pozitív lépést jelent. Az igazságügyi miniszter azonban még mindig betölti a Főtanács elnöki tisztét és őt illeti az utolsó szó joga a nyomozások kérdésében. A végrehajtási jogszabályok előkészítésének és elfogadásának folyamata során, szükség lesz tényleges párbeszéd kialakítására valamennyi érdekelttel. Ez hozzájárulhat e reformok európai normáknak megfelelő, átlátható módon történő, és befogadó jellegű végrehajtásához.

Előrelépés történt egy átfogó korrupcióellenes stratégia és cselekvési terv kialakítása terén. A korrupció azonban továbbra is számos területen elterjedt jelenség. Törökországnak ki kell alakítania a vizsgálatok, vádemelések és az ítéletek nyilvántartását.

Az *emberi jogok és a kisebbségek védelmét* illetően némi előrelépés történt, különösen a gyülekezési szabadság, valamint a nők, a gyermekek joga és a kulturális jogok területén. Jelentős erőfeszítésekre van még azonban szükség, különösen a véleménynyilvánítás szabadsága és a vallásszabadság területén.

A *nemzetközi emberi jogi egyezmények betartását* illetően, az emberi jogi intézményeket teljes mértékben összhangba kell hozni az ENSZ-elvekkkel.

Folytatódott a pozitív tendencia a kínzás és a rossz bánásmód megelőzése terén. Az emberi jogok megsértésének néhány nagyobb horderejű esetében bírósági ítéletet hoztak. Továbbra is be lehet számolni arról, hogy a bűnüldöző hatóságok aránytalan erőszakot alkalmaznak, ami aggodalomra ad okot.

A börtönök reformprogramjának végrehajtása folytatódik. Az előzetes letartóztatásban lévő rabok nagy aránya ugyanakkor továbbra is az egyik legjelentősebb probléma. Javítani kell a börtönökben az egészségügyi szolgáltatásokat.

A török jog nem garantálja a *véleménynyilvánítás szabadságát* az emberi jogokról szóló európai egyezménynek és az Emberi Jogok Európai Bírósága ítélkezési gyakorlatának megfelelően. Az újságírók ellen indított ügyek magas száma aggodalomra ad okot. A médiára nehezedő indokolatlan politikai nyomás és a jogi bizonytalanság kihat a sajtószabadság gyakorlására. A honlapok gyakori betiltása aggodalomra ad okot.

A gyülekezési szabadság tekintetében némi előrelépés történt. A tüntetések, amelyek a múltban zavargásokhoz vezettek, mint a Newroz (a kurd újév) megünneplése vagy a május 1-i ünnepek, idén békésen és a hatóságokkal megfelelően egyeztetve zajlottak le. A délkeleti térségben a kurd kérdéshez kapcsolódó néhány tüntetés esetében azonban a biztonsági erők továbbra is túlzott erőszakot alkalmaztak.

Az *egyesülés szabadságára* vonatkozó jogi keret nagyjából megfelel az uniós normáknak. A hatóságok azonban túlzott ellenőrzést gyakorolnak és továbbra is kezdeményezik az LMBT közösségek betiltását.

A *vallásszabadság* terén, a lelkiismereti szabadságot általában továbbra is tiszteletben tartják. Az alapítványokról szóló törvény végrehajtása, bár késésekkel és eljárási problémákkal, tovább folytatódik. A párbeszéd az alevi közösséggel és a nem muzulmán közösségekkel továbbra is folyik, azonban még nem hoztak eredményeket. A kisebbségekhez tartozó vallási közösségek tagjai továbbra is ki vannak téve a szélsőségesek fenyegetéseinek. Az emberi jogokról szóló európai egyezménynek megfelelő jogszabályi keretet kell még kialakítani ahhoz, hogy a nem muzulmán vallási közösségek és az alevi közösség működését – ideértve a papképzést is – ne nehezítsék indokolatlan kötöttségek.

Nagyjából készen áll a *nők jogait* és a nemek közötti egyenlőséget garantáló jogi keret. Ezt a keretet erősítették az alkotmánymódosítással, amely lehetővé teszi a nők számára a pozitív diszkriminációs intézkedések elfogadását. További hosszás erőfeszítésekre van azonban szükség ahhoz, hogy ebből a jogszabályi keretből politikai, szociális és gazdasági valóság legyen. A nők jogainak és a nemek közötti egyenlőség biztosítása továbbra is Törökország előtt álló kulcsfontosságú kihívások. A becsületgyilkosságok, a korai és erőltetett házasságok

és a családon belüli erőszak továbbra is komoly problémát jelentenek. A jogszabályokat az egész országban következetesen végre kell hajtani. További erőfeszítéseket kell hozni az oktatás és a tudatosítás terén a nők jogaira és a nemek közötti egyenlőségre vonatkozóan.

További előrelépés történt a *gyermekek jogainak* kérdésében is. Törökország közelítette a nemzetközi normákhoz a fiatalkorúak büntető igazságszolgáltatásának jogszabályi keretét. A nemek közötti szakadék az alsó fokú oktatásban tovább csökkent, azonban továbbra is fennáll az ország bizonyos részein. Az iskolából kimaradó gyermekek továbbra is aggodalomra adnak okot. További erőfeszítésekre van szükség valamennyi területen, beleértve az oktatást, a gyermekmunkát, az egészségügyet, az igazgatási kapacitást és a koordinációt, valamint a fiatalkorúak büntető igazságszolgáltatása hatékony rendszerének kiépítését az egész országban.

Az alkotmánymódosítások kiszélesítették a *szakszervezeti jogokat* Törökországban, nevezetesen a közszolgálat területén. A jelenlegi jogi keretben korlátozó rendelkezések vannak, amelyek nincsenek összhangban az uniós normákkal és az ILO-egyezményekkel. A szociális partnerek és a kormány közötti konszenzus hiánya akadályt jelent az új jogszabályok elfogadásának útjában.

Törökországnak továbbra is korlátozó hozzáállást tanúsít a *kisebbségek és kulturális jogok tiszteletben tartására és védelmére vonatkozóan*. A nyelvek, a kultúra és az alapvető jogok védelme és teljes mértékű, az európai normákkal összhangban történő tiszteletben tartása még nem valósult meg teljesen. Törökországnak további erőfeszítéseket kell tennie, hogy erősítse a toleranciát és előmozdítsa a kisebbségek társadalmi integrációját.

A kulturális jogok erősítése érdekében tettek néhány pozitív lépést, különösen Törökországnak a töröktől eltérő nyelveken sugárzott műsorokra vonatkozó politikája terén. A kulturális jogok gyakorlását ugyanakkor továbbra is megszorítások nehezítik, különös tekintettel az ilyen nyelveknek a politikai életben, az oktatásban, valamint a közszolgálatokkal való kapcsolattartásban történő használatát illetően.

A *romakérdést* nyíltabban vitatják meg és néhány gondjaikat érintő kérdésben konkrét intézkedések vannak folyamatban. A romák társadalmi integrációját meggyorsító átfogó politika hiánya miatt azonban az utóbbiak még mindig gyakran szembesülnek hátrányos megkülönböztetéssel az oktatáshoz, a lakhatáshoz, az egészségügyi ellátáshoz és a közszolgáltatásokhoz való hozzáférés terén.

A *keleti és délkeleti* országrészt illetően a kormány demokratikus nyitása elmaradt a várakozásoktól, mivel kevés intézkedést ültettek át gyakorlatba. Fontos dolog, hogy a kurd kérdéssel kapcsolatos erőfeszítések a széles körű konzultáció révén tartósan bizonyultak. Szükség van a terror-ellenes jogszabályok módosítására, hogy el lehessen kerülni az alapvető jogok gyakorlásának indokolatlan korlátozását. A nagyszámú meglévő taposóakna továbbra is aggodalomra ad okot. Továbbra is hátra van még a faluórség-rendszer fokozatos megszüntetése.

Június óta volt a PKK terrortámadásokat követett el, amely sok emberéletet követelt. A PKK szerepel az EU terrorista szervezetekről összeállított listáján. Törökország és az EU fokozta a terrorizmus elleni küzdelemről folytatott párbeszédet.

A *házájukon belül lakóhelyüket elhagyni kényszerült személyek* kártalanítása folytatódott. A végrehajtás azonban nem eredményes. A kormánynak még nincs átfogó nemzeti stratégiája e kérdés rendezésére, és fel kell gyorsítania erőfeszítéseit e személyek szükségleteinek

biztosítására. A menekültekkel és a menedékkérőkkel kapcsolatos jogszabályi keret és a kérelmekre vonatkozó eljárásokról szóló körlevelek végrehajtása megerősítésre szorul. Fontos tovább javítani a külföldiek számára fenntartott idegenrendészeti fogdákból uralkodó általános körülményeket.

Ami a **regionális kérdéseket és a nemzetközi kötelezettségeket** illeti, Törökország a *ciprusi kérdés* átfogó rendezése érdekében továbbra is nyilvános támogatásának ad hangot a két közösség vezetője között az ENSZ főtitkárának jószolgálati missziója keretében folytatott tárgyalásokkal kapcsolatban. A Tanács és a Bizottság ismételt felhívásai ellenére azonban Törökország még mindig nem tett eleget az Európai Közösség és tagállamai 2005. szeptember 21-i nyilatkozatában, valamint a Tanács következtetéseiben, beleértve a 2006 decemberi és a 2009 decemberi következtetéseket, meghatározott kötelezettségeinek. Törökország nem tett eleget azon kötelezettségének, hogy teljes körűen, megkülönböztetés-mentes módon végrehajtja a társulási megállapodás kiegészítő jegyzőkönyvét és nem hátrította el az áruk szabad mozgását nehezítő összes akadályt, ideértve az országot Ciprussal összekötő közvetlen szállítási útvonalakra vonatkozó megszorításokat. Nem történt előrelépés a Ciprusi Köztársasággal való bilaterális kapcsolatok rendezése felé.

A *Görögországgal való kapcsolatok* új lendületet kaptak a kétoldalú kapcsolatok javítására. Ez meghozta gyümölcsét a kereskedelem, az oktatás, a közlekedés, az energia, a kultúra és a környezetvédelem területén. A kétoldalú tájékoztató jellegű megbeszélések intenzívebbé váltak. Görögország jelentős számú hivatalos panaszt tett azzal kapcsolatban, hogy Törökország továbbra is megsérti légtérét, ideértve a görög szigetek feletti átrepüléseket is. Görögország szintén panaszt tett felségvizeinek megsértése miatt.

Az EU és Törökország párbeszédet folytatott a *Nyugat-Balkánt* érintő közös érdekű kérdésekről. Törökország számos kezdeményezést tett a térségben, beleértve a Szerbiával és Bosznia-Hercegovinával folytatott háromoldalú megbeszéléseket. Törökország Bulgáriával ápolta kapcsolatait továbbra is kedvező.

A török **gazdaságot** súlyosan érintette a globális pénzügyi válság, azonban hamarosan visszanyerte stabilitását, mivel 2009 második negyedétől kezdődően erőteljes növekedés mutatkozott. Az állami költségvetés és a központi bank sikeresen támogatta az aggregát keresletet, különösen a fiskális és monetáris politika irányvonalának jelentős könnyítésével. A magas növekedési ráták együtt járnak a gyorsan növekvő kereskedelmi és folyó fizetési mérleghiánnyal, a csökkenő, bár a válság előtti szintnél magasabb munkanélküliséggel, valamint növekvő inflációs nyomással. A válsággal kapcsolatos intervenciós intézkedések leépítésére irányuló stratégia az erőteljes, tartós és kiegyensúlyozott növekedésre összpontosít. Befejeződött a költségvetési szabály kialakítása, amely lehetőséget ad arra, hogy idővel jelentősen javuljon a költségvetés teljesítménye. A parlament általi elfogadását azonban elhalasztották. A strukturális reformokban történt előrelépés terén vegyes a kép, azonban az alacsonyabb reálkamatlábak és az erőteljesebb gazdasági alapok teret biztosíthatnak a strukturális reformok felgyorsításának.

A **gazdasági kritériumokat** illetően Törökország működő piacgazdaság. Feltételezhetően képes lesz arra, hogy középtávon megbirkózzon az Unió belüli verseny okozta nyomással és piaci erővel, feltéve hogy folytatja a strukturális reformprogramjának végrehajtását.

A válság nyomán, a gazdaságpolitika lényegi elemeit illetően sikerült a konszenzust megőrizni. A válsággal szembeni intézkedések tompították a gazdasági visszaesés hatásait, bár növelték Törökország költségvetési hiányát és adósságállományát. Az intézkedéseket fokozatosan szüntetik meg. Az ösztönzők időben, célzott módon és jól megalapozott

visszavonása továbbra is kihívást jelent, annak érdekében, hogy maximálisan ki lehessen használni az előző évek költségvetési konszolidációjából és a teljes középtávú költségvetési fenntarthatóságból származó előnyöket és meg lehessen valósítani az erőteljes, tartós és kiegyensúlyozott növekedést. A privatizáció, bár a globális gazdasági környezet miatt lassabb ütemben, de haladt. A pénzügyi ágazat a korábbi reformoknak köszönhetően szilárdnak bizonyult. A befektetések megugrottak és némi korlátozott előrelépés történt az ország humán és tárgyi tőkéjének korszerűsítésben. Törökország képes volt részben diverzifikálni az új piacok felé irányuló kereskedelemét, ezáltal bizonyos mértékig enyhítette a válság hatását. Magas fokon áll az EU-val való kereskedelmi és gazdasági integráció.

A külső egyensúlyhiány és a finanszírozási igény azonban jelentősen nőtt az újra beindult növekedésnek köszönhetően, jóllehet a külső finanszírozáshoz való hozzáférés továbbra is problémamentes. Az inflációs nyomás jelentősen növekedett, főleg az energiaigényből és az élénk gazdasági tevékenységből fakadó nyomás miatt. Előrébb kell haladni a költségvetés átláthatósága, az inflációs célkitűzésre vonatkozó keret megerősítése és a pénzügyi stabilitás megőrzése terén, melyek továbbra is kulcsfontosságú feltételei a fellendülés-visszaesés (boom-bust) forgatókönyv kockázatainak minimálisra csökkentésének. A munkanélküliségi ráta továbbra is magasabb a válság előtti szintnél és várhatóan az elkövetkező években is magas marad a demográfiai tényezők miatt. az új munkahelyek teremtéséhez alacsony a kapacitás, ami egyértelműen összefügg a munkaerő-piaci kereslet és kínálat összehangolásának hiányával, valamint a munkaerőpiac túlszabályozásával. A piacról való kilépés akadályokba ütközik és viszonylag nehézkesek a csőd eljárások. A válság tovább bonyolította a kkv-k számára a finanszírozáshoz való hozzáférést. A jogi környezet, és különösen a bírósági eljárások továbbra is gyakorlati kihívásokat jelentenek, és akadályozzák a hatékonyabb üzleti környezet kialakítását. Az üzleti klíma javulását nem segíti elő a jelenlegi termékpiaci szabályozás, és az, hogy továbbra sem átlátható az állami támogatások elosztása. Az informális gazdaság továbbra is jelentős kihívásnak számít.

Törökország továbbfejlesztette a **tagsággal kapcsolatos kötelezettségek teljesítésére irányuló képességét**. A legtöbb területen előrelépés történt, bár ez időnként egyenetlen volt. Bizonyos területeken – például az áruk szabad mozgása, a szellemi tulajdonjogok, az antitröszt politika, az energiaügy, a vállalkozás- és iparpolitika, a fogyasztóvédelem, a statisztika, a transzeurópai hálózatok, valamint a tudomány és kutatás – különösen jól halad a közelítés. Folytatni kell a jogszabályok közelítését az olyan területeken, mint például a környezetvédelem, a társasági jog, a közbeszerzés, a letelepedés szabadsága és a szolgáltatásnyújtás szabadsága terén. Ami a vámuniót illeti, be kell fejezni a jogszabályok közelítését. Számos, a kereskedelmet tartósan zavaró tényező még mindig megoldatlan, mint a megfelelőségértékelés ellenőrzése, az import és export engedélyezési követelmények, a szellemi tulajdonhoz fűződő jogok hatékony érvényesítése, az új gyógyszerkészítmények bejegyzésének követelményei, valamint a hátrányos adóügyi megkülönböztetés. Kulcsfontosságú, hogy Törökország teljes mértékben tartsa tiszteletben a vámunió keretében vállalt kötelezettségeit és távolítsa el a nagy számú, a szabad forgalomban lévő uniós termékek útjában álló akadályt. A területek többségén elengedhetetlen, hogy Törökország fejlessze az uniós vívmányoknak való megfelelést szolgáló igazgatási kapacitását.

Az áruk szabad mozgása tekintetében viszonylag előrehaladott állapotban van a jogszabályok közelítése, azonban csak kismértékű előrelépésről lehet beszámolni. A kereskedelem útjában álló technikai akadályok továbbra is fennállnak és gátolják az áruk szabad mozgását, sőt új akadályokkal egészítették ki azokat. Kismértékű előrelépés történt a *munkavállalók szabad mozgásának* kérdésében, ahol továbbra is kezdeti szakaszban jár a jogszabályok közelítése. A *letelepedéshez való jog*, valamint a szolgáltatásnyújtás szabadsága terén gyerekcipőben jár a

jogszabályok közelítése. Csupán nagyon kismértékű előrelépésről lehet beszámolni a szakmai képesítések kölcsönös elismerése terén. A szolgáltatások és a letelepedés szabadsága területén nem történt előrelépés. A *tőke szabad mozgását illetően* haladás történt, különösen a pénzmosás elleni küzdelemmel kapcsolatos jogszabályoknak az uniós vívmányokhoz történő közelítésében. A terrorizmus finanszírozása elleni jogszabályi keret még mindig hiányos. Törökország nem tett előrelépést a tőkemozgások és kifizetések vagy fizetési rendszerek területén.

Némi előrelépés jelenthető a *közbeszerzés* területén, különös tekintettel az intézményi felépítés és az igazgatási kapacitásra. Jogharmonizációs stratégia elfogadására van szükség és Törökországnak tovább kell közelítenie jogszabályait különösen a közműveket, a koncessziókat, valamint köz- és a magánszféra közötti partnerségeket illetően. A *társasági jog* területén kismértékű előrelépésről lehet beszámolni. Az új kereskedelemjogi törvénykönyvet nem fogadták el. Az igazgatási kapacitásokat tovább kell erősíteni és még mindig nem hozták létre az audit jogi és intézményi keretét. A *szellemi tulajdonjogok* területén viszonylag előrehaladt a jogszabályok közelítése. Törökország egyetértése, hogy létrehozza a szellemi tulajdonjogokról szóló párbeszéd fórumát a Bizottsággal, a csatlakozási tárgyalások kulcsfontosságú elemére reagál. A szellemi tulajdonjogokról szóló jogszabályok, beleértve a visszatartó erejű büntetőjogi szankciókat, szükségesek, azonban továbbra is függőben vannak. Javítani kell a szellemi tulajdonjogokra vonatkozó koordinációt és együttműködést.

A *versenypolitikát* illetően magas szinten áll az antitröszt jogszabályok közelítése. Törökország hatékonyan érvényesíti a versenyszabályokat. Az állami támogatások területén fontos lépést jelent az állami támogatásokról szóló törvény elfogadása a támogatásokat ellenőrző hatóság felállításával. Most az a feladat, hogy az ellenőrző hatóság minél hamarabb működőképes legyen.

Némi előrelépés történt a *pénzügyi szolgáltatások* területén, mivel a felügyeleti hatóságok további felügyeleti intézkedéseket vezettek be. Általánosságban Törökországban továbbra is részleges az uniós vívmányokhoz való közelítés. Az *információs társadalmat és a médiát* illetően az elektronikus hírközlés és információs technológiák területén a távközlési szabályozó hatóság jelentős munkát végzett a szabályozások végrehajtását tekintve. Az audiovizuális politika területén némi előrelépésről lehet beszámolni. A piaci fejlődés útjában számos akadály azonban továbbra is fennáll. Az elektronikus hírközlésre, információs társadalommal összefüggő szolgáltatásokra és az audiovizuális politikára vonatkozó jogszabályok további kiigazításra szorulnak.

A *mezőgazdaság és vidékfejlesztés* terén korlátozott előrelépés történt. Az agrártámogatási politikákat csak kismértékben közelítették a közös agrárpolitikához (KAP). Megtörténtek az első lépések egy integrált igazgatási és ellenőrzési rendszer kifejlesztésére. Törökország azonban nem teljesen számolta fel a szarvasmarhából készült termékek kereskedelmének útjában álló akadályokat. Az IPARD-struktúrák akkreditációs menetrendjében mutatkozó késedelem szintén hiányosságot jelent. További előrelépés szükséges az agrárstatisztikák, a mezőgazdasági számviteli információs hálózat, a minőségpolitika és a biogazdálkodás terén. Előrelépés történt az *élelmiszer-biztonsági, az állat- és növény-egészségügyi politika* területén, különösen a kulcsfontosságú keretszabályok elfogadásával. A jogszabályok közelítésére irányuló új stratégiának meg kellene könnyíteni a vonatkozó uniós vívmányok átültetését és végrehajtását. A *halászat* területén némi előrelépés történt az erőforrások kezelése és a flottaigazgatás, a felügyelet és ellenőrzés, valamint a nemzetközi megállapodások végrehajtása tekintetében. További előrelépés szükséges a jogszabályok közelítése, az

igazgatási struktúrák és a piacpolitika, a strukturális intézkedések és az állami támogatások terén.

Némi előrelépés történt a *közlekedési ágazat* jogszabályainak közelítése területén. A jogszabályok további közelítése szükséges különösen a légiközlekedési és tengeri és közúti ágazatban. Nem történt előrelépés a vasúti piacnyitás és a vasútbiztonság területén. A légi közlekedés biztonságát továbbra is súlyosan veszélyezteti, hogy nincs kommunikáció a Törökországban és a Ciprusi Köztársaságban működő légiforgalmi irányító központok között. A tengeri ágazatban nem történt előrelépés Törökországnak a nemzetközi egyezményekhez való csatlakozása terén. Az igazgatási és végrehajtási kapacitás még mindig korlátozott.

Az *energiaágazatban* jól halad a jogszabályok közelítése a villamos energia, megújuló energia és energiahatékonyság, valamint az energiaellátás biztonsága terén. További erőfeszítésekre van szükség a földgáz, az atomenergia, a nukleáris biztonság, a sugárzásvédelem és az állami támogatások terén.

Az *adózást* illetően némi előrelépés történt a jogszabályok közelítésében, különösen a dohánytermékekre vonatkozó diszkriminációs gyakorlatok megszüntetése felé. A szesz italokra kivetett jövedéki adó azonban ellentmond a Bizottsággal egyeztetett cselekvési tervnek, amely kulcsfontosságú követelmény a további előrelépéshez a csatlakozási tárgyalásokon. Tovább folytatódtak az adóhatóságok megerősítésére, az informális gazdaság elleni küzdelemre és az önkéntes jogkövetés növelésére irányuló erőfeszítések. Alig lehet előrelépésről beszámolni a közvetlen és a közvetett adózás terén.

A *gazdasági és monetáris politika* terén jól halad az előkészítés. Erőfeszítésekre van szükség a jogszabályok további közelítéséhez. Ez különösen a központi bank teljes körű függetlenségét, valamint az állami szektor pénzügyi intézményekhez való kiváltságos hozzáféréseinek tilalmát érinti.

Érdemi előrelépésről lehet beszámolni a *statisztika* területén, ahol a jogszabályok közelítésének szintje általában jó. A TurkStat javította a statisztikai rendszer koordinációját. Jól haladt a jogszabályok közelítése a cégnyilvántartás és az ágazati statisztikák területén. A jogszabályok további közelítése szükséges a nemzeti számlák és a mezőgazdasági statisztikák területén.

Törökország némi előrelépést tett a jogszabályoknak az uniós vívmányokhoz történő közelítésére vonatkozóan a *szociálpolitika és a foglalkoztatás* területén. Az alkotmánymódosítás csomagja jelentős javulást hoz a szociális párbeszéd területén a közszférában és megteremti a feltételeket a nők, gyermekek, időskorúak és fogyatékosok pozitív diszkriminációja számára. Összességében azonban a jogszabályok közelítése továbbra is korlátozott mértékű, az igazgatási kapacitás megerősítésre szorul. Még függőben van az a reform, amely a szakszervezeti jogoknak az uniós normáknak és az ILO-egyezményeknek megfelelő megóvására irányul. Számos aggályra ad okot a be nem jelentett munkavégzés, a nők alacsony foglalkoztatási rátája, az egészségüggyel és biztonsággal kapcsolatos jogszabályok végrehajtása. Szintén hiányzik a szegénység elleni küzdelemmel foglalkozó általános politikai keret.

További előrelépés történt a *vállalkozás- és iparpolitika* területén, ahol a jogszabályok közelítésének szintje megfelelő. Ez az előrelépés összefügg az iparstratégiával és cselekvési tervvel, valamint azzal, hogy szélesebb körben állnak rendelkezésre a vállalkozás- és iparpolitika eszközei és elfogadták az ágazati stratégiákat és menetrendeket. Kismértékű

javulásról lehet beszámolni az üzleti környezet terén és folytatódnak a nyomon követéssel és értékeléssel kapcsolatos erőfeszítések.

A *transzeurópai hálózatok* területén előrelépés történt. Törökország a jövőbeli transz-európai hálózatokról szóló tárgyalások előrehaladott szakaszába ért. Némi előrelépésről lehet beszámolni az energiahálózatok terén.

Némi, bár egyenetlen fejlődésről számolhatunk be a *regionális politika és a strukturális eszközök koordinációja* tekintetében. Különösen az IPA III. és IV. alkotóelemének végrehajtásához szükséges jogi és intézményi keretet véglegesítették. Javult a szubnacionális szereplők bevonása a csővezeték projektek előkészületeibe. Nemzeti szinten továbbra is szükség van az előcsatlakozási alapok végrehajtásában érintett intézmények igazgatási kapacitásainak javítására az alapok hatékonyabb felhasználása, valamint Törökországnak a strukturális alapok felhasználására való felkészítése érdekében.

Összességében előrelépés történt az *igazságszolgáltatás* területén. A Bírói és Ügyészi Főtanács összetételéről szóló alkotmánymódosítás elfogadása pozitív lépést jelent. Ez ugyanúgy igaz a katonai bíróságok hatáskörének korlátozására. A jogszabályok előkészítésének és elfogadásának folyamata során, szükség lesz tényleges párbeszéd kialakítására valamennyi érdekelttel és a széles értelemben vett civil társadalommal. Kulcsfontosságú lesz e reformoknak az európai normáknak megfelelő végrehajtása. A *korruptióellenes* küzdelemre tekintettel, előrelépés történt az átfogó korruptióellenes stratégia és cselekvési terv terén. A végrehajtás felügyeletéért és ellenőrzéséért felelős testület létrehozásában szintén előrelépés történt. Hatékony végrehajtásra van azonban szükség és Törökországnak több eredményt kell felmutatnia a vizsgálatok, vádemelések és az ítéletek terén.

Némi, bár egyenetlen fejlődésről számolhatunk be a *szabadság, a biztonság és a jog érvényesülése* területén. Jelentős előrelépés történt az EU és Törökország közötti visszafogadási megállapodásról szóló a tárgyalások lezárása felé. Egyértelmű intézményi szabályokra és elegendő forrásra van szükség a migráció és a menekültügy terén. A kábítószer és a vámügyi együttműködés területén történt némi előrelépés. Kismértékű előrelépésről lehet beszámolni a külső határok és Schengen, valamint a szervezett bűnözés és terrorizmus területén. Némi előrelépés történt a vízümpolitika területén. Nem történt előrelépés a büntetőügyekben folytatott igazságügyi együttműködés területén. Összességében kulcsfontosságú a jogszabálytervezet elfogadása és az aláírt nemzetközi megállapodások megerősítése.

Törökország jól felkészült a *tudomány és kutatás* területén és érdemi előrelépést tett az Európai Kutatási Térséghez történő integrációja felé. Összességében erősödik Törökország részvétele és sikeres a keretprogramokban. További erőfeszítésekre van szükség e sikerek fenntartásához a 7. Kutatási és Technológiafejlesztési Keretprogram időszakában (FP7).

Némi haladás történt az *oktatás és kultúra*, különösen az *oktatás* területén. Növekedett az iskolai beiratkozások száma, csekély javulással a nemekre vonatkozóan és Törökország tovább javította eredményeit az uniós közös referenciaértékkel szemben. Némi eredményről lehet beszámolni a kultúra területén, azonban nem volt előrelépés a jogszabályok közelítésében.

A *környezetvédelmet* illetően előrelépés történt a jogszabályok további közelítése tekintetében. Törökország jól haladt a hulladékgazdálkodás területén ahol azonban kismértékű előrelépésről lehet beszámolni a horizontális jogszabályokra, a levegő és víz minőségére, az

ipari szennyezésre, a vegyianyagokra és az igazgatási kapacitásra vonatkozóan Törökország csak nagyon kismértékű előrelépést tett az éghajlatváltozás, és nem történt előrelépés a természetvédelem területén. Törökország előrelépést tett az igazgatási kapacitás terén azzal, hogy kialakította a koordinációs mechanizmusokat. A beruházásokat növelni kell.

Némi előrelépés történt a jogszabályok uniós vívmányokhoz való közelítésében a *fogyasztó- és az egészségvédelem* területén. Az igazgatási kapacitásokat ugyanakkor erősíteni kell. A fogyasztóvédelem tekintetében több erőfeszítésre van szükség, erősíteni kell a fogyasztói mozgalmat, megfelelően érvényre kell juttatni a védelmet. Az érdekelték közötti koordináció és együttműködés továbbra is gyenge. Erdemi előrelépés történt a jogszabályok közelítésének szintjét tekintve a közegészségügy területén. Az érvényesítés azonban továbbra sem kielégítő.

A *vámügyeket* tekintve, a jogszabályok közelítése magas szintű mind a jogszabályokra mind az igazgatási kapacitás tekintetében. A belépési pontokon üzemelő vámmentes boltok és az EU-ban szabad forgalomban lévő termékeket behozó importőröket érintő azon követelmények, hogy a vámkezelés előtt szolgáltatassanak információt a származásról, ellentmondanak az uniós vívmányoknak. A szabad területekről, felügyeletről és vámkontingensekről szóló jogszabályokat még közelíteni kell. További erőfeszítések szükségesek a kockázatalapú kontrollmechanizmusok és egyszerűsített eljárások javítására annak érdekében, hogy megkönnyítsék a jogszerű kereskedelmet és csökkentsék a fizikai ellenőrzéseket. A szellemi tulajdonjogok hatékony érvényesítésére és a hamisított áruk elleni küzdelem érdekében tett kötelezettségvállalást tiszteletben kell tartani.

Törökország a jogszabályok magas szintű közelítését valósította meg a *külkapcsolatok* területén. További erőfeszítésekre van szükség sok területen, különösen az általános preferenciarendszer területén, tekintettel annak földrajzi lefedettségére.

Törökország folytatta az EU *közös kül- és biztonságpolitikájához* való igazodását. Törökország párbeszédre és konzultációra törekedett az EU-val külpolitikai kérdésekben. Nem igazodott az EU álláspontjához az ENSZ Biztonsági Tanácsában az Irán elleni kiegészítő szankciókkal kapcsolatban. Törökország erőfeszítéseket tett, hogy tovább javítsa kapcsolatait az olyan szomszédos országokkal, mint Irak, beleértve a kurd regionális kormányt, valamint Szíriával. Az Izraellel fenntartott kapcsolatok jelentősen megromlottak a gázai flottilla elleni támadást követően. Az Örményországgal a kapcsolatok normalizálása érdekében aláírt jegyzőkönyveket még nem erősítették meg.

Törökország jelentősen hozzájárul a közös biztonság- és védelempolitikához, és jobban részt kíván venni annak tevékenységeiben. Az EU-NATO együttműködés kérdése, amelyben a „Berlin plusz rendelkezéseken” túl minden EU tagállam szerepel, továbbra is megoldásra vár. A Wassenaari Egyezményben való tagsággal kapcsolatban Törökország nem igazodik az EU álláspontjához.

Korlátozott előrelépést jelenthetünk a *pénzügyi ellenőrzés* területén, ahol viszonylag előrehaladott a jogszabályok közelítése. Az államháztartás igazgatásáról és ellenőrzéséről szóló törvényt végrehajtási jogszabályai elkészültek, miközben a államháztartás belső pénzügyi kontrollrendszeréről szóló stratégiai dokumentum és cselekvési terv felülvizsgálatra szorul. Még nem fogadták el a török számvetősékről szóló törvényt, amely összehangolja majd a külső ellenőrzéseket a vonatkozó nemzetközi normákkal. A török csalás elleni együttműködésért felelős szolgálat (AFCOS) még nem fejlődött működőképes hálózat szintjére. Állandó struktúrák kialakítására van szükség a Bizottsággal való kapcsolattartásra az euro pénzhamisítás elleni védelme érdekében. A *pénzügyi és költségvetési rendelkezések*

területén Törökország jól haladt az uniós vívmányok alapelveihez és intézményeihez való illeszkedés tekintetében, bár a saját forrásokról szóló vívmányok területén a felkészültség még kezdeti szakaszban van.

Izland

Az Izland által elért haladásról szóló első jelentés megerősíti a Bizottság 2010. februári véleményét, miszerint Izland teljesíti a politikai kritériumokat. Izland működő demokrácia, mely erős intézményekkel és a képviseleti demokrácia mélyen gyökerező hagyományaival rendelkezik. Az ország igazságszolgáltatási rendszere jól megalapozott, és a bírói kar színvonalas. Az emberi jogok és a kisebbségek védelme tekintetében Izland folyamatosan biztosítja az alapvető jogok védelmét, és magas szintű együttműködést folytat az emberi jogok védelmét szolgáló nemzetközi mechanizmusokkal.

A vélemény azonban számos hiányosságot is feltárt. A jelentés megerősíti, hogy Izland intézkedéseket tett ezek kezelésére.

Ami a **politikai kritériumokat** illeti, a koalíciós kormány stabil maradt a jelentési időszak során annak ellenére, hogy a gazdasági helyzet nehéz volt, az izlandi politikai erők és a népesség körében pedig eltérő nézetek alakultak ki az ország EU-csatlakozásának kilátásait illetően. A csatlakozási folyamat támogatottsága azonban nőtt a jelentési időszak vége felé, és a többség támogatja a csatlakozási tárgyalások folytatását.

Történt némi előrelépés az izlandi bankrendszer összeomlásáért felelős szereplők azonosítása, valamint az összeomlás politikai és igazgatási következményeinek kezelése terén. Ez határozottan bizonyítja, hogy az izlandi demokratikus intézmények jól működnek. A független különleges vizsgálóbizottság 2010 áprilisában közzétett jelentése számos ajánlást fogalmazott meg a pénzügyi rendszer stabilizálásáról és felügyeletének fokozásáról. Ezzel párhuzamosan a különleges ügyész hivatala a pénzügyi válságot követően továbbra is számos vizsgálatot folytatott.

Jó haladás történt az összeférhetetlenséggel és a politikai pártok finanszírozásával kapcsolatos jogszabályi keret további javítása érdekében. Módosították az igazságszolgáltatási törvényben a bírák kinevezésére vonatkozó szabályokat azzal a céllal, hogy tovább erősítsék a *bírói kar* függetlenségét. Folyamatban van a különleges vizsgálóbizottság ajánlásainak, a módosított összeférhetetlenségi keretnek, valamint a bírói kinevezések felülvizsgált eljárásának végrehajtása. Ezen intézkedések hatása későbbi szakaszban kerül majd felülvizsgálatra.

Továbbra is jól működött mind a *kormány*, mind a *parlament*. A kormány lépéseket tett a *közigazgatás* további erősítésére. A csatlakozási folyamat koordinációjával foglalkozó tárgyalóbizottságok zökkenőmentesen működnek.

Megerősítésre vár még az Európa Tanács Nemzeti Kisebbségek Védelméről szóló Keretegyezménye.

Izland **gazdasága** mély és hosszan tartó visszaesést él át, és még az enyhe fellendülésre is csak bizonytalan kilátások vannak. Nőtt a munkanélküliség, és a közpénzügyek jelentősen romlottak, ami magasabb költségvetési hiánnyal és a már egyébként is magas szintű államadósság jelentős növekedésével járt. Másrészt azonban az infláció fokozatosan és kitaróan csökkent. Az óvatos makrogazdasági politikai eszközök az árfolyam stabilizálására és a költségvetési konszolidációra koncentrálnak. A még mindig diszfunkcionális pénzügyi

szektor és a magánszektor széles körben tapasztalható egyensúlyhiányos mérlege, valamint a nagyon magas külső adósság jelentik a legfontosabb kihívásokat. Az IMF program jól haladt.

A **gazdasági kritériumokat** illetően Izland működő piacgazdaságnak tekinthető. A pénzügyi szektor gyengeségei és a tőkemozgásokra vonatkozó korlátozások azonban még mindig gátolják az erőforrások hatékony elosztását. Izland középtávon visszanyerheti képességét arra, hogy megbirkózzon az egységes piacon belüli versenynyomással és piaci erőkkel, feltéve, hogy megfelelő makrogazdasági politikával és strukturális reformokkal folytatja jelenlegi strukturális gyengeségeinek kezelését.

A szakpolitikai válaszok nagy vonalakban megfelelőek voltak, és hozzájárultak a magasabb fokú makrogazdasági stabilitás visszaállításához, azonban továbbra is bizonytalan, hogy sikerül-e gyorsan visszaállítani a gazdasági növekedést. Folytatódott a költségvetési konszolidáció; elkezdett csökkenni a költségvetési hiány, az államadósság szerkezetét pedig átalakították azzal a céllal, hogy javuljon az adósság profilja és csökkenjen az árfolyamkockázat. Csökkent az infláció, és fokozatosan csökkentették az irányadó kamatlábakat. A magasabb külkereskedelmi többlet következtében enyhén felértékelődött a hazai valuta. Növekedtek a devizatartalékok, bár nagy mértékben a hivatalos külső finanszírozásnak köszönhetően. Rugalmas maradt a munkaerőpiac, és a részvételi arányok is viszonylag magasak. Az ország alapvető infrastruktúrája jó, bőséges természeti erőforrásokkal és jól képzett lakossággal rendelkezik.

A gazdaság azonban még mindig a pénzügyi összeomlás hatásaival küzd. Az államháztartás továbbra is azzal a kihívással szembesül, hogy komoly kiadáscsökkentéseket hajtson végre, és a pénzügyi szektor összeomlásához kapcsolódó feltételes kötelezettséget teljesítsen, miközben a bruttó államadósság szintje már majdnem a GDP 90%-ánál jár. A reáljövedelmek kiigazítása ellenére jelentősen nőtt a munkanélküliség. A bankszektor szerkezeti átalakítása haladt, de a bankokat még mindig sújtja az eszközök rossz minősége, ami aláássa a gazdaságfinanszírozási képességüket. A magánszektor széles körű mérleg-egyensúlytalanságai a pénzügyi stabilitást fenyegetik. A deviza alapú kölcsönök Legfelsőbb Bíróság általi illegálisnak nyilvánítása bizonytalanságot eredményezett, különösen a vállalati szektor kölcsöneinek kezelésével kapcsolatban. Ez tovább ronthatja a hazai bankok pénzügyi helyzetét, mivel a hitelfelvevők helyett nekik kellene viselni a pótlólagos költségeket. Lassan haladt a vállalati szektor adósság-átütemezésének folyamata, az adósságállomány pedig korlátozza az új beruházásokat, visszatartva a fellendülést. A nagy infrastrukturális projektekbe történő beruházások még mindig felülvizsgálat alatt állnak a politikai viták és a finanszírozás hiánya miatt. Az üzleti környezetet továbbra is rontja a tőkemozgás ellenőrzése, a viszonylag magas kamatlábak és a finanszírozáshoz való nehéz hozzáférés, különösen a kkv-k számára.

Ebben a haladásról szóló első jelentésben Izland **tagsággal járó kötelezettségek teljesítésére vonatkozó képességét** az Európai Gazdasági Térségben (EGT) való részvétele alapján és az EGT keretében biztosított mentességeket figyelembe véve értékelték. Az uniós vívmányok előírásainak teljesítésére való felkészülés általános szintje továbbra is jó, különösen Izland Európai Gazdasági Térségben való részvételének köszönhetően.

A Icesave-vel kapcsolatos vita továbbra is megoldatlan. Az Egyesült Királyság és Hollandia kormányai által saját állampolgáraiknak az Icesave-nél vezetett megtakarítási számláik kompenzációjaként biztosított kölcsönökre vonatkozó izlandi állami garanciát engedélyező törvényt elutasította a 2010. márciusi népszavazás. Az EFTA Felügyeleti Hatóság 2010 májusában felszólító levelet küldött az izlandi kormánynak, amellyel megtette az Izland elleni

jogsértési eljárás első lépését, mivel érvelése szerint Izland a betétbiztosítási rendszerekről szóló irányelvet megsértve járt el, amikor az Icesave holland és egyesült királyságbeli fiókjai betéteseinek nem biztosított minimális biztosítási szintet. Az Európai Bizottság egyetért az EFTA Felügyeleti Hatóság jogi elemzésével. A három kormány képviselői közötti tárgyalási erőfeszítések eddig nem vezettek eredményre.

A tagsággal járó kötelezettségek középtávon való felvállalására való felkészülés folytatódott az EGT-megállapodás által részben fedett területeken, és az EGT-megállapodás hatálya alá nem tartozó fejezetekben egyaránt. Izland jogszabályai továbbra is nagy mértékben összhangban állnak az uniós vívmányokkal és jelentős részben alkalmazzák azokat az EGT-megállapodás hatálya alá tartozó olyan területeken, mint például az áruk szabad mozgása, a munkavállalók szabad mozgása, a letelepedés joga és a szolgáltatásnyújtás szabadsága, a tőke szabad mozgása, a közbeszerzés, a társasági jog, a szellemi tulajdonjogok, a versenypolitika, a pénzügyi szolgáltatások, valamint az információs társadalom és a média.

Folytatni kell még azonban – különösen az EGT-megállapodás hatálya alá nem tartozó területeken – az uniós vívmányokhoz való további közelítésre irányuló erőfeszítéseket, valamint az összehangolt jogszabályok végrehajtását és érvényesítését. Meg kell azt is jegyezni, hogy a következő területeken valószínűleg kihívások jelentkeznek majd a csatlakozási folyamat során: pénzügyi szolgáltatások, mezőgazdaság és vidékfejlesztés, halászat, a tőke szabad mozgása, valamint a környezetvédelem.

A kormányoknak a gazdasági és pénzügyi válság okozta kiesések kezelésére irányuló erőfeszítései jelentős költségvetési megszorításokhoz vezettek. Figyelmet kell fordítani annak biztosítására, hogy megfelelő rendelkezésre álló erőforrások maradjanak az uniós csatlakozási folyamattal kapcsolatosan szükséges előkészületekhez.

Az *áruk szabad mozgása* terén Izland jogszabályai továbbra is nagy mértékű összhangban állnak az uniós vívmányokkal. Néhány elem azonban hiányzik még a horizontális intézkedések és a termékekre vonatkozó régi megközelítésű jogszabályokat illetően.

A *munkavállalók szabad mozgása* területén kielégítő szintű jogközelítést sikerült elérni. A szociális biztonsági rendszerek koordinációjának előkészítését még be kell fejezni. A *letelepedési joggal és a szolgáltatásnyújtás szabadságával* kapcsolatos jogszabályok nagy mértékben összhangban állnak az uniós vívmányokkal; kivételt képez ez alól a szolgáltatási és a postai szolgáltatásokról szóló irányelv.

Izland néhány kivétellel alkalmazza a *tőke szabad mozgásáról* szóló uniós vívmányokat. Az IMF-fel szoros együttműködésben az izlandi hatóságok vállalták, hogy fokozatosan lebontják a tőkemozgásokra és kifizetésekre vonatkozó megszorításokat. Ennek ellenére közben 2011 augusztusáig meghosszabbították a tőkeáramlásra vonatkozó korlátozásokat; valamint csökkentették az utazási célra vásárolható valuta maximális összegét. Még mindig jelentős és tartós erőfeszítésekre van szükség a tőkemozgásokra vonatkozó, érvényben lévő korlátozások, köztük a halászatba történő külföldi beruházásokra vonatkozók lebontásához.

Izland végrehajtotta a *közbeszerzésekre* vonatkozó uniós vívmányok nagy részét, és a jogközelítés általános szintje nagyon jó. Ugyanakkor tovább kell még erősíteni az igazgatási kapacitásokat ahhoz, hogy biztosítható legyen a közbeszerzési politikák megfelelő végrehajtása.

Jó előrelépés történt a *társasági jog* terén. A számviteli standardokkal azonban még nem sikerült teljes megfelelést elérni. Izland jogszabályai továbbra is nagyrészt összhangban állnak

az uniós vívmányokkal a *szellemi tulajdonjogok* területén, de átfogó érvényesítési politikára van még szükség.

Izland magas szintet ért el a *versenypolitikai* uniós vívmányokkal való jogközelítésben, és rendelkezésre állnak a vonatkozó igazgatási struktúrák. A pénzügyi válságra adott válaszként meghozott állami támogatási intézkedéseket még értékelni kell.

A *pénzügyi szolgáltatásokról* szóló uniós vívmányok teljes végrehajtása, valamint a megerősített felügyeleti keret biztosítása még várat magára. Néhány kulcsfontosságú területen nem teljes még a végrehajtás, többet közt a biztosítási és értékpapírpiacokon.

Az *információs társadalom és a média* terén Izland már nagyfokú jogközelítést ért el, és az uniós vívmányok jelentős részét már alkalmazza. Végrehajtásra várnak még azonban a távközlési reform rendelkezései, az audiovizuális médiaszolgáltatásokról szóló irányelv, valamint a nemrég elfogadott európai digitális menetrendből következő szakpolitikák.

A *mezőgazdaság és a vidékfejlesztés* terén nem kezdődtek még meg az előkészületek. Megoldásra vár még a közigazgatás terén várható változások kezeléséhez szükséges struktúrák kialakítása, különösen az EU-kompatibilis kifizető ügynökség és az integrált igazgatási és ellenőrzési rendszer létrehozása.

Némi előrelépés történt – különösen az általános élelmiszerbiztonságról szóló jogszabályok átültetését illetően – az *élelmiszerbiztonsági, az állat- és növény-egészségügyi politika* területén. Erőfeszítésekre van még azonban szükség az igazgatási és laboratóriumi kapacitások erősítéséhez. Lényeges eltérések mutatkoznak még az uniós rendszertől a higiéniai csomag, a növényvédő termékek, az új élelmiszerek és a géntechnológiával módosított élelmiszerek tekintetében.

Nem történtek új fejlemények az EU közös *halászati* politikájához való közelítés terén. Különös figyelmet kell fordítani a belső piaci vívmányokra a letelepedés joga, a szolgáltatásnyújtás szabadsága, valamint a tőke szabad mozgása tekintetében a halászati termelő és feldolgozó ágazatokban, ahol a jelenleg érvényes korlátozások nem állnak összhangban az uniós vívmányokkal. A közösségi támogatási intézkedések végrehajtására és ellenőrzésére szolgáló mechanizmusokat létre kell még hozni.

A *közlekedés* tekintetében továbbra is érvényesek a légi és tengeri közlekedésbe történő külföldi beruházásokra vonatkozó korlátozások. Az *energia* terén Izland nagyfokú jogközelítést ért el, és az uniós vívmányok jelentős részét már alkalmazza. Szerény mértékben haladt a kőolajkészletekkel, a szabályozó hatóság függetlenségével és az energiahatékonysággal kapcsolatos területek jogszabályainak közelítése az uniós vívmányokhoz.

Az *adózás* területén semmilyen jogszabály-alkotási fejlemény nem történt. Izland máris megfelelő szintű igazgatási kapacitásokkal rendelkezik. Mindazonáltal az összekötő hivatalok és az informatikai rendszerek közötti kölcsönös átjárhatóság még kialakításra vár.

Izland máris nagymértékben megfelel a *gazdasági és monetáris politika* uniós vívmányainak. Számos hiányosság van még azonban, különösen a központi bank teljes mértékű függetlenségével és az állami szektor monetáris finanszírozásának tilalmával kapcsolatban.

A *statisztikát* illetően javítani kell a statisztikai adatok uniós módszerekkel összhangban álló rendelkezésre állását, különös tekintettel az üzleti, makrogazdasági és mezőgazdasági statisztikákra. A legfontosabb tervezett statisztikai műveletek, mint például a mezőgazdasági üzemszerkezeti felmérés, valamint a nép- és lakásszámlálás végrehajtása nem biztosított, mivel tovább csökkentették az emberi és pénzügyi erőforrásokat.

Izland már végrehajtja a *szociálpolitikához és a foglalkoztatáshoz* kapcsolódó uniós vívmányok lényeges részeit. Az átfogó foglalkoztatási stratégia azonban még kidolgozásra vár.

A nehéz gazdasági helyzet ellenére jól haladnak az előkészületek a *vállalkozás- és iparpolitika* terén. A kkv-k finanszírozáshoz jutásának megkönnyítése fontos kérdés. A *transzeurópai hálózatok* területén magas fokú összhang valósult meg az uniós normákkal.

A *regionális politika és a strukturális eszközök koordinációja* tekintetében Izland korai szakaszban tart a kohéziós politika eszközei végrehajtásának előkészítését illetően. Megfelelő szükségletelemzést kell még végrehajtani, ide értve a kohéziós politika végrehajtásáért felelős intézmények azonosítását is.

Izland *igazságszolgáltatása* magas színvonalú, és Izland az *alapvető jogok* magas szintű védelmét biztosítja. Izland tett már bizonyos intézkedéseket a 2010. februári véleményben azonosított hiányosságok kezelésére, különös tekintettel a bírói kinevezések eljárására és az összeférhetetlenségre. Ezen ajánlások végrehajtását azonban még értékelni kell. Az állampolgári jogokról és az adatvédelemről szóló jogszabályok nem állnak még összhangban az uniós vívmányokkal.

Izland alkalmazza a schengeni megállapodást, jó közelítési szintet ért el az uniós vívmányokkal a *jogérvényesülés, a szabadság, a biztonság* területén. Néhány terület jogszabályait még teljes összhangba kell hozni az uniós vívmányokkal, a vonatkozó nemzetközi eszközöket pedig alá kell írni vagy meg kell erősíteni.

Izland jól halad az uniós csatlakozás és az *Európai Kutatási Térségbe* való integráció felé. Az *oktatás és a kultúra* terén magas szintű az összhang az uniós normákkal. Izland továbbra is aktívan részt vett a nyitott koordinációs módszerben az oktatás terén, valamint a közösségi programokban, többek közt az Egész életen át tartó tanulás, a Fiatalok lendületben és az Erasmus Mundus programban.

Az izlandi *környezetvédelmi politika* nagy mértékben megfelel az uniós vívmányoknak az EGT-megállapodás miatt, a levegőtisztaság és a fenntartható fejlődés terén pedig további haladásról lehet beszámolni. Azonban továbbra is megvalósításra vár még az éghajlatváltozással és a természetvédelemmel kapcsolatos uniós vívmányoknak való megfelelés, különös tekintettel a bálnák, fókák és vadmadarak védelmére, valamint a természetes élőhelyek, valamint a vadon élő állat- és növényfajok megőrzésére. Fontos multilaterális környezetvédelmi megállapodások megerősítése van függőben.

A *fogyasztó- és egészségvédelem* terén Izland már végrehajtotta az uniós vívmányok jelentős részét. Be kell azonban fejezni még a fogyasztóvédelmi terület új vívmányainak átültetését, a RAPEX-jelentések feldolgozását pedig tovább kell javítani.

Izland *vámügyi* jogszabályai nagy mértékben igazodnak az uniós vívmányokhoz. További jelentős közelítésre van szükség a vámmentességgel kapcsolatos jogszabályok és gyakorlat terén. Hátravan még a kölcsönös átjárhatóság biztosítása az uniós informatikai rendszerekkel.

Némi előrelépés történt a *külkapcsolatok* terén. Izland előkészületeket kezdett nemzetközi megállapodásokban való részvételéből fakadó kötelezettségeinek felmérésére annak megállapítására, hogy szükség van-e ezek módosítására vagy felmondására; a közös kereskedelempolitikával kapcsolatban is előkészületekbe kezdett. Intézkedéseket kell még tenni annak biztosítására, hogy ne csökkenjenek tovább Izland hivatalos fejlesztési segélyei. Izland megfelelő haladást ért el és általában véve megfelelő szintű jogközelítést valósított meg a *kül-, biztonság- és védelempolitika* terén.

A *pénzügyi ellenőrzés* tekintetében fel kell mérni a hiányosságokat a pénzügyi irányítási és kontrollrendszerek, valamint a belső és külső ellenőrzések terén, és figyelembe kell venni az EU-ban érvényes nemzetközileg elfogadott normákat. Az EU pénzügyi érdekeinek védelmét szolgáló előkészületeket tovább kell fokozni. Történt némi előrehaladás a *pénzügyi és költségvetési rendelkezések* területén, mivel Izland elkezdte azon területek azonosítását, amelyeket az uniós vívmányokhoz kell igazítani.